

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ZBIERKA
NÁLEZOV A UZNESENÍ

Ročník: 2024

III. štvrťrok

OBSAH

Rozhodnutia

- č. 24 - *III. ÚS 341/2024*
PODMIENKY VYDANIA ROZSUDKU PRE ZMEŠKANIE MUSIA BYŤ
POSUDZOVANÉ UVÁŽLIVO
- č. 25 - *III. ÚS 652/2023*
PREMLČANIE ZÁLOŽNÉHO PRÁVA V DÔSLEDKU UPLYNUTIA
ABSOLÚTNEJ PREMLČACEJ DOBY ZABEZPEČENEJ POHĽADÁVKY
- č. 26 - *I. ÚS 337/2020*
OBMEDZENIE OSOBNÉJ SLOBODY A ZADRŽANIE PRI
ZJEDNODUŠENOM SKRÁTENOM VYŠETROVANÍ
- č. 27 - *IV. ÚS 411/2024*
DÔKAZNÉ BREMENŮ VO VZŤAHU K NEPRIAZNIVÝM
MAJETKOVÝM POMEROM NEÚSPEŠNEJ STRANY SPORU AKO
DÔVODU NEPRIZNANIA TROV KONANIA ÚSPEŠNEJ STRANE
- č. 28 - *IV. ÚS 401/2024*
PODOZRIVÝ V NOVOKONŠTITUOVANEJ PROCESNEJ POZÍCII
A ÚSTAVNÁ SŤAŽNOSŤ
- č. 29 - *IV. ÚS 452/2024*
NOVOUSTANOVENÉ ROZHODOVANIE O PRIJATÍ OBŽALOBY
A ÚSTAVNÁ SŤAŽNOSŤ
- č. 30 - *IV. ÚS 334/2024*
VÄZBA MLADISTVÉHO A JEJ NAHRADENIE

PODMIENKY VYDANIA ROZSUDKU PRE ZMEŠKANIE MUSIA BYŤ POSUDZOVANÉ UVÁŽLIVO

1. Požiadavka prihladať pri vydaní rozsudku pre zmeškanie nielen na formálne podmienky podľa § 274 Civilného sporového poriadku, ale aj na procesnú aktivitu procesnej strany, ktorá sa bez ospravedlnenia nedostavila na pojednávanie, plne zodpovedá právu na spravodlivý proces podľa rozhodovacej praxe ústavného súdu (III. ÚS 121/2021, III. ÚS 354/2021).

2. K vydaniu rozsudku pre zmeškanie by mal súd pristupovať uvážlivo a voliť tento inštitút najmä v prípadoch, v ktorých nezáujem na strane žalovaného je zrejmý, keď je žalovaný skutočne nečinný a odmieta sa aktívne podieľať na súdnom procese či úmyselne súdne konanie preťahuje.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/2024 z 27. júna 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **M. K.**, zastúpeného JUDr. Jozefom Tomkom, advokátom, Floriánova 2, Prešov, proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/33/2023 zo 4. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručitou ústavnému súdu 23. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením krajského súdu v civilnom spore, ktorým bol zrušený rozsudok pre zmeškanie. Napadnuté uznesenie navrhuje zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Okresný súd v civilnom spore sťažovateľa proti žalovaným nariadil termín pojednávania na 7. december 2022. Predvolanie na pojednávanie bolo obom žalovaným doručené 3. novembra 2022. Žalovaní boli zároveň upozornení na následky neprítomnosti na pojednávaní vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Žalovaní sa na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavili. Sťažovateľ preto požiadal o vydanie rozsudku pre zmeškanie. Okresný súd tomuto návrhu vyhovel a kontumačným rozsudkom zo 7. decembra 2022 v celom rozsahu vyhovel žalobe sťažovateľa. Žalovaným uložil zaplatiť sťažovateľovi 34 796 eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku, zároveň sťažovateľovi priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku okresného súdu podali žalovaní odvolanie, tvrdiac, že pre vydanie rozsudku pre zmeškanie neboli splnené všetky podmienky, pretože tvrdenia žalobcu nie sú nerozporuplné. Okresný súd vôbec nezobral do úvahy pôsobenie a aktivitu žalovaných.

Rozsudok pre zmeškanie nesmie byť zjavne nespravodlivý, nemôže porušovať ich právo na spravodlivý proces a znemožniť im realizáciu ich procesných práv. Okresný súd vôbec neskúmal, či žalobcovi uplatnený nárok svedčí a či mu je možné ho priznať. Tiež nie je zrejmé, ako sťažovateľ dospel k výške uplatneného nároku. Uviedli, že rýchlosť konania nemôže byť nadriadená kvalite rozhodnutia, náležitému zisteniu skutkového stavu a spravodlivému a zákonnému rozhodnutiu vo veci. Žalovaní žiadali, aby bol rozsudok pre zmeškanie zrušený.

4. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením zrušil rozsudok pre zmeškanie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Bol toho názoru, že vydanie rozsudku pre zmeškanie nezohľadnilo práva žalovaných na spravodlivé súdne konanie. Krajský súd poukázal na to, že vo veci bol vydaný platobný rozkaz, proti ktorému podali žalovaní včas odôvodnený odpor, v ktorom navrhli vykonanie dôkazov, ktoré k odporu aj predložili. Tiež reagovali na výzvu súdu a predložili vyjadrenie k vyjadreniu sťažovateľa. Zároveň navrhli vykonanie ďalších dôkazov a poukázali aj na dôkazy uvedené v odpore proti platobnému rozkazu. Je pravdou, že sa na pojednávanie určené na 7. december 2022 bez ospravedlnenia nedostavili. Hoci formálne podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie boli splnené, takýto rozsudok nemožno vydať automaticky, ale súd musí starostlivo uvážiť, či využitie takého procesného nástroja nebude neprimerane zasahovať do procesných práv žalovaných. Krajský súd vyjadril názor, že aktivita žalovaných, ktorí si zásielky riadne preberali, reagovali na výzvy súdu, vo svojich podaniach navrhli dôkazy a vyjadrili sa k skutkovým a právnym názorom uplatneného nároku sťažovateľa, nesvedčí o tom, že by boli pasívni. V takomto prípade by bolo vhodné využiť iné nástroje na efektívny priebeh konania, ako napríklad konanie v ich neprítomnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že žalovaní v podanom odvolaní proti rozsudku pre zmeškanie neuviedli vážne okolnosti, ktoré im bránili riadne ospravedlniť svoju neúčast' na pojednávaní. Pokiaľ dôvodili ošetrovaním maloletého dieťaťa 6. decembra 2022, teda deň pred pojednávaním, nič im nebránilo požiadať okresný súd o odročenie pojednávania určeného na 7. december 2022. Krajský súd zrušením rozsudku pre zmeškanie bezdôvodne priznal žalovaným viac práv, ako im patrili. Tým bol narušený princíp rovnosti účastníkov konania, ktorý zabráňuje tomu, aby bol ktokoľvek procesne zvýhodnený. Preto namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu. Sťažovateľ tiež vyjadril názor, že krajský súd nesprávne aplikoval citované nálezy ústavného súdu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavná sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bol zrušený rozsudok pre zmeškanie. Prístup ústavného súdu ku kasačným rozhodnutiam vyplýva z východiska, podľa ktorého aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd

vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019).

7. V okolnostiach danej veci bolo napadnuté uznesenie krajského súdu posúdené predovšetkým z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti jeho odôvodnenia, pretože i rozhodnutie, ktorým sa konanie vo veci samej právoplatne nekončí, musí spĺňať požiadavky plynúce z viacerých čiastkových aspektov základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie. Ústavná sťažnosť smeruje proti uzneseniu krajského súdu, ktorým bol zrušený rozsudok pre zmeškanie. Týmto rozsudkom bol sťažovateľovi priznaný celý žalovaný nárok. Krajský súd však po odvolaní žalovaných vyhodnotil, že vydanie kontumačného rozsudku nezohľadnilo právo žalovaných na spravodlivé súdne konanie.

8. Je nepochybné, že žalovaní sa na pojednávanie 7. decembra 2022 bez ospravedlnenia nedostavili, preto okresný súd vydal rozsudok pre zmeškanie. Krajský súd však tento rozsudok nezrušil z dôvodu vyhodnotenia závažnosti dôvodov, pre ktoré sa žalovaní nedostavili na pojednávanie. K zrušeniu rozsudku pre zmeškanie viedlo krajský súd v rozhodujúcej miere zhodnotenie procesnej aktivity žalovaných v priebehu konania. Žalovaní podali proti platobnému rozkazu odôvodnený odpor, v ktorom navrhli vykonanie dôkazov, namietali základ a aj výšku sťažovateľom uplatneného nároku a vzniesli námietku premlčania, zásielky súdu si riadne preberali a na výzvy súdu reagovali, pričom nepochybne zmeškali prvé nariadené pojednávanie vo veci. Právny záver krajského súdu, že v takejto situácii bolo vhodné využiť namiesto kontumačného rozsudku iné nástroje na zabezpečenie efektívneho priebehu konania (napr. konanie v neprítomnosti, pozn.), nemožno považovať za arbitrárny výsledok zjavne nesprávnej aplikácie procesného práva.

9. Požiadavka prihliadať pri vydaní rozsudku pre zmeškanie nielen na formálne podmienky podľa § 274 Civilného sporového poriadku, ale aj na procesnú aktivitu procesnej strany, ktorá sa bez ospravedlnenia nedostavila na pojednávanie, plne zodpovedá právu na spravodlivý proces podľa rozhodovacej praxe ústavného súdu (III. ÚS 121/2021, III. ÚS 354/2021). K obdobným záverom dospel aj český ústavný súd (napr. nález sp. zn. I. ÚS 2656/12 zo 7. 5. 2013), ktorý uviedol, že pri rozhodovaní o prípadnom vydaní rozsudku pre zmeškanie alebo pri rozhodovaní o návrhu žalovaného na zrušenie takéhoto rozsudku by mal súd zobrať do úvahy tiež predchádzajúcu procesnú aktivitu žalovaného. K vydaniu rozsudku pre zmeškanie by mal súd pristupovať uvažlivo a voliť tento inštitút najmä v prípadoch, v ktorých nezáujem na strane žalovaného je zrejmý, keď je žalovaný skutočne nečinný a odmieta sa aktívne podieľať na súdnom procese či úmyselne súdne konanie preťahuje. Preto nemožno priznať relevanciu tvrdeniu sťažovateľa, že zrušením rozsudku pre zmeškanie krajský súd priznal žalovaným viac práv, ako im patrili.

10. Napadnuté uznesenie je plne ústavne udržateľné, nie je poznačené svojvôľou, ktorá by zakladala dôvod na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie. Okrem toho napadnuté uznesenie krajského súdu je kasačným rozhodnutím vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré treba vnímať ako procesný odklon a ktoré žiadnym spôsobom nenaznačuje to, ako bude spor v konečnom dôsledku vyriešený. Práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je potrebné vnímať s ohľadom na definitívny výsledok konania

pred všeobecnými súdmi. Opačný prístup by bol z pohľadu ústavného nesprávny, keďže by neviedol k ochrane základných, na výsledok zameraných ústavných práv strán sporu, ale k tomu, že ústavný súd by vykonával dohľad nad tým, či všeobecné súdy pri svojich konaní definitívne nekončiacich postupoch a rozhodnutiach správne aplikujú podústavné právo. Takýto prístup by bol celkom nesprávny, keďže by z ústavného súdu vytvoril ďalšiu inštanciu všeobecného súdnictva, ktorá by vykonávala dohľad nielen nad výsledkami civilných sporov, ktoré sú zásahmi do základných práv, ale aj nad rôznymi čiastkovými, často nadbytočnými procesnými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

**PREMLČANIE ZÁLOŽNÉHO PRÁVA V DÔSLEDKU UPLYNUTIA ABSOLÚTNEJ PREMLČACEJ
DOBY ZABEZPEČENEJ POHLĎÁVKY**

Záver všeobecného súdu, že prihlásením obchodnoprávnej pohľadávky do konkurzu dlžníka jej premlčacia doba podľa § 402 Obchodného zákonníka neprestane plynúť, a tak sa na jej plynutie nepoužije § 408 Obchodného zákonníka o absolútnej premlčacej dobe, je zjavný právny omyl, ktorý zakladá porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Tiež je mylný záver, že prihlásenie pohľadávky zabezpečenej záložným právom k zálohu záložcu odlišného od dlžníka do konkurzu podľa zákona o konkurze a vyrovnaní na majetok dlžníka pred uplynutím premlčacej doby spôsobuje nemožnosť premlčania výkonu záložného práva.

Prihlásením pohľadávky zabezpečenej záložným právom do konkurzu dlžníka prestane plynúť jej všeobecná premlčacia doba. To nie je prekážkou uplynutia jej absolútnej premlčacej doby podľa § 408 Obchodného zákonníka, ktorá uplynie bez ohľadu na spočívanie všeobecnej premlčacej doby. Rovnako to nebráni tomu, aby sa po uplynutí absolútnej premlčacej doby nemohol záložca odlišný od dlžníka úspešne dovolať premlčania výkonu záložného práva, ak počas plynutia absolútnej premlčacej doby pohľadávky záložný veriteľ nezačal s výkonom záložného práva.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 652/2023 z 22. augusta 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **mesta Bardejov**, Radničné námestie 16, Bardejov, IČO 00 321 842, zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Kerecman spoločnosť s ručením obmedzeným, Rázusova 1, Košice, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/217/2019 zo 16. mája 2023 v spojení s opravným uznesením zo 14. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/217/2019 zo 16. mája 2023 v spojení s opravným uznesením zo 14. februára 2024 **boli porušené** základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/217/2019 zo 16. mája 2023 v spojení s opravným uznesením zo 14. februára 2024 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a tieto zaplatiť jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom o jeho dovolaní v civilnom spore, ktorý žiada zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ (záložca) sa žalobou proti žalovanému (záložný veriteľ) domáhal určenia neexistencie záložného práva na jeho nehnuteľnosti a práva záložného veriteľa predať nehnuteľnosť na dobrovoľnej dražbe a zdržania sa výkonu záložného práva. Nebolo sporné, že pohľadávka tretieho dlžníka zabezpečená záložným právom k nehnuteľnosti sťažovateľa sa stala splatnou v septembri 1997, v roku 2001 bola prihlásená do konkurzu na majetok dlžníka, no záložný veriteľ začal výkon záložného práva až v roku 2009. Podľa sťažovateľa sa záložné právo žalovaného v septembri 2007 premlčalo. Vychádzal z § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), podľa ktorého sa záložné právo nepremlčí skôr ako zabezpečená pohľadávka, a z § 408 ods. 1 Obchodného zákonníka (ďalej len „ObZ“), podľa ktorého premlčacia doba sa skončí najneskôr po uplynutí 10 rokov odo dňa, keď začala po prvý raz plynúť.

3. Okresný súd rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol, keď dospel k záveru, že záložné právo nie je premlčané. Vychádzal z § 20 ods. 7 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZKV“), podľa ktorého má prihlásenie pohľadávky do konkurzu pre plynutie premlčacej doby rovnaké účinky ako uplatnenie práva na súde. Prihlásením pohľadávky preto podľa § 402 ObZ prestala plynúť premlčacia doba. Ďalej vychádzal z § 408 ods. 1 tretej vety ObZ, podľa ktorej námietku premlčania nemožno uplatniť v súdnom alebo rozhodcovskom konaní, ktoré sa začalo pred uplynutím tejto lehoty. Keďže zabezpečená pohľadávka bola počas plynutia premlčacej doby prihlásená v konkurze, tak dlžník nemôže vzniesť námietku premlčania a nielen zabezpečená pohľadávka, ale ani záložné právo nie sú premlčané. K návrhu o neexistencii práva záložného veriteľa predať záloh na dobrovoľnej dražbe uviedol, že sťažovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem, keď záložný veriteľ realizuje výkon priamym predajom, a nie dobrovoľnou dražbou.

4. Proti tomu podal sťažovateľ odvolanie. Súhlasil s tým, že prihlásením pohľadávky do konkurzu prestala podľa § 402 ObZ plynúť premlčacia doba, no to podľa § 408 ods. 1 ObZ nemá žiadny vplyv na plynutie absolútnej premlčacej doby, ktorá uplynie bez ohľadu na iné ustanovenia ObZ. Sťažovateľ poukázal na to, že absolútna premlčacia doba uplynula, hoci účinky jej premlčania nenastali voči dlžníkovi, ktorý má zákaz vzniesť námietku premlčania v konkurze. Je bez významu, či dlžník mohol alebo nemohol namietnuť premlčanie, keďže uplynutie premlčacej doby nesúvisí so vznesením námietky premlčania. Zákaz vzniesť

námietku premlčania podľa § 408 ods. 1 ObZ sa vzťahuje len na dlžníka, pretože voči nemu bola zabezpečená pohľadávka uplatnená v konkurze. Tento zákaz sa však nevzťahuje voči žalobcovi ako záložcovi. Pre podobnosť právnej úpravy a skutkového stavu sťažovateľ poukázal na rozhodnutia českého najvyššieho súdu. Podľa rozhodnutia sp. zn. 20Cdo/1744/2009 nemá prihlásenie pohľadávky do konkurzu dlžníka vplyv na plynutie absolútnej premlčacej doby, keďže spočívanie premlčacej doby podľa § 402 ObZ je výslovne vylúčené § 408 ods. 1 ObZ. Podľa rozhodnutia sp. zn. 31Cdo/4091/2010 nemožnosť dlžníka vzniesť námietku premlčania podľa § 408 ods. 1 ObZ neznamena, že by rovnaký zákaz stíhal aj ručiteľa dlžníka, ak proti nemu nebolo počas absolútnej premlčacej doby začaté súdne konanie. Sťažovateľ namieta, že jeho argumentácia o nemožnosti predať záloh na dobrovoľnej dražbe sa vzťahovala nielen na návrh na určenie neexistencie práva predať záloh na dobrovoľnej dražbe, ale aj na návrh, aby sa žalovaný zdržal výkonu záložného práva. Napriek tomu sa okresný súd touto argumentáciou nezaoberal, keď konštatoval nedostatok naliehavého právneho záujmu.

5. Krajský súd rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu. Stotožnil sa s odôvodnením okresného súdu. Na zdôraznenie správnosti k § 408 ods. 1 ObZ uviedol, že ak dlžník nemôže uplatniť námietku premlčania, nemôže sa pohľadávka premlčať. Len uplynutie premlčacej doby bez možnosti uplatniť námietku premlčania nespôsobuje premlčanie. Keďže prihlásenie pohľadávky v konkurze má rovnaké účinky ako uplatnenie práva na súde, tak dlžník nemôže v konkurze vzniesť námietku premlčania, a preto nemôže dôjsť k premlčaniu pohľadávky, a teda ani záložného práva. Stotožnil sa s argumentáciou sťažovateľa o nemožnosti vykonať záložné právo na dobrovoľnej dražbe, no konštatoval, že na žalobe sčasti o zdržanie sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou nie je naliehavý právny záujem, keďže žalovaný sa domáhal priameho predaja zálohu.

6. Proti tomu podal sťažovateľ pre nesprávne právne posúdenie a zmätočnosť dovolanie. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ho odôvodnil tým, že krajský súd nesprávne vyriešil tri v dovolacej praxi nevyriešené právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo jeho rozhodnutie. Prvou otázkou sa pýtal, či § 100 ods. 2 OZ treba vykladať tak, že (i) premlčacia doba záložného práva neuplynie skôr ako premlčacia doba zabezpečenej pohľadávky; alebo (ii) záložné právo sa nepremlečí skôr, ako uplynie premlčacia doba zabezpečenej pohľadávky a dlžník sa námietkou dovoľá premlčania. Podľa sťažovateľa účelom § 100 ods. 2 OZ nie je aj dovolanie sa účinkov premlčania už premlčanej pohľadávky dlžníkom, keďže premlčanie je viazané len na uplynutie času. Druhou otázkou sa pýtal, či § 408 ods. 1 prvú vetu ObZ treba vykladať tak, že (i) absolútna premlčacia doba zabezpečenej pohľadávky uplynie, aj keď bola pred jej uplynutím táto pohľadávka prihlásená v konkurze dlžníka, alebo (ii) prihlásením pohľadávky v konkurze sa plynutie absolútnej premlčacej doby prerušuje podľa § 402 ObZ v spojení s § 20 ods. 7 ZKV. Podľa sťažovateľa je prihlásenie zabezpečenej pohľadávky do konkurzu podľa § 402 ObZ uplatnením práva v už začatom konaní, čo nemá podľa § 408 ods. 1 ObZ vplyv na uplynutie absolútnej premlčacej doby. K tomu uviedol, že pri riešení tejto otázky sa krajský súd čiastočne odklonil od záveru rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/71/2010, podľa ktorého na plynutie absolútnej premlčacej doby nemá vplyv jej spočívanie. Treťou otázkou sa pýtal, či § 408 ods. 1 tretiu vetu ObZ treba vykladať tak, že (i) zákaz vzniesť námietku

premlčania zabezpečenej pohľadávky platí iba pre dlžníka v konkurze alebo (ii) zakazuje aj záložcovi, odlišnému od dlžníka, vzniesť námietku premlčania záložného práva. Sťažovateľ poukázal na už v odvolaní uvedené rozhodnutia českého najvyššieho súdu sp. zn. 20Cdo/1744/2009 a sp. zn. 31Cdo/4091/2010. Sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP vymedzil nedostatkom odôvodnenia právneho posúdenia krajského súdu a nevysporiadaním sa s podstatnou odvolacou právnou argumentáciou.

7. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom dovolanie sťažovateľa zamietol. Najvyšší súd uviedol, že absolútna premlčacia doba podľa doslovného znenia § 408 ods. 1 ObZ platí bez ohľadu na iné ustanovenia ObZ. Argumentom opaku vyvodil, že takéto maximálne obmedzenie trvania premlčacej doby neplatí pre práva neupravené v ObZ, čo platí aj pre záložné právo. Preto maximálne obmedzenie trvania premlčacej doby podľa § 408 ods. 1 ObZ môže vyradiť z uplatnenia len spočívanie podľa § 402 ObZ, nie spočívanie podľa § 20 ods. 7 ZKV v spojení s § 100 ods. 2 OZ, keďže nie sú súčasťou ObZ. Pre prípustnosť si najvyšší súd druhú dovolaciu otázku dotvoril tak, či sa absolútna premlčacia doba podľa § 408 ods. 1 ObZ vzťahuje aj na práva v ObZ neupravené. Dospel k záveru, že nie. To odôvodnil zhodnou úpravou účinkov uplatnenia práva na plynutie premlčacích dôb podľa § ObZ a OZ. No pri záložnom práve je namiesto spočívania či prerušenia plynutia vhodnejšie pomenovať to nemožnosťou uplynutia premlčacia doby záložného práva pred uplynutím premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky. Preto druhú dovolaciu otázku zodpovedal tak, že prihlásenie zabezpečenej pohľadávky do konkurzu pred uplynutím premlčacej doby spôsobuje nemožnosť premlčania výkonu záložného práva.

8. Najvyšší súd sa pri prvej dovolacej otázke stotožnil s okresným a krajským súdom, že k premlčaniu dochádza už márnym uplynutím premlčacej doby, no k nemožnosti priznania takéhoto práva až vznesením námietky premlčania tým, koho na to oprávňuje zákon. OZ v § 100 ods. 1 dlžníka, no ObZ v § 388 ods. 1 povinnú osobu, medzi ktorú možno zaradiť aj záložcu odlišného od dlžníka. Najvyšší súd po úvahách konštatoval, že pri výklade prvej dovolacej otázky súhlasí so sťažovateľom, no pri druhej nie. Z toho vyvodil len procesný následok, že v obchodnoprávnom vzťahu nemožno neprejednať námietku premlčania záložcu odlišného od dlžníka. To však nič nemení na veci sťažovateľa, keďže pre neuplynutie premlčacej doby záložného práva jej nemožno priznať úspech. Najvyšší súd tretiu dovolaciu otázku vyhodnotil ako bez významu pre rozhodnutie o zamietnutí žaloby. K tomu uviedol, že konaním, na ktoré by sa mal vzťahovať zákaz uplatniť námietku premlčania, je konkurz dlžníka, ktorý začal dávno pred súdnym sporom a sťažovateľ nebol jeho účastníkom. Preto to, či by aj on rovnako ako dlžník nemohol uplatniť námietku premlčania, je hypotetické. Nestotožnil sa s námietkou zmätočnosti, až na jednu, výsledok konania neovplyvňujúcu výnimku. Krajskému súdu vytkol nesprávny záver o potrebe naliehavého právneho záujmu na žalobnom návrhu zdržania sa výkonu záložného práva. Z rozsudkov okresného a krajského súdu sú dostatočne zrejmé dôvody zamietnutia žaloby, hoci sa krajský súd nevyjadril ku všetkým odvolacím otázkam podrobne a explicitne.

III.

9. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka výklad aplikovaných noriem v rozpore s ich účelom a nedostatok presvedčivého odôvodnenia k podstatnej dovolacej argumentácii a k jeho

vlastným právnym záverom. Sťažovateľ opakuje svoju právnu argumentáciu o výklade aplikovaných ustanovení. Trvá na tom, že prihlásenie zabezpečenej pohľadávky do konkurzu dlžníka nemá vplyv na uplynutie jej absolútnej premlčacej doby. Dôsledkom prihlásenia pohľadávky do konkurzu počas plynutia absolútnej premlčacej doby je len to, že dlžník v konkurze nemôže namietať jej premlčanie. Najvyšší súd opomenul aplikovať § 402 ods. 1 ObZ o spočívaní premlčacej doby, cez ktorý do obchodnoprávnej úpravy premlčania vstupujú ustanovenia iných právnych predpisov upravujúcich súdne konanie o účinkoch uplatnenia práva. Úvaha najvyššieho súdu, že premlčanie záložného práva je upravené v OZ, je bez významu k výkladu § 408 ods. 1 ObZ. § 100 ods. 2 OZ iba viaže uplynutie premlčacej doby záložného práva na uplynutie premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky podľa ObZ.

10. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vytýka záver o neprípustnosti dovolania v časti odklonu krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe. Hoci nie priamo v dovolaní, ale počas konania poukázal na záver ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 250/2011, podľa ktorého ani v prebiehajúcom exekučnom konaní nedochádza k predĺženiu absolútnej premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky, v dôsledku čoho sa nepredlžuje ani premlčacia doba záložného práva. Sťažovateľ nesúhlasí so záverom o neprípustnosti dovolania pre zmätočnosť, keď najvyšší súd neskúmal, či krajský súd reagoval na konkrétne odvolacie námietky, hoci konštatoval, že sa k nim nevyjadril podrobne. Namieta nezdôvodnenie zamietnutia dovolania v časti žalobného návrhu zdržania sa výkonu záložného práva, hoci najvyšší súd konštatoval zjavnú nesprávnosť zdôvodnenia jeho zamietnutia krajským súdom pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu.

11. Najvyšší súd považuje ústavnú sťažnosť za neopodstatnenú. Pripustil sťažnostnú námietku o nevysporiadaní sa s rozhodnutím ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 250/2011, no z celkového kontextu namietaného rozsudku musí byť zrejmé, že to, čo platí na konkurz, malo by platiť aj na exekúcie. Dostatočne sa vyjadril k podstatným dovolacím námietkam a poskytol právny názor na zovšeobecnenie riešenia príslušnej typovej situácie, na ktorého správnosti zotrváva. Podľa najvyššieho súdu podstatou dovolacej argumentácie bola polemika sťažovateľa s právnymi závermi nižších súdov, s ktorou sa nestotožnil.

12. Sťažovateľ k vyjadreniu najvyššieho súdu uviedol, že trvá na sťažnostných námietkach. Zvýraznil, že na rozhodujúce právne otázky dostal prvýkrát odpoveď až od najvyššieho súdu, no nesprávnu. Zdôrazňuje nesprávnosť dotvorenia druhej dovolacej otázky. Premlčacia lehota zabezpečenej pohľadávky a jej plynutie je komplexne upravené v ObZ. Preto jej uplynutie nesúvisí s úpravou premlčania v OZ. Najvyššiemu súdu vytýka, že nezdôvodnil tolerovanie odklonu krajského súdu od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 250/2011, keď nepripustil dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

IV.

13. Pri nedôvodnosti dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenie treba vychádzať z toho, že ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných súdov sú dostatočne

odôvodnené. Ústavný súd preskúmava len to, či zákony neboli vyložené spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav (II. ÚS 348/08). Ústavný súd za protiústavné považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (I. ÚS 301/06). Rovnako o takýto stav ide aj vtedy, ak závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 88/07). Rozhodnutie súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti.

14. Sťažnostnú argumentáciu možno rozdeliť na tri námietky. Podľa sťažovateľa najvyšší súd (i) mal pripustiť dovolanie aj podľa § 420 písm. f) CSP, keďže krajský súd zmätočne konštatoval neexistenciu naliehavého právneho záujmu na petite o splnenie povinnosti a nedostatočne reagoval na odvoláciu argumentáciu, (ii) mal pripustiť dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže krajský súd sa odklonil od rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 250/2011 a (iii) nesprávnym zodpovedaním dovolacích otázok dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu.

15. Nedôvodná je sťažnostná námietka, že dovolanie bolo prípustné aj pre zmätočnosť. Sťažovateľ najvyššiemu súdu vyčíta, že napriek konštatácii o pochybení krajského súdu, ktorý pri petite o splnenie povinnosti konštatoval neexistenciu naliehavého právneho záujmu, nevyvodil z toho dôsledky. K tomu treba uviesť, že sťažovateľ tento nedostatok krajského súdu v dovolaní nenamietal. To preto, lebo sa netýkal dovolaním napadnutých častí výroku rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd sa mu nadbytočne, nad rámec rozsahu a dôvodov dovolania venoval. Sťažovateľ tento nedostatok krajského súdu mierne dezinterpretuje. Krajský súd sa dopustil len písárskej chyby, keď ho v odôvodnení označil ako petit na splnenie povinnosti, hoci v konaní pred okresným súdom bol tento petit vo vzťahu k aktuálnemu záložnému veriteľovi a dobrovoľnej dražbe sťažovateľom naformulovaný ako určovací. A k takto naformulovanému určovaciemu petitu (určenie, že záložné právo predajom zálohu na dobrovoľnej dražbe neexistuje) okresný súd konštatoval nepreukázanie naliehavého právneho záujmu, s čím sa krajský súd správne stotožnil, no omylom ho v odôvodnení označil ako petit na splnenie povinnosti (zdržať sa predaja zálohu na dobrovoľnej dražbe).

16. Nedôvodná je sťažnostná námietka, že najvyšší súd neodôvodnil zamietnutie dovolania v časti proti potvrdzujúcemu výroku krajského súdu o zamietnutí žaloby v časti zdržania sa výkonu záložného práva. Zamietnutie oboch návrhov (určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom a zdržanie sa výkonu záložného práva) bolo založené na totožnom právnom posúdení, nesprávnosť ktorého sťažovateľ v dovolaní namietol. Ani sťažovateľ dovoláciu argumentáciu nenasmeroval osobitne ku každému žalobnému návrhu, ale postavil ju len na presvedčení o nesprávnom právnem závere krajského súdu, že zabezpečená pohľadávka nie je premlčaná. Preto nebolo potrebné, aby najvyšší súd odôvodňoval zamietnutie dovolania proti každému žalobnému návrhu osobitne.

17. Nedôvodná je sťažnostná námietka o mylnom závere najvyššieho súdu, podľa ktorého je nedôvodná dovolacia námietka o nedostatočnom odôvodnení právneho posúdenia okresného a krajského súdu. Z rozsudkov okresného a krajského súdu sú zrejmé zrozumiteľné dôvody, pre ktoré zamietli žalobu sťažovateľa. K záveru o nepremlčaní záložného práva dospeli po právnom posúdení, podľa ktorého zabezpečená pohľadávka nie je premlčaná, pretože jej prihlásením do konkurzu dlžníka premlčacia doba začala spočívať, a keďže dlžník nemôže v konkurze vzniesť námietku premlčania, nemôže sa pohľadávka premlčať. Konštatovanie najvyššieho súdu, že krajský súd sa nevyjadril ku každej dovolacej otázke explicitne a podrobne, treba chápať tak, že tak čiastkovo, ako ich sťažovateľ naformuloval v dovolaní, ich krajský súd výslovne neriešil, ale v súhrne vyplynuli z úvah vedúcich okresný a krajský súd k právnomu posúdeniu. Preto sa nevyklúčujú konštatovania najvyššieho súdu o nie vždy podrobnom a explicitnom odôvodnení každej dovolacej otázky krajským súdom a o dostatočne zrejmých právnych úvahách o nepremlčaní záložného práva a zabezpečenej pohľadávky.

18. Nedôvodná je sťažnostná námietka, že dovolanie bolo prípustné aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe). Treba súhlasiť s najvyšším súdom, že tento dôvod prípustnosti dovolania nebol daný. V rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/71/2010, ktorým sťažovateľ v dovolaní dôvodil odklon od ustálenej rozhodovacej praxe, sa najvyšší súd len všeobecne vyjadril, že absolútnu premlčaciu dobu nemožno predĺžiť, vylúčiť či meniť. Podstatou však bolo posudzovanie správnosti záveru o aplikácii § 100 ods. 2 OZ na premlčanie záložného práva zabezpečujúceho obchodnoprávnu pohľadávku. Pre skutkovú a právnu rozdielnosť nemožno toto rozhodnutia považovať za také, v ktorom by najvyšší súd riešil obdobné, nie to ešte rovnaké právne otázky. Najvyšším súdom konštatovaná neprípustnosť tohto dovolacieho dôvodu nebola dôvodom, pre ktorý by nepristúpil k meritórnemu prieskumu dovolacích námietok. Preto je pre sťažovateľa bez významu, z ktorého konkrétného dôvodu prípustnosti pre nesprávne právne posúdenie dovolanie pripustil. Preto je bez významu, či si najvyšší súd mal všimnúť, že v odvolaní, no nie dovolaní, sťažovateľ poukázal na závery rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 250/2011, a tieto mal podľa sťažovateľa vyhodnotiť ako ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa krajský súd odklonil. K tomu možno uviesť, že hoci právne závery ústavného súdu k vo veci sťažovateľa rozhodujúcim právnym normám vychádzajú zo skutkových podobností s vecou sťažovateľa, tak ako jediné rozhodnutie ho nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Najvyšší súd postupoval v súlade s jeho poslaním – vytváranie a zjednocovanie judikatúry, keď uprednostnil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a vyriešil v jeho rozhodovacej praxi nevyriešené právne otázky.

19. K sťažnostnej námietke nesprávneho právneho posúdenia najvyšším súdom treba uviesť, že vyriešenie dovolacích otázok postavil na dvoch vzájomne a sčasti s podstatou veci nesúvisiacich záveroch. Prvom, zabezpečená pohľadávka nie je premlčaná, lebo sa na plynutie premlčacej doby neaplikuje § 408 ObZ, keďže prihlásením pohľadávky do konkurzu dlžníka začala spočívať podľa ZKV, a nie podľa ObZ. Druhom, že § 408 ObZ sa neaplikuje na práva v ObZ neupravené, čo platí aj pre záložné právo.

20. Najvyšší súd zo znenia § 408 ods. 1 ObZ, podľa ktorého sa bez ohľadu na iné ustanovenia tohto zákona skončí premlčacia doba najneskôr po uplynutí 10 rokov odo dňa, keď začala po prvý raz plynúť, správne vyvodil, že pre jeho aplikáciu musí premlčacia doba spočívať podľa ObZ. No nesprávny je jeho záver, že premlčacia doba zabezpečenej pohľadávky nespočívala podľa § 402 ObZ, keď vychádzal z toho, že spočívala podľa § 20 ods. 7 ZKV, a to vylučuje aplikáciu § 408 ObZ. Podľa § 402 ObZ premlčacia doba prestáva plynúť, keď veriteľ pre účely uspokojenia svojho práva urobí akýkoľvek právny úkon, ktorý sa považuje podľa predpisu upravujúceho súdne konanie za jeho začatie alebo za uplatnenie práva v už začatom konaní. Zo znenia § 402 ObZ je zrejmé, že veriteľom uskutočnený úkon pre účely uspokojenia svojho práva musí byť podľa iných predpisov upravujúcich súdne konanie považovaný za začatie konania alebo za uplatnenie práva v začatom konaní. Z toho vyplýva, že úkon, ktorý má za následok spočívanie premlčacej doby, bude vždy urobený podľa iného predpisu, nie podľa ObZ, keďže ten nie je procesným predpisom upravujúcim súdne konanie. § 402 ObZ výslovne predpokladá, že k spočívaniu všeobecnej premlčacej doby dôjde v dôsledku takých úkonov, ktoré iné právne predpisy (nie ObZ, ako mylne uvažoval najvyšší súd) považujú za začatie konania alebo za uplatnenia práv v už začatom konaní. Pri tejto úvahe najvyššieho súdu a z nej vyvodeného záveru by premlčacia doba nikdy nespočívala podľa § 402 ObZ, pretože ObZ neobsahuje normy o súdnom konaní osobitne pre obchodné pohľadávky.

21. Najvyšší súd záver o neaplikácii § 408 ods. 1 ObZ vyvodil z toho, že môže vyradiť z uplatnenia len spočívanie podľa § 402 ObZ, nie spočívanie podľa § 20 ods. 7 ZKV v spojení s § 100 ods. 2 OZ, keďže nie sú súčasťou ObZ. Z toho nie je zrejmé, aký súvis má podľa najvyššieho súdu spočívanie podľa ZKV s § 100 ods. 2 OZ, keďže toto ustanovenie spočívania neupravuje, ale, ako to čiastočne vhodnejším pomenovaním vyjadril najvyšší súd, vyjadruje akcesorickú povahu premlčacích dôb záložného práva k zabezpečenej pohľadávke, aj keď fakticky tým môže dôjsť k predĺženiu premlčacej doby záložného práva. Ani § 20 ods. 7 ZKV neupravuje spočívanie premlčacej lehoty, ale to, aký účinok má prihláška pohľadávky v konkurze na plynutie jej premlčacej doby (a to rovnaký ako uplatnenie práva na súde). Premlčanie zabezpečenej pohľadávky sa spravovalo ustanoveniami ObZ, preto treba zistiť, aké účinky má podľa ObZ uplatnenie práva na súde na plynutie premlčacej doby, keďže prihláška ich má rovnaké. Podľa § 402 ObZ je účinkom spočívania všeobecnej premlčacej doby. Preto prihláškou pohľadávky spravujúcou sa ustanoveniami ObZ do konkurzu jej premlčacia doba spočíva podľa § 402 ObZ. Najvyšší súd vychádzal pri riešení dovolacích otázok z nesprávnej úvahy, že na plynutie premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky sa neaplikuje § 408 ods. 1 ObZ, pretože nespočíva podľa § 402 ObZ. Ak by dospel k správne mu záveru, že všeobecná premlčacia doba zabezpečenej pohľadávky spočíva podľa § 402 ObZ, tak dôsledkom jeho konštatovania, že § 408 ods. 1 ObZ vyraduje z uplatnenia § 402 ObZ a absolútna premlčacia doba podľa § 408 ObZ platí bez ohľadu na iné ustanovenia ObZ, je to, že na plynutie absolútnej premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky nemá vplyv, že si ju veriteľ prihlásil do konkurzu dlžníka.

22. Najvyšší súd druhú dovolaciu otázku dotvoril tak, či sa absolútna premlčacia doba podľa § 408 ObZ vzťahuje aj na práva v ObZ neupravené, a teda na záložné právo. Takéto dotvorenie nie je v súlade s tým, čo bolo pre rozhodnutie o žalobe podstatné, čo sa sťažovateľ pýtal a čo

malo byť predmetom dovolacieho právneho posúdenia. Okresný a krajský súd neriešili, či sa § 408 ObZ vzťahuje na práva neupravené v ObZ, keďže posudzovali uplynutie absolútnej premlčacej doby vo vzťahu k právu na zaplatenie pohľadávky zo zmluvy, ktorá sa podľa dohody zmluvných strán spravuje ObZ, čo žiadna zo strán sporu nerozporovala. Súd neposudzoval premlčanie záložného práva, ale premlčanie zabezpečenej pohľadávky. Sťažovateľ sa dožadoval aplikácie § 408 ods. 1 ObZ vo vzťahu k zabezpečenej pohľadávke, nie záložnému právu. Preto nebolo podstatné, či sa § 408 ods. 1 ObZ vzťahuje na práva v ObZ neupravené.

23. Na obsah dovolania nepriliehavé dotvorenie druhej dovolacej otázky v spojení s celkovou právnou argumentáciu najvyššieho súdu je zrejme dôsledkom toho, že nerozlišoval, že ide o premlčanie dvoch práv – na zaplatenie zabezpečenej pohľadávky a uspokojenie sa zo zálohu, a že ich premlčacie lehoty môžu byť rôzne dlhé s rôznym začiatkom plynutia. Preto § 100 ods. 2 OZ ustanovuje, že záložné právo sa nepremľčí skôr ako zabezpečená pohľadávka. Tým predchádza situácii, keď by zabezpečená pohľadávka nebola premlčaná, no záložné právo áno, čo by znamenalo, že veriteľ nepremľčanú pohľadávku nemôže uspokojiť zo zálohu, ak záložca namietne premlčanie. No ak je zabezpečená pohľadávka premlčaná, môže sa záložné právo premlčať. Tým, že okresný a krajský súd dospeli k záveru, že nie je premlčaná zabezpečená pohľadávka, neriešili premlčanie práva domáhať sa uspokojenia zo zálohu, keďže to sa podľa § 100 ods. 2 OZ nemôže premlčať skôr ako zabezpečená pohľadávka. Preto neposudzovali, podľa ustanovení ktorého zákona sa vo veci sťažovateľa premlčuje záložné právo. To by spolu s tým, či je záložné právo premlčané, posudzovali, ak by dospeli k správne právnemu záveru, že zabezpečená pohľadávka je uplynutím absolútnej premlčacej doby premlčaná, keďže premlčať neskôr ako zabezpečená pohľadávka sa môže.

24. K tomu možno uviesť, že zo súdmi zisteného skutkového stavu sa javí, že bez ohľadu na to, akým predpisom by sa premlčanie záložného práva spravovalo (či ObZ, alebo OZ), tak v čase, keď záložný veriteľ prvýkrát začal s jeho výkonom (12 rokov, odkedy tak mohol po prvýkrát urobiť), bolo premlčané, keďže dovtedy záložný veriteľ vo vzťahu k výkonu záložného práva neurobil žiadny úkon, s ktorým by bolo, či už podľa ObZ, alebo OZ spájané spočívanie či pretrhnutie plynutia premlčacej doby záložného práva. Preto, ak obe premlčacie doby uplynuli a záložný veriteľ v 10-ročnej premlčacej dobe nezačal s výkonom záložného práva, tak stráca možnosť domáhať sa proti vôli záložcu uspokojenia zo zálohu, pretože jeho záložné právo je premlčané.

25. Po pre vec nepodstatnom konštatovaní, že § 408 ObZ sa nevzťahuje na práva neupravené v ObZ, a citácii jasnej zákonnej úpravy, že záložné právo sa nepremľčí skôr ako zabezpečená pohľadávka, najvyšší súd zodpovedal druhú, podľa neho najpodstatnejšiu dovoláciu otázku tak, že prihlásenie zabezpečenej pohľadávky do konkurzu pred uplynutím premlčacej doby spôsobuje nemožnosť premlčania výkonu záložného práva. Tento záver najvyššieho súdu, ktorý bol dôvodom zamietnutia dovolania, je zjavne právne mylný. A vychádza zo skôr nesprávne vyjadrenej úvahy, že na plynutie premlčacej doby pohľadávky, ktorá bola prihlásená do konkurzu dlžníka, sa nevzťahuje § 408 ods. 1 ObZ o absolútnej premlčacej dobe.

26. Zo znenia § 408 ods. 1 ObZ je zrejmé, že plynutie absolútnej premlčacej doby sa nikdy nepretrhne ani nespočíva. Aj v prípade, keď si veriteľ prihlásil pohľadávku do konkurzu dlžníka pred uplynutím všeobecnej premlčacej doby, tak počas konkurzného konania absolútna premlčacia doby plynie a môže uplynúť. To vyplýva zo zákonného zákazu vzniesť v takomto konaní námietku premlčania (§ 408 ods. 1 tretia veta ObZ). V opačnom prípade by bol tento zákaz bez významu, ak by počas konania absolútna premlčacia doba nemohla uplynúť. Treba súhlasiť so sťažovateľom, že k uplynutiu absolútnej premlčacej doby môže dôjsť počas konkurzného konania, aj keď si veriteľ pohľadávku prihlásil pred jej uplynutím. Najvyšší súd sa s týmto zákazom vzniesť námietku premlčania nevysporiadal v dôsledku nesprávneho právneho záveru, že prihlásením pohľadávky do konkurzu premlčacia doba nespočíva podľa § 402 ObZ, čo vylučuje aplikáciu § 408 ObZ.

27. Hoc prvá a tretia dovolacia otázka v kontexte nesprávneho právneho záveru najvyššieho súdu k druhej dovolacej otázke stratili význam, nemožno sa nevyjadriť k argumentácii najvyššieho súdu vo vzťahu k týmto otázkam. Pri prvej dovolacej otázke najvyšší súd konštatoval, že sa stotožnil s krajským a okresným súdom, že k premlčaniu práva dochádza už márnym uplynutím premlčacej doby. K tomu treba uviesť, že k takémuto záveru okresný a krajský súd nedospeli. Dospeli k opačnému záveru, keď konštatovali, že zabezpečená pohľadávka nemôže byť premlčaná, lebo dlžník nemôže v konkurze vzniesť námietku premlčania. Z toho plynie, že im pre premlčanie nestačí uplynutie premlčacej lehoty, ale aj možnosť dlžníka vzniesť námietku premlčania. Najvyšší súd vyjadril súhlas aj so sťažovateľom, že premlčanie pohľadávky nastáva len uplynutím času. Tým konštatoval nesprávnosť záverov okresného a krajského súdu, ktoré pre premlčanie vyžadovali aj možnosť dlžníka vzniesť námietku premlčania. Preto rozporuplne vyznieva konštatovanie najvyššieho súdu k prvej dovolacej otázke, keď sa stotožnil aj so súdmi, aj sťažovateľom, hoc ich právne názory boli protichodné.

28. Pri prvej dovolacej otázke najvyšší súd bez významu k právnomu posúdeniu, na ktorom krajský súd založil svoje rozhodnutie, riešil, koho na vznesenie námietky premlčania oprávňuje ObZ a koho OZ. Aj z týchto úvah je zrejmé, že nerozlišoval, že ide o premlčanie dvoch práv so samostatnými premlčacími lehotami. Úvaha najvyššieho súdu, že vzniesť námietku premlčania podľa OZ môže dlžník a podľa ObZ aj povinná osoba, ktorou môže byť záložca, hoc nemala priamy dopad na výsledok dovolacieho rozhodnutia pre sťažovateľa, nie je v spojení s pochopením podstaty veci najvyšším súdom úplne správna. Ak je osoba záložcu odlišná od dlžníka, tak námietku premlčania práva uspokojiť sa zo zálohu vznesenú záložcom treba prejednať bez ohľadu na to, či záložné právo zabezpečuje pohľadávku občianskoprávnou, alebo obchodnoprávnou. Úvaha najvyššieho súdu by znamenala, že ak by záložné právo zabezpečovalo občianskoprávnou pohľadávkou, tak by námietka premlčania záložného práva vznesená záložcom nemohla byť prejednaná nikdy. Z tejto úvahy možno vyvodiť, že najvyšší súd nesprávne vychádzal z toho, že sťažovateľ namieta premlčanie pohľadávky, keď riešil, či osoba odlišná od dlžníka môže premlčanie namietať. Sťažovateľ namieta premlčanie práva uspokojiť sa zo zálohu, argumentujúc tým, že, keďže sa nemôže premlčať skôr ako zabezpečená pohľadávka, premlčalo sa najneskôr uplynutím absolútnej premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky. Okresný a krajský súd pred posúdením premlčania záložného práva skúmali, či sa vôbec premlčať mohlo, t. j. či sa už premlčala zabezpečená pohľadávka.

29. Ak by najvyšší súd dospel k správne právne záveru, že zabezpečená pohľadávka je uplynutím absolútnej premlčacej doby premlčaná, tak by tretiu dovoláciu otázku musel vyhodnotiť ako opodstatnenú. Hoci ju rovnako v nadväznosti na nesprávne právne posúdenie neriešil ani krajský súd. Z odpovede najvyššieho súdu k tretej dovolacej otázke možno opäť vyvodiť, že nerozlišil, že sťažovateľ sa pýtal na zákaz namietať premlčanie záložného práva, nie zabezpečenej pohľadávky. Najvyšší súd túto dovoláciu otázku pochopil zjavne iba čiastočne, a to tak, že sťažovateľ sa pýtal, či by sa zákaz namietať premlčanie vzťahoval aj na neho ako záložcu. Tomu zodpovedá odpoveď najvyššieho súdu, že zákaz sa týka konkurzného konania, a keďže sťažovateľ nebol jeho účastníkom, je to hypotetická otázka. No sťažovateľ sa nepýtal, či by v konkurznom konaní mohol, alebo nemohol vzniesť námietku premlčania pohľadávky. Pýtal sa, či keď dlžník má zákaz v konkurze namietať premlčanie pohľadávky, má aj on ako záložca odlišný od dlžníka zákaz namietať premlčanie, ale nie pohľadávky, a nie v konkurznom konaní, tak ako to pochopil najvyšší súd, ale záložného práva v konaní, ktoré sa týka jeho výkonu.

30. Správne najvyšší súd konštatoval, že tým konaním, pre ktoré platí zákaz namietať premlčanie podľa § 408 ods. 1 ObZ, je konkurzné konanie dlžníka. No pre následne konštatovanú hypotetickosť tretej dovolacej otázky ju už nedoriešil. Účelom zákazu namietať premlčanie podľa § 408 ods. 1 ObZ je ochrana veriteľa predtým, že by v dôsledku dlhotrvajúceho konania uplynula 10-ročná absolútna premlčacia lehota jeho práva, hoci on svoje právo proti dlžníkovi uplatnil pred uplynutím premlčacej lehoty. Zo žiadneho ustanovenia nevyplýva, že by mal záložca odlišný od dlžníka zákaz namietať premlčanie záložného práva, ak je už zabezpečená pohľadávka premlčaná uplynutím absolútnej premlčacej lehoty, a to napriek tomu, že jej všeobecná premlčacia lehota spočíva prihlásením pohľadávky do konkurzu dlžníka. To platí o to viac, že veriteľovi nič nebránilo pristúpiť k výkonu záložného práva bezodkladne po splatnosti pohľadávky a ani po jej prihlásení do konkurzu dlžníka. Práve naopak, tým sa premlčacia doba záložného práva fakticky predĺžila až do uplynutia absolútnej premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky na 10 rokov, keďže si ju veriteľ uplatnil prihlásením do konkurzu dlžníka vo všeobecnej premlčacej lehote.

31. Hoci najvyšší súd nemal povinnosť rešpektovať právne závery z rozhodnutí českého najvyššieho súdu, ktorými sťažovateľ správnosť svojej argumentácie podporoval a závery okresného a krajského súdu spochybňoval, pre totožnosť rozhodujúcej právnej úpravy mohli najvyššiemu súdu stáť za pozornosť. Rozhodnutia českého najvyššieho súdu a slovenského ústavného súdu, na ktoré sťažovateľ počas konania poukazoval, vychádzajú z obdobných skutkových situácií, na ktoré súdy aplikovali totožné právne normy ObZ, ZKV a OZ ako vo veci sťažovateľa

32. Nesystematické úvahy najvyššieho súdu pri výklade rozhodujúcich právnych noriem (§ 402 a 408 ObZ, § 20 ods. 7 ZKV a § 100 ods. 2 OZ) sú bez vzájomnej spojitosti, bez nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa i súdov a v rozpore s účelom právnej istoty absolútnej premlčacej doby. Úlohou najvyššieho súdu nie je poskytnúť všeobecne jasné argumenty nesúvisiace s dovolacími otázkami v snahe neadresnými právnymi závermi pokryť čo najväčšie množstvo obdobných situácií, ale právne vyriešiť konkrétnu kauzu reagovaním na konkrétnu dovoláciu argumentáciu. Zo záverov najvyššieho súdu vyplýva výklad a aplikácia rozhodujúcich ustanovení právnych predpisov, ktoré sú popretím ich znenia

a podstaty. Najvyšší súd v dôsledku nesprávneho výkladu rozhodujúcich právnych noriem nesprávne právne vec posúdil, keď na plynutie premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky neaplikoval § 408 ObZ o absolútnej premlčacej dobe. Preto všeobecný záver najvyššieho súdu, že prihlásenie zabezpečenej pohľadávky do konkurzu pred uplynutím premlčacej doby spôsobuje nemožnosť premlčania výkonu záložného práva, je v okolnostiach veci sťažovateľa zjavným právnym omylom. Preto namietaným rozsudkom došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a jeho práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Preto bolo ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovené s tým, že namietaný rozsudok najvyššieho súdu sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

V.

33. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje, aby mu najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením advokátom. Ich výška bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo len za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) zvýšené o daň z pridanej hodnoty, pretože advokát sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, predstavuje sumu 530,86 eur.

**OBMEDZENIE OSOBNÉJ SLOBODY A ZADRŽANIE PRI ZJEDNODUŠENOM SKRÁTENOM
VYŠETROVANÍ**

V právnom štáte predstavuje osobná sloboda pravidlo a akékoľvek jej obmedzenie predstavuje výnimku z tohto pravidla, ktorá musí byť odôvodnená a nesmie byť svojvoľná.

Ak pri postupe podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku (skrátene vyšetrovanie) príslušný prokurátor nepodá spoločne s obžalobou aj návrh na vzatie obvineného do väzby, je povinný ho sám príkazom prepustiť zo zadržania na slobodu, pretože ďalšie obmedzovanie osobnej slobody obvineného stratilo svoj ústavný (čl. 17 ods. 3 ústavy) a aj zákonný základ (§ 204 ods. 1 Trestného poriadku). Ak tak neurobí príslušný prokurátor, po odovzdaní spisu a obvineného je povinný ho prepustiť zo zadržania príslušný sudca, a to po „urýchlennom“ vykonaní úkonov podľa § 348 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku (§ 87 ods. 2 Trestného poriadku), prípadne bezodkladne, ak tieto úkony nemôžu byť vykonané „urýchlene“. Citovanú „urýchlenosť“ nemožno stotožňovať s lehotou 48 hodín v zmysle tretej vety čl. 17 ods. 3 ústavy, keďže uvedené pokrýva rozhodovanie o väzbe obvineného na podklade návrhu príslušného prokurátora.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 337/2020 z 4. septembra 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **P. T.**, zastúpeného IURISTICO, s.r.o., Cimborkova 13, Košice, proti postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, Okresnej prokuratúry Košice I, Okresnej prokuratúry Košice II a Okresného súdu Košice I (v súčasnosti Mestského súdu Košice) pri a po obmedzení jeho osobnej slobody 13. decembra 2019 o 21.45 h takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresnej prokuratúry Košice I a Okresného súdu Košice I (v súčasnosti Mestského súdu Košice) po obmedzení osobnej slobody sťažovateľa 13. decembra 2019 o 21.45 h **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **300 eur**, ktoré **s ú** mu Mestský súd Košice a Okresná prokuratúra Košice I **p o v i n n é** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a to Mestský súd Košice **150 eur** a Okresná prokuratúra Košice I **150 eur**.

3. Mestský súd Košice a Okresná prokuratúra Košice I **s ú p o v i n n é** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **640,65 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a to Mestský súd Košice **320,33 eur** a Okresná prokuratúra Košice I **320,32 eur**.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 337/2020-28 zo 7. júla 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 prvej vety a ods. 2 ústavy jeho zadržaním 13. decembra 2019 o 21.45 h a naň nadväzujúcim postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice (ďalej len „okresné riaditeľstvo PZ“), Okresnej prokuratúry Košice I (ďalej aj „okresná prokuratúra KE I“), Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra KE II“) a Okresným súdom Košice I [v súčasnosti od 1. júna 2023 Mestský súd Košice, (ďalej aj „okresný súd“)]. Sťažovateľ navrhol, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 2 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ mal 13. decembra 2019 (piatok) pri cúvaní svojím osobným motorovým vozidlom na parkovisku spôsobiť „kontakt“ s osobným motorovým vozidlom taxislužby. Vodič osobného motorového vozidla taxislužby zatelefonoval na linku 158, kde okrem iného uviedol, že sťažovateľ mal byť „*zjavne pod vplyvom alkoholu*“. Pri príchode hliadky s volacím znakom KOMETA565 oddelenia výkonu služby Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice (ďalej len „policajná hliadka“) na miesto mali byť členovia policajnej hliadky svedkami „*slovnej výmeny*“ medzi vodičom osobného motorového vozidla taxislužby a sťažovateľom. Sťažovateľ bol privolanou policajnou hliadkou vyzvaný na predloženie dokladov potrebných na vedenie a prevádzku motorového vozidla. Uposlúchol a doklady predložil. Policajnou hliadkou bol taktiež vyzvaný na to, aby sa podrobil dychovej skúške na zistenie požitia alkoholu, o ktorej spôsobe vykonania bol poučený. Z ústavnému súdu predložených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa na opakovanú výzvu odmietol podrobiť tejto dychovej skúške a že sa odmietol podrobiť lekárskemu vyšetreniu spojenému s odberom a laboratórnym vyšetrením krvi. Sťažovateľ pred ústavným súdom tvrdí, že dychovej skúške sa odmietol podrobiť z dôvodu, že mu policajnou hliadkou nebol predložený platný certifikát osvedčujúci správnu kalibráciu prístroja. V ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že súhlasil s odberom krvi, dokonca sa ho „*domáhal*“. Tvrdí, že správu o výsledku objasňovania priestupku/záznam o skutku na úseku cestnej dopravy (ďalej len „záznam“) odmietol podpísať z dôvodu, že nebolo vyhovené jeho požiadavke na lekárske vyšetrenie spojené s odberom krvi. O tom, že na odbere krvi trval, má podľa jeho názoru svedčiť aj to, že člen policajnej hliadky najskôr na zázname „*podčiarkol slovo žiada... lekárske vyšetrenie...* [a] *následne to z neznámych dôvodov zmenil a slovo žiada prečiarkol*“.

3. Policajná hliadka o 21.45 h obmedzila sťažovateľa na osobnej slobode podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku.

4. Sťažovateľ k okolnostiam obmedzenia jeho osobnej slobody uvádza, že osobné motorové vozidlá neboli poškodené a ani nebola nahlásená udalosť dopravnej nehody. V čase príchodu policajnej hliadky boli sťažovateľ i vodič osobného motorového vozidla taxislužby mimo osobných motorových vozidiel. Sťažovateľ tvrdí, že vôbec nevedol osobné motorové vozidlo, nedošlo k vzniku žiadnej škody a nemohlo dôjsť ani k dopravnej nehode. Zo strany vodiča osobného motorového vozidla taxislužby nebol dôvod privolať policajnú hliadku. Sťažovateľ tvrdí, že napriek uvedenému dobrovoľne na privolanú policajnú hliadku vyčkal, a teda v žiadnom prípade nebol vodičom osobného motorového vozidla taxislužby „zadržaný“. K tomuto dopĺňa, že v čase príchodu policajnej hliadky stálo jeho osobné motorové vozidlo na súkromnom pozemku mimo verejnej komunikácie, mimo vozidla taxislužby, nebolo naštartované, bolo uzamknuté a nebolo poškodené.

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že u neho neexistoval dôvod na postup podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, pretože nebol „zadržaný“ vodičom osobného motorového vozidla taxislužby. Správnym by podľa jeho názoru bol postup podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku, keďže on sám bol zadržaný až privolanou policajnou hliadkou. Avšak ani jeden z postupov nebol podľa sťažovateľa vhodne zvolený, keďže v prípade podozrenia, že sa svojím konaním dopustil prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, malo sa v jeho veci postupovať podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku (vznesenie obvinenia), a teda nemal byť vôbec obmedzený na osobnej slobode.

6. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že na postup podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku je nevyhnutná existencia väzobného dôvodu, čo u neho absentovalo. Navyše, v jeho prípade bolo sporné, či daný skutok bol vôbec spáchaný. Sťažovateľ ďalej tvrdí, že mal spáchať prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky, pričom však samotný vplyv návykovej látky u neho nebol nikdy zákonným spôsobom preukázaný.

7. Sťažovateľ ďalej namieta, že súhlas s obmedzením jeho osobnej slobody policajnou hliadkou bol daný službukonajúcim prokurátorom okresnej prokuratúry KE II, nie okresnej prokuratúry KE I.

8. Výsluch sťažovateľa bol realizovaný až dva dni po obmedzení jeho osobnej slobody, čo nemožno v zmysle čl. 17 ods. 3 ústavy vnímať ako „bezodkladné oboznámenie s dôvodmi zadržania a vypočutie“, keďže podľa označeného článku ústavy mal byť „vypočutý ihneď“.

9. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uzatvára, že obmedzenie jeho osobnej slobody v trvaní 86 hodín bolo od začiatku nezákonné, a teda aj neústavné. V jeho prípade nebol daný žiaden dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku a ani bezodkladnosť zadržania policajtom podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku (realizovaného v jeho prípade nesprávne podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku) a ani dôvod na postup podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku (skrátene vyšetrovanie).

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby, replika sťažovateľa a ústne pojednávanie

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd k okolnostiam sťažovateľovej veci bližšie uviedol, že obžaloba bola podaná 15. decembra 2019. Vec bola pridelená službukonajúcemu sudcovi pre prípadné konanie JUDr. Martinovi Baločkovi, ktorý 16. decembra 2019 oznámil svoju zaujatosť z dôvodov podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 6 Nto 16/2019 zo 16. decembra 2019 menovaného sudcu vylúčil z vykonávania úkonov trestného konania vo veci sťažovateľa. Následne bola vec sťažovateľa pomocou technických a programovacích prostriedkov pridelená do súdneho oddelenia sudcu JUDr. Ľuboša Vereša. Zákonný sudca 17. decembra 2019 upovedomil sťažovateľa o termíne výsluchu v ten istý deň o 11.30 h. V ten istý deň následne vo veci vydal trestný rozkaz, ktorým uznal sťažovateľa vinným z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona, za čo mu uložil trest vo výške 500 eur a náhradný trest vo výmere 3 mesiacov. Zároveň sťažovateľovi uložil aj trest zákazu viesť všetky druhy motorových vozidiel na dobu 2 mesiacov. Trestný rozkaz bol sťažovateľovi doručený v ten istý deň a v ten istý deň bol sťažovateľ okamžite prepustený zo zadržania na slobodu.

11. Podľa okresného súdu neboli vo veci zistené skutočnosti, ktoré by nasvedčovali záveru o neefektívnom či neprimerane dlhom konaní.

II.2. Vyjadrenie okresného riaditeľstva PZ:

12. Okresné riaditeľstvo PZ k odmietnutiu dychovej skúšky sťažovateľom poukázalo na výpoveď svedka M. Š., príslušníka zasahujúcej policajnej hliadky, o tom, že sťažovateľ od neho nepožadoval predloženie platného certifikátu, ale odmietol vykonanie dychovej skúšky a aj lekárskeho vyšetrenia odberom a vyšetrením krvi. Tiež vypovedal, že sťažovateľ odmietol podpísať správu o objasňovaní priestupku, ako aj ostatné predložené dokumenty.

13. Svedok R. Š. ako priamy svedok jednoznačne označil sťažovateľa ako osobu, ktorá po náraze do jeho vozidla vystúpila z miesta vodiča a spoločne vozidlá obhliadali. Proti sťažovateľovi svedčil aj kamerový záznam z bezpečnostnej kamery monitorujúcej priľahlé parkovisko, z ktorého bolo jednoznačné, že došlo k pohybu vozidla cúvaním smerom k odstavenému vozidlu taxislužby, že z neho vystúpila osoba a že spoločne so svedkom obhliadala vozidlá.

14. Sťažovateľ bol pristihnutý bezprostredne po spáchaní skutku, ktorý spočíval vo vedení motorového vozidla pod „evidentným“ vplyvom návykovej látky, alkoholu. Osobná sloboda sťažovateľa bola obmedzená podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, pričom na takýto postup boli splnené všetky zákonné podmienky, keď bolo potrebné zistiť jeho totožnosť, zabezpečiť dôkazy a zabrániť ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti. Ďalšie páchanie trestnej činnosti bolo možné vyvodiť z okolností prípadu, keď na základe vyhodnotenia policajnej hliadky, ako aj svedka (vodiča taxislužby) bolo zrejmé, že sťažovateľ bol pod vplyvom návykovej látky, ktorú pred skutkom požil v podniku, pred ktorým zaparkoval svoje motorové vozidlo

a v tomto stave nemal zábrany viesť motorové vozidlo. Sťažovateľ bol následne hliadkou Policajného zboru odovzdaný príslušnému útvaru Policajného zboru uvedenému v § 10 ods. 8 Trestného poriadku, ktorý je oprávnený na zadržanie podozrivej osoby v zmysle § 85 ods. 1 Trestného poriadku. V tomto prípade nebol u sťažovateľa zistený dôvod väzby, ale išlo o podozrivú osobu v zmysle § 204 ods. 1 Trestného poriadku a bolo proti nej aj následne takto postupované. V zápisnici o obmedzení osobnej slobody došlo k písárskej chybe, keď je tam uvedené, že sťažovateľ bol obmedzený na osobnej slobode po telefonickom súhlase prokurátora okresnej prokuratúry KE II Mgr. Kamila Lehotského, avšak súhlas na zadržanie dával telefonicky príslušný službukonajúci prokurátor z okresnej prokuratúry KE I Mgr. Jozef Stanko.

15. Lehota podľa § 85 ods. 4 Trestného poriadku bola u sťažovateľa rešpektovaná.

II.3. Vyjadrenie okresnej prokuratúry KE I a okresnej prokuratúry KE II:

16. Ústavný súd požiadal o vyjadrenie k prijatej ústavnej sťažnosti okresnú prokuratúru KE I a okresnú prokuratúru KE II. V ich mene predložila vyjadrenie Generálnej prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“).

Ku skutkovým okolnostiam

17. Generálna prokuratúra zrekapitulovala, že sťažovateľ sa po príchode službukonajúcej policajnej hliadky na miesto odmietol podrobiť dychovej skúške, ako aj inému objektívnemu vyšetreniu na zistenie návykovej látky, a teda svojej spôsobilosti viesť motorové vozidlo, na základe čoho bolo jeho konanie vyhodnotené ako podozrenie zo spáchania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona a o 21.45 h došlo k obmedzeniu jeho osobnej slobody podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku. Príslušníci policajnej hliadky vykonali prehliadku sťažovateľa, poučili ho o jeho právach a spracovali záznam o obmedzení osobnej slobody sťažovateľa a neskôr zápisnicu o zadržaní a obmedzení osobnej slobody podozrivého. Sťažovateľ odmietol podpísať všetky písomnosti vrátane zápisnice o zadržaní a obmedzení osobnej slobody a prevzatia poučenia o právach podozrivej osoby. Dňa 14. decembra 2019 (sobota) o 1.50 h sťažovateľa prevzal poverený príslušník Policajného zboru (npor. F. Ď.) na účel vykonávania vyšetrovacích úkonov a po vykonaní osobnej prehliadky a lekárskom vyjadrení bol sťažovateľ o 3.00 h umiestnený do cely policajného zaistenia.

18. Vzhľadom na skutočnosť, že trestný čin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona je prečinom, ktorý spravidla sprevádza dostatok dôkazov, v aplikačnej praxi často orgány činné v trestnom konaní využívajú postup podľa § 204 Trestného poriadku, t. j. zjednodušené skrátené vyšetrovanie. Bolo to tak aj v prípade sťažovateľa. Sťažovateľ teda nebol zadržaný pre prítomnosť niektorého z väzobných dôvodov, ale z dôvodov uvedených v § 204 ods. 1 Trestného poriadku (skrátené vyšetrovanie).

19. V uvedenom režime bolo 14. decembra 2019 vydané povereným príslušníkom Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach (ďalej len „poverený príslušník“) uznesenie o začatí trestného stíhania a o vznesení obvinenia

sťažovateľovi pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona. Podklad na vznesenie obvinenia tvorila správa o výsledku objasňovania priestupku, ktorú sťažovateľ taktiež odmietol podpísať, a ďalšie písomné materiály policajnej hliadky.

20. Toho dňa o 12.57 h sa sťažovateľ podrobil dychovej skúške s negatívnym výsledkom.

21. Vzhľadom na osobitosť zjednodušeného skráteného vyšetovania boli bezprostredne po vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia vykonané všetky dostupné vyšetrovacie úkony. Predovšetkým boli 14. decembra 2019 vypočutí svedkovia – ppráp. M. Š. (od 8.00 h do 8.25 h) a samotný oznamovateľ (od 13.50 h do 14.30 h). Svedok ppráp. M. Š. uviedol, že o obmedzení osobnej slobody sťažovateľa bol vyrozumený službukonajúci prokurátor Okresnej prokuratúry Košice I JUDr. Stanko, ktorý nariadil konanie podľa § 204 Trestného poriadku.

22. Zároveň bol zabezpečený kamerový záznam z objektu reštaurácie, pred ktorou sa incident odohral, a do vyšetrovacieho spisu boli doložené ďalšie listinné dôkazy.

23. Sťažovateľovi bolo uznesenie o vznesení obvinenia doručené 15. decembra 2019 (nedeľa) počas jeho výsluchu, ktorý trval od 11.45 h do 12.50 h. Sťažovateľ bol poučený, že proti uzneseniu o vznesení obvinenia môže podať sťažnosť len do skončenia skráteného vyšetovania (§ 187 ods. 1 Trestného poriadku). Obhajcu si nezvolil. V priebehu svojho výsluchu sťažovateľ poprel nielen požitie alkoholu, ale aj samotnú jazdu osobným motorovým vozidlom. Priebeh celej udalosti popísal podľa generálnej prokuratúry zo svojho subjektívneho pohľadu. Tvrdil, že dôvodom odmietnutia podrobiť sa dychovej skúške bola absencia certifikátu o kalibrácii prístroja, avšak žiadal, aby bol podrobený laboratórnemu vyšetreniu krvi. Policajti jeho žiadosti nevyhoveli. Kamerový záznam, z ktorého bolo evidentné, že z osobného motorového vozidla vystúpil z miesta vodiča, označil za nezákonne získaný dôkaz.

24. Po výsluchu bolo sťažovateľovi umožnené preštudovať vyšetrovací spis. Sťažovateľ výslovne uviedol, že nemá námietky proti postupu povereného príslušníka a nepodáva žiadne návrhy na doplnenie vyšetrovacieho spisu. Jediná jeho výhrada smerovala k zákonnosti vyhotovenia kamerového záznamu. Sťažovateľ súhlasil so skrátením zákonnej lehoty na preštudovanie vyšetrovacieho spisu (§ 208 ods. 1 Trestného poriadku).

25. Prokurátor okresnej prokuratúry KE I zamietol sťažnosť sťažovateľa uznesením z 15. decembra 2019 ako nedôvodnú. Súčasne toho istého dňa podal na sťažovateľa obžalobu a spolu s vyšetrovacím spisom odovzdal sťažovateľa súdu. Učinil tak v zákonnej lehote, t. j. do 48 hodín od obmedzenia osobnej slobody.

26. Podaním obžaloby (15. decembra 2019 o 20.00 h) začalo konanie pred sudcom pre prípravné konanie podľa § 348 Trestného poriadku.

27. Výsluch sťažovateľa prebiehal pred sudcom pre prípravné konanie 17. decembra 2019 (utorok) od 11.30 h do 11.45 h. Ani v jeho priebehu sťažovateľ nenamietal procesné nedostatky obmedzenia osobnej slobody. Po prevzatí trestného rozkazu, proti ktorému podal ihneď odpor, bol sťažovateľ okamžite prepustený zo zadržania na slobodu. Týmto okamihom skončilo konanie pred sudcom pre prípravné konanie.

28. Po vykonaní dokazovania na hlavnom pojednávaní konanom 22. januára 2020 bol sťažovateľ rozsudkom okresného súdu uznaný vinným z prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona a bol mu uložený peňažný trest vo výmere 500 eur a pre prípad jeho zmarenia trest odňatia slobody vo výmere dvoch mesiacov. Súčasne mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť všetky druhy motorových vozidiel na dvanásť mesiacov.

29. O jeho odvolaní konal krajský súd na verejnom zasadnutí 15. júna 2020. Argumentáciu sťažovateľa neakceptoval a jeho odvolanie ako nedôvodné zamietol.

K teoretickým východiskám a právnomu posúdeniu

30. Generálna prokuratúra poukázala na to, že § 85 Trestného poriadku obsahuje dva zásadne odlišné inštitúty – zadržanie podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku a obmedzenie osobnej slobody podozrivej osoby podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku. Líšia sa nielen účelom a zákonnými podmienkami pre ich aplikáciu, ale najmä subjektom, ktorý je oprávnený tieto dva inštitúty realizovať, procesnými dôsledkami a počítaním lehôt.

31. Účelom zadržania podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku je preverenie podozrenia zo spáchania trestného činu, jeho právneho posúdenia a existencie dôvodov väzby či podmienok na zjednodušené zrýchlené konanie. Výsledok týchto zistení určuje ďalší procesný postup (napríklad vznesenie obvinenia, podanie podnetu na podanie návrhu na vzatie do väzby, postup podľa § 204 Trestného poriadku, prepustenie zadržanej osoby zo zadržania).

32. Nie každý policajt je oprávnený vykonať zadržanie podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku. Podľa platného právneho stavu akceptovaného aj ústavným súdom (IV. ÚS 102/2020) oprávneným subjektom na zadržanie podozrivej osoby je výlučne policajt uvedený v § 10 ods. 8 Trestného poriadku.

33. Na zadržanie je potrebný súhlas prokurátora. Bez takého súhlasu možno zadržanie vykonať, len ak vec neznesie odklad a súhlas vopred nemožno dosiahnuť, najmä ak bola taká osoba pristihnutá pri trestnom čine alebo zastihnutá na úteku.

34. Zadržaním podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku sa začína trestné stíhanie a od momentu zadržania podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku začína plynúť zákonná lehota na rozhodnutie o zadržaní (lehota 48 hodín, resp. 96 hodín).

35. Cieľom obmedzenia osobnej slobody osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku je zistiť jej totožnosť, zabrániť jej úteku, zabezpečiť dôkazy alebo zabrániť ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti. Zákonnou podmienkou obmedzenia osobnej slobody podozrivej osoby v nijakom prípade nie je prítomnosť dôvodov väzby. Oprávneným subjektom na obmedzenie osobnej slobody podozrivej osoby je ktokoľvek, avšak má povinnosť ju bezodkladne odovzdať útvaru Policajného zboru, Vojenskej polícii alebo finančnej správe (§ 85 ods. 2 Trestného poriadku). Odovzdaním osoby už uvedeným útvarom automaticky dochádza k jej zadržaniu, po ktorom nasleduje vykonanie úkonov podľa § 85 ods. 3 až 6 Trestného poriadku. Podľa § 85 ods. 4 Trestného poriadku týmto zadržaním podozrivej osoby *ex lege* začína trestné stíhanie. Počas

plynutia zákonnej lehoty zadržania je úlohou orgánov činných v trestnom konaní posúdiť, či podozrenie voči nej je dôvodné a či sú tu prítomné dôvody väzby, a teda opodstatnený podnet na podanie návrhu na jej vzatie do väzby alebo na postup podľa § 204 Trestného poriadku. V opačnom prípade takúto osobu prepustí policajt písomným opatrením na slobodu.

36. Obmedziť osobnú slobodu podozrivej osoby podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku sú oprávnení aj policajti, ktorí nevykonávajú vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie. Zrealizovanie zadržania podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku je, ako už bolo uvedené, kvalitatívne úplne odlišné od obmedzenia osobnej slobody podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, a preto prislúcha do pôsobnosti policajta, ktorým sa na účely trestného konania rozumie policajt uvedený v § 10 ods. 8 Trestného poriadku.

37. Skutočnosť, že policajné hliadky po zistení podozrenia zo spáchania trestného činu postupujú podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, vyplýva podľa generálnej prokuratúry aj z rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 102/2020.

38. Aj napriek tomu, že po zadržaní podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku a po obmedzení osobnej slobody podozrivej osoby podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku zákonodarca zakotvuje rovnaký postup (§ 85 ods. 3 až 6 Trestného poriadku) zo strany policajta, ktorý takýto úkon zrealizoval, neznamená to, že tieto dva inštitúty môžu na seba „nadväzovať“. Inak povedané, nie je možné, aby po zadržaní podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku mohlo dôjsť k obmedzeniu osobnej slobody podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku a naopak.

39. Ak by malo dochádzať u podozrivých osôb, ktorých osobná sloboda bola obmedzená podľa § 85 ods. 2 Trestného zákona, následne k zadržaniu podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku, ide nielen o popretie samotného zmyslu právnej úpravy zadržania a obmedzenia osobnej slobody podozrivej osoby podľa § 85 ods. 3 a 4 Trestného poriadku, ale došlo by k vážnemu zásahu do osobnej slobody takejto osoby. Dodržanie zákonných podmienok na zadržanie podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku (podozrenie zo spáchania trestného činu, existencia dôvodov väzby alebo dôvodov na postup podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku a predchádzajúci súhlas prokurátora so zadržaním) si v praxi vždy vyžaduje určitý čas. Z tohto dôvodu reálny čas medzi prevzatím podozrivej osoby, ktorej osobná sloboda bola obmedzená podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, a jej zadržaním podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku by nebolo možné právne zohľadniť. Aj to potvrdzuje, že k zadržaniu podozrivej osoby, ktorej osobná sloboda bola obmedzená podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, dochádza automaticky zo zákona.

40. V týchto intenciách bolo vydané aj usmernenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. IV/1 Spr 27/18/1000-9 z 15. mája 2020.

41. Pokiaľ ide o zjednodušené skrátené vyšetrovanie (§ 204 Trestného poriadku), toto predstavuje osobitnú formu skráteného vyšetrovania. Jeho účelom je urýchlene postaviť obvineného pred súd. Riešia sa ním prečiny, ktoré si vzhľadom na spôsob a okolnosti spáchania trestného činu nevyžadujú náročné a rozsiahle dokazovanie. Inými slovami, zjednodušené skrátené vyšetrovanie sa koná v skutkovo, právne a dôkazné jednoduchých veciach.

42. Zákonnými predpokladmi postupu v zjednodušenom skrátrenom vyšetrovaní sú: a) pristihnutie osoby pri páchaní prečinu, b) zadržanie tejto osoby bezprostredne po ňom alebo po tom, čo odpadla prekážka jej bezprostredného zadržania, najviac do 24 hodín po spáchaní prečinu, a c) skutok, z ktorého je zadržaná osoba podozrivá, je prečinom, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov.

43. Policajt, ktorý je o takom prečine oprávnený konať skrátené vyšetrovanie, po zadržaní podozrivej osoby urýchlene začne trestné stíhanie, vznesie podozrivému obvinenie, zabezpečí alebo vykoná dôkazy. Pri preštudovaní spisu obvineným a obhajcom policajt ho neupozorňuje na možnosť preštudovať spisy tri dni vopred, pretože postup podľa § 208 ods. 1 Trestného poriadku sa nevzťahuje na zjednodušené skrátené vyšetrovanie. Policajt spis spolu so zadržanou obvinenou osobou odovzdá prokurátorovi tak, aby prokurátor mohol v lehote do 48 hodín od zadržania podať súdu obžalobu alebo rozhodnúť inak. Ak prokurátor zistí dôvody väzby, spolu s obžalobou podá návrh na jej vzatie do väzby.

44. Ak prokurátor podá obžalobu spolu so spisom a zadržanou osobou, príp. aj s návrhom na jej vzatie do väzby, začína konanie pred sudcom pre prípravné konanie podľa § 348 Trestného poriadku.

45. Trestný poriadok nevymenováva, ktoré trestné činy by sa mali riešiť v zjednodušenom skrátrenom vyšetrovaní, neuvádza v tomto smere ani príklady. Jednotlivé prípady musí *ad hoc* posudzovať orgán činný v trestnom konaní, a to najskôr policajt. Využívanie tohto inštitútu v praxi prichádza do úvahy najmä tam, kde bol páchatel' pristihnutý na mieste činu alebo zadržaný ihneď po jej spáchaní a o tejto trestnej činnosti existuje objektívny dôkaz. Výsledkom tohto postupu spravidla je právoplatné skončenie trestnej veci do 3 až 4 dní od spáchania trestného činu. Obžalovaná osoba však môže zvrátiť konanie pred sudcom pre prípravné konanie. Napríklad aj tým, že podá opravný prostriedok proti vyhlásenému rozhodnutiu, v dôsledku čoho sa pokračuje v štandardnom súdnom konaní.

K námietkam sťažovateľa

46. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že jeho osobná sloboda bola nesprávne obmedzená podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, generálna prokuratúra uviedla, že sťažovateľovi bola obmedzená osobná sloboda podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku. Sťažovateľ bol osobou podozrivou zo spáchania prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 2 Trestného zákona, pretože sa odmietol podrobiť vyšetreniu na zistenie návykovej látky, pričom krátko predtým vykonával činnosť, pri ktorej by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku.

47. Tým, že dopravná policajná hliadka zložená z policajtov, ktorí nerealizujú vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie podľa Trestného poriadku, obmedzila osobnú slobodu sťažovateľa podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, postupovala správne. Bezprostredne po obmedzení osobnej slobody policajti odovzdali sťažovateľa spolu so spisovým materiálom vecne a miestne príslušnému procesnému policajtovi podľa § 10 ods. 8 Trestného poriadku (poverenému príslušníkovi npor. F. Ď.). Prevzatím sťažovateľa povereným príslušníkom sa *ex offi*o začalo trestné stíhanie a súčasne došlo k jeho zadržaniu v súlade so znením § 85 ods. 3 Trestného poriadku. Na tento zákonný priebeh nemá a nemôže mať žiaden vplyv

formálne pochybenie, ktoré je evidentné zo zápisnice o zadržaní a obmedzení osobnej slobody podozrivej osoby. Ide o nesprávny údaj uvádzaný v jej úvode o tom, že sťažovateľ bol zadržaný podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku. Je to dôsledkom toho, že v aplikačnej praxi niekedy prevláda nesprávny právny názor o potrebe po prevzatí osoby procesným policajtom ju zadržať postupom podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku. Na účel zjednotenia postupu orgánov činných v trestnom konaní generálna prokuratúra usmernila podriadených prokurátorov k správnej aplikácii § 85 ods. 1 a § 85 ods. 2 Trestného poriadku.

48. Vo vzťahu k námietke udelenia súhlasu nepríslušným prokurátorom generálna prokuratúra uviedla, že na obmedzenie osobnej slobody podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku sa nevyžaduje súhlas prokurátora. Ak aj záznam o obmedzení osobnej slobody sťažovateľa obsahuje údaj o telefonickom súhlase službukonajúceho prokurátora, ide o údaj nadbytočný. Navyše, záznam je v tejto časti nepravdivý. Prokurátor okresnej prokuratúry KE II žiadnym spôsobom neparticipoval na vydaní súhlasu na obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa. Jednak ide o prokurátora, ktorý v danom čase nemal služobnú pohotovosť ani na okresnej prokuratúre KE II a ani skutok nebol spáchaný v obvode okresnej prokuratúry KE II. Z tohto dôvodu trestná vec sťažovateľa nebola a ani nie je vedená na okresnej prokuratúre KE II.

49. Zároveň je podľa generálnej prokuratúry potrebné zdôrazniť, že nie je potrebný ani súhlas na zadržanie podozrivej osoby podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku, ak je podozrivá osoba pristihnutá pri trestnom čine alebo zastihnutá na úteku a vec neznesie odklad a súhlas vopred nemožno dosiahnuť.

50. Napriek zákonnej úprave policajti v aplikačnej praxi nadštandardne informujú službukonajúcich prokurátorov o podozrení zo spáchania trestného činu a dohodnú si s ním ďalší postup. Policajti dopravnej hliadky aj vo veci sťažovateľa telefonicky informovali službukonajúceho prokurátora Okresnej prokuratúry KE I JUDr. Jozefa Stanka o tom, že sťažovateľ sa nepodrobil vyšetreniam na zistenie návykovej látky. Službukonajúci prokurátor im nariadil postupovať podľa § 204 Trestného poriadku. Vyplýva to jednak zo zápisnice o výsluchu svedka ppráp. M. Š. zo 14. decembra 2019, ako aj z dodatočne spracovaného úradného záznamu JUDr. Jozefom Stankom, ktorým reagoval na tvrdenia sťažovateľa v ústavnej sťažnosti.

51. Ak sťažovateľ namieta, že nebol bezodkladne oboznámený s dôvodmi zadržania a vypočutia, generálna prokuratúra zopakovala, že k obmedzeniu osobnej slobody sťažovateľa došlo 13. decembra 2019 o 21.45 h. Zo zápisnice o zadržaní a obmedzení osobnej slobody vyplýva, že bol zadržaný z dôvodov uvedených v § 204 Trestného poriadku. Predmetnú zápisnicu však odmietol podpísať. V danom čase odmietol podpísať akýkoľvek dokument vrátane prevzatia poučenia zadržanej podozrivej osoby o jej právach.

52. Výsluch sťažovateľa bol realizovaný 15. decembra 2019 v doobedňajších hodinách. K jeho výsluchu teda došlo počas plynutia 48 hodín, ktorými disponujú orgány činné v trestnom konaní na účel zhromaždenia dôkazov a vydania zákonného a odôvodneného rozhodnutia.

53. V tomto smere generálna prokuratúra poukazuje na právny názor ústavného súdu (II. ÚS 127/2019), podľa ktorého je potrebné mať voči orgánom činným v trestnom konaní

a polícii vykonávajúcej zadržanie a výsluch osoby zadržanej elementárnu dôveru, že konajú v záujme ochrany vyššieho záujmu, ako je záujem na osobnej slobode osoby zadržanej. Takú istú dôveru preukázal aj ústavodarca, keď určil časovú hranicu 48 hodín od zadržania pre rozhodnutie o odovzdaní zadržanej osoby súdu alebo prepustenie na slobodu. To, akým spôsobom naloží policajti majúci podľa čl. 17 ods. 3 ústavy vykonať výsluch osoby zadržanej s dobou 48 hodín (resp. 96 hodín) od zadržania, je vecou operatívneho postupu, procesných postupov a zabezpečovania dôkazov nutných pre samotný výsluch a následné rozhodnutie o odovzdaní zadržanej osoby súdu alebo prepustení na slobodu. Do týchto postupov polície v rámci 48 hodín (resp. 96 hodín) od zadržania nie je ústavný súd (v súlade s už popísanou dôverou) v zásade povolaný zasahovať. Do postupu polície, ktorá dodržala dobu 48 hodín (resp. 96 hodín) od zadržania pre rozhodnutie o prepustení osoby zadržanej na slobodu alebo odovzdaní súdu, by ústavný súd mohol zasiahnuť iba v situácii, keď by vzhľadom na osobu, miesto a čas zadržania, spôsob zadržania, konanie zadržanej osoby pred zadržaním a postup polície a prokuratúry v danej veci jednoznačne signalizovali, že ide o zjavne nezákonný alebo zjavne šikanózný postup orgánov činných v trestnom konaní namierený úmyselne proti osobe zadržanej a nemajúci nič spoločné so snahou využiť zadržanie a následne dobu 48 hodín (resp. 96 hodín) na spravodlivé rozhodnutie o ďalšom postupe v záujme ochrany vyššieho ústavou a Trestným zákonom predpokladaného záujmu oproti záujmu na osobnej slobode osoby zadržanej.

54. K námietke nenaplnení podmienok na konanie podľa § 204 Trestného poriadku generálna prokuratúra uviedla, že zákonné predpoklady na vykonanie zjednodušeného skráteného vyšetrovania podľa § 204 Trestného poriadku boli splnené. Sťažovateľ bol podozrivým zo spáchania prečinu, ktorého horná hranica trestnej sadzby neprevyšovala päť rokov a ktorého dokazovanie nebolo náročné. Svedkami jeho protiprávneho konania boli predovšetkým príslušníci policajnej hliadky a samotný oznamovateľ. Z ostatných dôkazov je nevyhnutné poukázať na kamerový záznam dokumentujúci vznik kolízie medzi sťažovateľom a oznamovateľom.

55. Cieľom zjednodušeného skráteného konania bolo rýchle a neformálne vybavenie veci, nie vzatie do väzby sťažovateľa. Sťažovateľ bol do 48 hodín odovzdaný súdu, ktorý vydal trestný rozkaz. Odpor, ktorý sťažovateľ podal proti trestnému rozkazu, „pretransformoval“ dovtedajšie konanie do štandardného súdneho konania.

56. Argument sťažovateľa, ktorým poukazuje na diskrimináciu spočívajúcu v tom, že nebolo preverené aj ovplyvnenie návykovej látky u oznamovateľa, právne neobstojí. V trestnom konaní mal sťažovateľ na rozdiel od oznamovateľa postavenie podozrivého zo spáchania priestupku. Bolo len na úvahe policajtov dopravnej hliadky, či pri objasnení oznámeného protiprávneho konania zabezpečia aj dychovú skúšku od oznamovateľa.

II.4. Replika sťažovateľa:

57. Sťažovateľ vo svojej replike poukázal na to, že korektná informácia osoby, ktorej osobná sloboda bola obmedzená či už podľa § 85 ods. 1, alebo podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, je kľúčovou, a to najmä aby sa táto osoba mohla primerane brániť a nebola nútená uplatňovať rôzne námietky *in eventum*, ako aj v tomto prípade. Názor, že uvedené pochybnosti nemajú

ústavnoprávny rozmer, preto neobstojí. V jeho veci došlo k zmiešaniu oboch inštitútov. Dôvody na obmedzenie slobody podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku nevyplývajú zo záznamu o obmedzení osobnej slobody z 13. decembra 2019, ale až z vyjadrení k ústavnej sťažnosti.

58. Totožnosť sťažovateľa bola zrejmá, overená hliadkou na mieste samom ihneď, hliadka prišla na miesto v čase, kedy rozhodne nikoho žiadne z vozidiel viesť nevidela, t. j. v žiadnej činnosti (ani trestnej) sa minimálne dlhšiu dobu nepokračovalo, bolo zrejmé, že sťažovateľ nikam neutekal, práve naopak, dobrovoľne čakal s taxikárom, ktorý sa rozhodol volať hliadku, následné dôkazy boli zabezpečované v podstate bez účasti sťažovateľa a rozhodne nemožno tvrdiť, že by sťažovateľ pokračoval alebo mal záujem pokračovať v akejkol'vek trestnej činnosti – vozidlá neboli naštartované, boli odparkované a uzamknuté na súkromnom parkovisku mimo verejnej komunikácie, boli mimo seba, neboli poškodené, žiadna činnosť s nimi nebola vykonávaná a nie je vôbec zrejmé, z čoho by mala vyplývať ďalšia prípadná protiprávna činnosť sťažovateľa. Treba zdôrazniť, že sťažovateľ nebol pristihnutý pri výkone činnosti pod vplyvom návykovej látky hliadkou.

59. Tiež sa žiada doplniť, že ani v následnom trestnom konaní nebolo tvrdené ani preukazované, kde (na akom mieste) mal sťažovateľ požiť návykovú látku. Nie je preto zrejmé, z čoho vychádza okresné riaditeľstvo PZ, keď tvrdí, že sťažovateľ mal byť pod vplyvom návykovej látky, ktorú mal pred skutkom požiť v podniku, pred ktorým mal zaparkovať svoje vozidlo.

60. Okolnosť, že bolo možné realizovať zjednodušené skrátené vyšetrowanie podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku, je právne nevýznamná z hľadiska možnosti obmedziť osobnú slobodu podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, ktorý takúto okolnosť pre obmedzenie osobnej slobody ako zákonnú dostatočnú podmienku neuvádza. Táto okolnosť je rozhodujúca len z hľadiska obmedzenia osobnej slobody podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku, ktorú však nemohli realizovať príslušníci dopravnej policajnej hliadky.

61. Pritom treba zdôrazniť, že podľa § 85 ods. 3 Trestného poriadku bolo povinnosťou policajta, ktorému bola odovzdaná osoba pristihnutá pri trestnom čine podľa odseku 2, bezodkladne spísať zápisnicu, v ktorej sa mali uviesť podstatné dôvody zadržania, a podľa § 85 ods. 4 Trestného zákona s nimi sťažovateľa oboznámiť.

62. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že so žiadanými relevantnými dôvodmi na obmedzenie osobnej slobody podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku sťažovateľ nebol riadne oboznámený. Navyše, záznam o obmedzení osobnej slobody spísali príslušníci dopravnej policajnej hliadky, t. j. nie policajt (v zmysle § 10 ods. 8 Trestného poriadku), ktorému bola odovzdaná „osoba pristihnutá pri trestnom čine podľa odseku 2“. Sťažovateľ nemá vedomosť ani o inom zázname alebo zápisnici, ktorú by v súlade so zákonom spisoval príslušný policajt (v zmysle § 10 ods. 8 Trestného poriadku), kde by boli uvedené relevantné zákonné dôvody na obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa.

63. Prokurátor má dať návrh na aplikáciu zjednodušeného skráteného vyšetrowania (§ 85 ods. 4 Trestného poriadku). Ak by sa nevyhotovoval písomne, bolo by vylúčené

následné preskúmanie splnenia zákonných podmienok na takýto postup. Neformálny postup nie je možné považovať za dostatočne transparentný.

64. Podľa sťažovateľa je otázne, či pre uvedené odovzdanie osoby postačuje výmena písomností medzi štátnymi orgánmi. Zároveň však treba uviesť, že generálna prokuratúra ani okresné riaditeľstvo PZ neuvádzajú, či aspoň k písomnému „odovzdaniu“ došlo aj zo strany policajta prokurátorovi a kedy sa tak stalo. Pokiaľ má príkaz generálneho prokurátora vyjadrovať to, že sa o odovzdaní zadržanej osoby prokurátorovi nemá vyhotovovať písomný záznam, ide o netransparentný postup, ktorý vylučuje následnú kontrolu zákonnosti (a ústavnosti), a to aj z hľadiska dodržania zákonných lehôt. V danom prípade to vôbec nie je možné overiť, čo poukazuje na svojvôľu v postupe orgánov činných v trestnom konaní.

65. Tiež nie je možné súhlasiť s tým, že výsluch sťažovateľa po jeho zadržení 13. decembra 2019 realizovaný až 15. decembra 2019 o 11.45 h je uskutočnený „bezodkladne“ (§ 85 ods. 4 Trestného poriadku). Ústava Slovenskej republiky dokonca vyžaduje, aby zadržaná osoba bola oboznámená s dôvodmi zadržania a vypočutá ihneď (čl. 17 ods. 3 ústavy).

66. Ďalej treba uviesť, že aj zjednodušené skrátené vyšetrovanie je možné uskutočniť aj s osobou podozrivou na slobode. Potvrďuje to aj generálna prokuratúra, ktorá pripúšťa možnosť, že prokurátor môže osobu prepustiť na slobodu a zároveň podať obžalobu.

67. Tiež nie je možné porozumieť tomu, prečo, keď sťažovateľ bol umiestnený v cele policajného zaistenia a uznesenie o vznesení obvinenia bolo vyhotovené ešte 14. decembra 2019 pred prvým výsluchom svedka o 8.00 h, mu toto uznesenie nebolo doručené ešte pred vykonávaním výsluchov svedkov, ale až pri jeho výsluchu 15. decembra 2019. Uznesenie, aj keď je predbežne vykonateľné, pre svoju perfektnosť vyžaduje doručenie. Takýmto postupom je najmä porušené právo na obhajobu.

68. Videozáznam bol získaný nezákonne, a teda nemohol byť v konaní proti nemu použitý.

II.5. K ústnemu pojednávaniu:

69. Ústavný súd v danom prípade na základe § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

70. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľovho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy, jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, jeho práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru, ako aj namietaná diskriminácia sťažovateľa a s tým súvisiace porušenie čl. 12 ods. 1 prvej vety a ods. 2 ústavy obmedzením osobnej slobody sťažovateľa 13. decembra 2019.

71. Úlohou ústavného súdu v tejto veci je preskúmať, či zásah do osobnej slobody sťažovateľa rešpektoval štandard vyplývajúce z ústavy a dohovoru.

72. Ústavný súd stabilne judikuje, že každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07).

73. Základným účelom čl. 5 dohovoru je ochrániť jednotlivca pred svojvoľným či neopodstatneným zásahom do jeho osobnej slobody (rozsudok Veľkej komory vo veci McKay proti Spojenému kráľovstvu z 3. 10. 2006, sťažnosť č. 543/03, bod 30). Právo na slobodu totiž požíva v demokratickej spoločnosti tú najvyššiu ochranu (rozsudok Veľkej komory vo veci Medvedyev a ďalší proti Francúzsku z 29. 3. 2010, sťažnosť č. 3394/03, bod 76).

74. Z už uvedeného vyplýva, že v právnom štáte predstavuje osobná sloboda pravidlo a akékoľvek jej obmedzenie predstavuje výnimku z tohto pravidla, ktorá musí byť odôvodnená a nesmie byť svojvoľná.

75. Pokiaľ ide o čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, pri obmedzení osobnej slobody (zadržaní) nemusí ísť nevyhnutne o situáciu, keď príslušné orgány majú dostatok dôkazov na vznesenie obvinenia (rozsudok vo veci Petkov a Profirov proti Bulharsku z 24. 6. 2014, sťažnosti č. 50027/08 a č. 50781/09, bod 52). Vypočutie osoby počas jej zadržania smeruje k prešetreniu vzniknutej situácie, a to potvrdením alebo rozptýlením konkrétneho podozrenia, na ktorom bolo zadržanie založené (rozsudok vo veci Brogan a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 29. 11. 1988, sťažnosti č. 11209/84, č. 11234/84, č. 11266/84 a č. 11386/85, body 52 až 54). Zadržanie podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru však musí byť primerané na dosiahnutie uvedeného cieľa (rozsudok vo veci Ladent proti Poľsku z 18. 3. 2008, sťažnosť č. 11036/03, body 55 a 56).

76. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 5 ods. 1 dohovoru vyplýva, že „zákonnosť“ zadržania podľa vnútroštátneho práva je primárnym, avšak nie vždy rozhodujúcim aspektom. Európsky súd pre ľudské práva sa musí presvedčiť, že väzba počas posudzovaného obdobia bola zlučiteľná s účelom čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktorým je zabrániť svojvoľnému pozbaveniu osobnej slobody (rozsudok vo veci Baranowski proti Poľsku z 28. 3. 2000, sťažnosť č. 28358/95, bod 51). Pozbavenie slobody môže byť zákonné z hľadiska vnútroštátneho práva, ale stále svojvoľné, a teda v rozpore s dohovorom (rozsudok Veľkej komory vo veci Creangă proti Rumunsku z 23. 2. 2012, sťažnosť č. 29226/03, bod 84).

77. Ku konkrétnym okolnostiam tejto veci je potrebné uviesť, že aj ústavnému súdu sú známe aplikačné problémy pri použití inštitútov podľa § 85 ods. 1 a 2 Trestného poriadku (pozri bod 40 tohto nálezu týkajúci sa usmernenia generálneho prokurátora Slovenskej republiky č. k. IV/1 Spr 27/18/1000-9 z 15. mája 2020; tiež Marková V. Zadržanie ako jeden z inštitútov zaistenia osoby pre účely trestného konania a vybrané aplikačné problémy In: DNY PRÁVA 2018 – DAYS OF LAW 2018 Část VII. – Zajišťovací instituty v trestním řízení; taktiež DEÁK, M. Zadržanie podozrivej osoby v trestnom konaní. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 54.).

78. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bol v danej veci obmedzený na osobnej slobode na základe § 85 ods. 2 Trestného poriadku, a to bezprostredne po údajnom spáchaní prečinu na mieste, kde mal byť prečin spáchaný, privolanou policajnou hliadkou, ktorá – aj v zmysle vyjadrenia generálnej prokuratúry – bola na takýto postup oprávnená. Túto skutočnosť v podstate akceptuje aj sťažovateľ vo svojej replike. Pokiaľ ide o existenciu „dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu“, ústavný súd poukazuje na konkrétne okolnosti danej veci, a to že na miesto bola svedkom privolaná policajná hliadka z dôvodu tvrdenej kolízie motorových vozidiel a tvrdeného požitia alkoholu sťažovateľom, pričom sťažovateľ sa mal následne odmietnuť podrobiť vykonaniu dychovej skúšky, ako aj vyšetreniu odberu krvi. Kolízia osobných motorových vozidiel a vedenie osobného motorového vozidla boli zachytené aj na kamerovom zázname.

79. Aj keď bola totožnosť sťažovateľa zistená priamo na mieste a nič nenasvedčovalo jeho úteku či vzniku situácie, v ktorej by nebolo možné zabezpečiť potrebné dôkazy, dôvod zabránenia sťažovateľovi v páchaní trestnej činnosti v zmysle označeného ustanovenia Trestného poriadku ostával vzhľadom na faktické okolnosti danej veci aktuálny (pozri body 14 a 78 tohto nálezu).

80. Pokiaľ ide o následný postup po prevzatí sťažovateľa povereným príslušníkom Policajného zboru 14. decembra 2019 o 1.50 h (tzv. procesným policajtom v zmysle § 10 ods. 9 Trestného poriadku), a teda či išlo o postup podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku nadväzujúci na postup podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, ako to vyplýva z vyjadrenia okresného riaditeľstva PZ, alebo išlo priamo o postup podľa § 85 ods. 3 a 4 Trestného poriadku nadväzujúci na postup podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, ako to vyplýva z vyjadrenia generálnej prokuratúry, táto okolnosť nie je z pohľadu ochrany základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu, resp. jeho práva na slobodu a bezpečnosť rozhodujúca. Rozhodujúce je, že na takýto postup existoval zákonný základ v oboch označených ustanoveniach (zjednodušené skrátené vyšetrovanie podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku; v odbornej literatúre tiež zrýchlené skrátené vyšetrovanie alebo super rýchle konanie) a že okolnosti danej veci umožňovali jeho použitie.

81. Na tomto mieste ústavný súd, rešpektujúc hranice konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, konštatuje, že opísaný zákonný postup umožňuje obmedziť na slobode (zadržať) jednotlivca čisto a jedine z dôvodu, že sa proti nemu bude konať zjednodušené skrátené vyšetrovanie. Zákon teda umožňuje obmedziť ústavou garantovanú osobnú slobodu z dôvodu existencie zákonom predpokladaného postupu (osobitnej formy vyšetrovania), a to potenciálne bez existencie akéhokoľvek iného relevantného dôvodu na obmedzenie osobnej slobody spočívajúceho v ochrane spoločnosti (napr. zabránenie pokračovania v páchaní trestnej činnosti) alebo potrebách trestného konania (napr. nevyhnutnosť zabezpečiť dôkazy, ktoré nebude možné zabezpečiť v budúcnosti). Zjednodušené skrátené vyšetrovanie sa vykoná iba a jedine z dôvodu, že dotknutá osoba bola zadržaná pri páchaní prečinu, na ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov, bezprostredne po ňom, alebo po tom, čo odpadla prekážka jej bezprostredného zadržania najviac do 24 hodín po spáchaní prečinu.

82. Ústavný súd ďalej upriamuje pozornosť na skutočnosť, že zjednodušené skrátené vyšetrowanie je možné, ako na to opakovane poukázal aj sťažovateľ, vykonať aj bez obmedzenia osobnej slobody jednotlivca, teda bez zásahu do jedného z najdôležitejších základných práv podľa ústavy a dohovoru. Uvedené vyplýva z § 85 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, v zmysle ktorých ide výslovne o možnosť obmedzenia osobnej slobody (zadržania), nie však povinnosť.

83. Základom zadržania sťažovateľa sa stala skutočnosť, že sa proti nemu bude postupovať v rámci zjednodušeného skráteného vyšetrowania podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku. Ústavný súd sa presvedčil, že podmienky na zjednodušené skrátené vyšetrowania boli splnené, keďže sťažovateľ bol najskôr obmedzený na osobnej slobode a následne zadržaný bezprostredne po spáchaní prečinu, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov.

84. Ako už bolo naznačené, v tomto ohľade by ústavnoprávnu relevanciu nadobudol postup spočívajúci v obchádzaní zákona či absencii dobrej vôle zo strany príslušníkov Policajného zboru, keďže takýto postup by vykazoval znaky neprípustnej svojvôle (IV. ÚS 102/2020, tiež rozsudok Veľkej komory vo veci Saadi proti Spojenému kráľovstvu z 29. 1. 2008, sťažnosť č. 13229/03, bod 69; tiež rozsudok vo veci Čonka proti Belgicku z 5. 2. 2002, sťažnosť č. 51564/99, body 40 až 46). Takéto znaky svojvôle neboli v danej veci zo strany ústavného súdu zistené. Príslušný vyšetrovateľ bezprostredne po vydaní uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia vykonal všetky dostupné vyšetrovacie úkony. Sťažovateľovi bolo uznesenie o vznesení obvinenia doručené počas jeho výsluchu 15. decembra 2019 a následne mu bolo umožnené preštudovať si vyšetrovací spis. V ten istý deň bola na sťažovateľa podaná obžaloba, to všetko v zákonnej lehote 48 hodín od obmedzenia jeho osobnej slobody.

85. Ústavný súd s ohľadom na druh tohto konania (konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) akceptoval vedenie zjednodušeného skráteného vyšetrowania podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku ako *ex lege* a sám osebe dôvod na zadržanie (zásah do osobnej slobody) sťažovateľa v prípravnom konaní. Zároveň však dopĺňa a zdôrazňuje, že po podaní návrhu na podanie obžaloby príslušným policajtom (podľa § 209 ods. 1 Trestného poriadku „po skončení vyšetrowania alebo skráteného vyšetrowania policajt predloží spis prokurátorovi s návrhom na podanie obžaloby...“), resp. najneskôr po podaní obžaloby (začatie konania pred sudcom pre prípravné konanie podľa § 348 Trestného poriadku), už ani s odkazom na Trestný poriadok nemožno hovoriť o vedení zjednodušeného skráteného vyšetrowania podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku. Napriek uvedenému jediným dôvodom na pokračovanie v zásahu do osobnej slobody sťažovateľa zadržaním bolo stále výlučne vedenie takéhoto vyšetrowania, ktoré už medzičasom skončilo. Najneskôr od uvedeného momentu už podľa názoru ústavného súdu neexistoval žiaden zákonný, o to menej relevantný dôvod na zásah do základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu, resp. jeho práva na slobodu a bezpečnosť. Napriek uvedenému bol sťažovateľ svojvoľne, teda bez akéhokoľvek rozumného dôvodu obmedzený na osobnej slobode zadržaním ešte aj 16. a 17. decembra 2019.

86. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že § 87 Trestného poriadku vychádza z predpokladu, že obmedzenie osobnej slobody je aj po podaní obžaloby dôvodné,

a ustanovuje, že na ukončenie obmedzenia osobnej slobody je potrebný formálny a dokonca aj odôvodnený zásah, resp. úkon príslušného orgánu (najskôr prokurátora a neskôr sudcu). Uvedené však vychádza z predpokladu, že „v hre“ je zásah do osobnej slobody jednotlivca väzbou, resp. existencia väzobných dôvodov, teda dôvodov opodstatňujúcich zásah do ústavou a dohovorom garantovanej osobnej slobody (pôvodne bolo podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku možné zadržať osobu iba pri tvrdení existencie väzobných dôvodov, prijatím zákona č. 5/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov, bola zavedená možnosť zadržania aj v prípade, ak ide o podozrivú osobu podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku).

87. Podľa poslednej vety § 85 ods. 4 Trestného poriadku môže zadržanú osobu prepustiť na slobodu so súhlasom prokurátora písomným príkazom s primeraným odôvodnením aj policajt. V tomto smere ústavný súd dopĺňa, že súhlas prokurátora je v označenom ustanovení vyžadovaný taktiež práve z dôvodu, že „v hre“ by mohol byť zásah do osobnej slobody väzbou.

88. Podľa § 204 ods. 1 a 2 Trestného poriadku môže obvineného (zadržanú osobu) prepustiť zo zadržania prokurátor.

89. V zmysle § 87 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku ak sudca pre prípravné konanie prevzal obvineného pri postupe podľa § 204 ods. 1 a prokurátor nepodal súčasne s obžalobou návrh na vzatie obvineného do väzby, sudca pre prípravné konanie po prednostnom a urýchlenom vykonaní úkonov podľa § 348 ods. 1 písm. a) alebo b), najneskôr do 48 hodín od prevzatia obvineného a doručenia obžaloby prepustí zadržanú osobu na slobodu písomným príkazom s uvedením dôvodu prepustenia.

90. Vo veci sťažovateľa vznikla paradoxná situácia, keď jeho prepustenie zo zadržania malo nasledovať „po prednostnom a urýchlenom vykonaní úkonov podľa § 348 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku“, pričom však v jeho veci bolo potrebné rozhodnúť o vyhlásení zaujatosti príslušného sudcu (pozri bod 10 tohto nálezu). Takýto potenciálne zaujatý sudca totiž nemôže do rozhodnutia o jeho zaujatosti vykonať úkony podľa § 348 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku, ktoré v zmysle už citovaného § 87 ods. 2 Trestného poriadku časovo a systémovo predchádzajú možnosti, resp. v tomto prípade povinnosti vydať odôvodnený príkaz na prepustenie zo zadržania.

91. Ústavne súladný výklad predmetného ustanovenia je v nadväznosti na uvedené východiská taký, že v prípade, ak je prokurátorom podaná obžaloba bez návrhu na vzatie obvineného do väzby a príslušný sudca pre prípravné konanie, ktorý prevzal obvineného pri postupe podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku, nemôže „urýchlene“ vykonať úkony podľa § 348 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku, príkaz na prepustenie zo zadržania musí s odkazom na čl. 17 ústavy vydať bezprostredne po doručení obžaloby, keďže zákonný dôvod na zásah do ústavou garantovanej osobnej slobody odpadol. Takýto príkaz môže podľa názoru ústavného súdu vydať aj potenciálne zaujatý sudca, keďže (1.) takýto príkaz je na prospech obžalovaného a zároveň (2.) je nevyhnutným následným krokom v zákonom stanovenom postupe, teda k prepusteniu osoby zo zadržania by nevyhnutne došlo, avšak s istým (zbytočným) časovým odstupom.

92. Ústavný súd ďalej pripomína, že sudca alebo iná úradná osoba splnomocnená zákonom na výkon súdnej moci v zmysle čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru musí mať v prípade, že už neexistujú relevantné dôvody na zadržanie, právomoc vydať záväzný príkaz na prepustenie zadržaného na slobodu (rozsudok Veľkej komory vo veci McKay proti Spojenému kráľovstvu z 3. 10. 2006, sťažnosť č. 543/03, bod 40).

93. Už samotná skutočnosť, že prokurátor po skončení zjednodušeného skráteného vyšetrovania podá obžalobu a zároveň nepodá návrh na vzatie obvineného do väzby, signalizuje, že rozumný dôvod na obmedzenie jeho osobnej slobody už v danom momente neexistuje, keďže zjednodušené skrátené vyšetrovanie sa skončilo a dôvody väzby neboli zo strany prokurátora identifikované. Zároveň je zrejmé, že dotknutá osoba bude neskôr (najneskôr do 48 hodín) príkazom prepustená zo zadržania na slobodu. Len musí na tento formálny úkon – hoci aj celé dva dni – počkať, a to v cele policajného zaistenia.

94. Ústavný súd v tomto bode pripomína, že „svojvôľa“ v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru predstavuje nielen postup spočívajúci v obchádzaní zákona či absencii dobrej vôle zo strany príslušníkov Policajného zboru, ale taktiež aj situáciu, keď rozhodnutie o zadržaní v skutočnosti nezodpovedá účelu obmedzenia podľa označeného odseku (podrobnejšie rozsudok vo veci Saadi proti Spojenému kráľovstvu z 29.1. 2008, sťažnosť č. 13229/03, body 68 až 74).

95. V hypotetickej rovine sa žiada uviesť, že ak by bol sťažovateľ v tomto prípade po obmedzení osobnej slobody (z dôvodu zabránenia pokračovania v trestnej činnosti) následne zadržaný z toho istého dôvodu, po podrobení sa dychovej skúške s negatívnym záverom (pozri bod 20 tohto nálezu) by tento dôvod na zásah do jeho osobnej slobody prestal existovať a sťažovateľ by mohol byť prepustený zo zadržania na slobodu (v zmysle poslednej vety § 85 ods. 4 Trestného poriadku zadržanú osobu môže prepustiť na slobodu so súhlasom prokurátora písomným príkazom s primeraným odôvodnením aj policajt).

96. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že čl. 17 ods. 3 ústavy ustanovuje, že obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom a že následne označený článok počíta v stanovenej lehote 48 hodín a pri trestných činoch terorizmu v lehote 96 hodín s jej prepustením alebo odovzdaním súdu a že sudca má následne v lehote 48, resp. 72 hodín túto osobu vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu.

97. Tretia veta čl. 17 ods. 3 ústavy sa však nemá vykladať tak, že sudca má v lehote 48, resp. 72 hodín od prevzatia zadržanej osoby túto osobu vypočuť a rozhodnúť o jej väzbe (rozhodovanie o väzbe) alebo o jej prepustení na slobodu (rozhodovanie o prepustení). Sudca rozhoduje v zmysle označeného článku ústavy o osobnej slobode jednotlivca (rozhodovanie o osobnej slobode), ktorá je predmetom ochrany čl. 17 ústavy, a to spôsobom, že ju vo výsledku buď vezme do väzby, alebo ju prepustí na slobodu. Ak neexistuje možnosť vzatia osoby do väzby, pretože prokurátor nepodal návrh na jej vzatie do väzby, nie je v zmysle čl. 17 ods. 3 ústavy o čom (medzi čím) rozhodovať, keďže jediným možným výsledkom je nevyhnutné prepustenie jednotlivca na slobodu príkazom na prepustenie zo zadržania. Rozhodovanie sudcu v zmysle tretej vety čl. 17 ods. 3 ústavy predpokladá možnosť vzatia do väzby, nie však samoúčelné rozhodovanie o prepustení za súčasnej

nemožnosti vzatia do väzby. Ako už bolo uvedené, ústavou zaručená osobná sloboda predstavuje pravidlo a jej obmedzenie nevyhnutnú a odôvodnenú výnimku. Osobná sloboda v zmysle čl. 17 ústavy neumožňuje postupovať spôsobom, v zmysle ktorého je obmedzenie osobnej slobody pravidlom a jej existencia odôvodnenou výnimkou.

98. V prípade sťažovateľa nastalo jeho zadržanie *ex lege* z dôvodu osobitného konania podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku (zjednodušené skrátené vyšetrovanie) a zároveň nebol zo strany prokurátora podaný návrh na vzatie sťažovateľa do väzby. Sudca v takejto situácii nerozhodoval v zmysle čl. 17 ods. 3 ústavy o „väzbe alebo o prepustení na slobodu“ (rozhodovanie *A alebo B*), ale o trestnom obvinení (vydanie trestného rozkazu) a následnom prepustení na slobodu (rozhodovanie *C a následne B*), teda nerozhodoval podľa § 87 ods. 2 Trestného poriadku prvej vety, ktorá kopíruje text a zmysel čl. 17 ods. 3 ústavy (o väzbe alebo o prepustení na slobodu), ale podľa druhej vety označeného ustanovenia (o trestnom obvinení a následnom prepustení na slobodu), ktorej aplikácia nemá základ v čl. 17 ods. 1 a 3 ústavy.

99. Takýmto výkladom Trestného poriadku vzniká situácia, keď je do osobnej slobody jednotlivca zasiahnuté *ex lege* iba z dôvodu vedenia zjednodušeného skráteného vyšetrovania podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku (teda aj bez tvrdenej existencie väzobných dôvodov alebo potreby zistenia jej totožnosti, zabránenia v úteku, potreby zabezpečenia dôkazov alebo potreby zabránenia ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti), pričom takéto obmedzenie môže v podstate paušálne trvať 48 a 48 hodín, teda celkovo 96 hodín, pričom jeho jediným účelom v posudzovanej veci bolo, aby si sťažovateľ počkal na formálne vydanie príkazu na prepustenie zo zadržania po vydaní trestného rozkazu. To všetko v situácii, keď bola orgánom činným v trestnom konaní známa jeho totožnosť, nehrozil jeho útek a ani pokračovanie v trestnej činnosti, boli zabezpečené všetky potrebné dôkazy a v nadväznosti na to bola prokurátorom podaná obžaloba. Následne vydaným trestným rozkazom bol sťažovateľovi, ktorý strávil v zadržaní – teda obmedzený na osobnej slobode – takmer 4 dni, uložený peňažný trest 500 eur.

100. V okolnostiach tejto veci si sťažovateľ, u ktorého v istom momente už neexistovali žiadne zákonné a o to menej rozumné dôvody na zásah do jeho osobnej slobody, musel počkať na „odsudzujúce rozhodnutie“ (trestný rozkaz) v cele policajného zaistenia, pričom na rovnaké rozhodnutie by sťažovateľ mohol bez akejkoľvek hrozby pre spoločnosť či výsledok samotného trestného konania čakať na slobode.

101. Takýto postup nemožno s ohľadom na čl. 17 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého sa osobná sloboda zaručuje, akceptovať.

102. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že ak pri postupe podľa § 204 ods. 1 Trestného poriadku (skrátené vyšetrovanie) príslušný prokurátor nepodá spoločne s obžalobou aj návrh na vzatie obvineného do väzby, je povinný ho sám príkazom prepustiť zo zadržania na slobodu, pretože ďalšie obmedzovanie osobnej slobody obvineného stratilo svoj ústavný (čl. 17 ods. 3 ústavy) a aj zákonný základ (§ 204 ods. 1 Trestného poriadku). Ak tak neurobí príslušný prokurátor, po odovzdaní spisu a obvineného je povinný ho prepustiť zo zadržania príslušný sudca, a to po „urýchlennom“ vykonaní úkonov podľa § 348 ods. 1 písm. a) alebo b) Trestného poriadku (§ 87 ods. 2 Trestného poriadku), prípadne bezodkladne, ak tieto úkony nemôžu byť vykonané „urýchlene“. Citovanú „urýchlenosť“ nemožno stotožňovať s lehotou

48 hodín v zmysle tretej vety čl. 17 ods. 3 ústavy, keďže uvedené pokrýva rozhodovanie o väzbe obvineného na podklade návrhu príslušného prokurátora.

103. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že okresná prokuratúra KE I a okresný súd porušili svojím postupom po obmedzení osobnej slobody sťažovateľa 13. decembra 2019 o 21.45 h jeho právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 3 ústavy a jeho právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

104. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že zo strany privolanej policajnej hliadky došlo k jeho diskriminácii, pretože vodič taxislužby nebol podrobený dychovej skúške, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že to bol práve sťažovateľ, nie oznamovateľ, kto bol podozrivý zo spáchania trestného činu.

105. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa proti samotnému podozreniu zo spáchania trestného činu ústavný súd konštatuje, že tieto sťažovateľ mohol a v skutočnosti aj uplatnil v samotnom následnom trestnom konaní. Sťažovateľ sám v ústavnej sťažnosti uviedol, že táto ústavná sťažnosť sa týka iba jeho obmedzenia osobnej slobody. Pokiaľ ide o podozrenie zo spáchania trestného činu na účel jeho obmedzenia osobnej slobody podľa § 85 ods. 2 Trestného poriadku, takéto podozrenie celkom zjavne existovalo (podrobnejšie body 12 až 14, bod 17 a bod 78 tohto nálezu).

106. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresnej prokuratúry KE II ústavný súd po preskúmaní okolností tejto veci (podrobnejšie bod 48 tohto nálezu) poukazuje na skutočnosť, že okresná prokuratúra KE II o právach a povinnostiach sťažovateľa nerozhodovala, a teda ich vôbec nemohla porušiť.

107. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

108. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18m ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov sa Okresný súd Košice I od 1. júna 2023 označuje ako Mestský súd Košice.

109. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol priznať mu finančné zadostučinenie v sume 2 000 eur, čo odôvodnil neústavným zásahom do jeho osobnej slobody, keď mal byť držaný v cele policajného zaistenia po dobu 86 hodín, „v *príšerných podmienkach*“, a to len z dôvodu, že si uplatňoval svoje práva a dbal na potrebu zákonného postupu.

110. Vzhľadom na záver o porušení práv sťažovateľa na osobnú slobodu a slobodu a bezpečnosť ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľovi je potrebné priznať finančné zadostučinenie v sume 300 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Pokiaľ ide o tvrdenie o „*príšerných podmienkach*“, tieto neboli zo strany sťažovateľa relevantným spôsobom preukázané. Rovnako tak nebolo relevantným spôsobom preukázané, že by bol sťažovateľ obmedzený na osobnej slobode iba z dôvodu, že si uplatňoval svoje práva.

111. Finančné zadostučinenie sú sťažovateľovi povinné nahradiť Mestský súd Košice a okresná prokuratúra KE I, a to v sume 150 eur každý.

IV.

Trovy konania

112. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 640,65 eur.

113. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 (replika sťažovateľa), teda celkovo náhradu v sume 533,88 eur, ktorú bolo potrebné navýšiť o daň z pridanej hodnoty na sumu 640,65 eur.

114. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú Mestský súd Košice a okresná prokuratúra KE I povinné uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a to Mestský súd Košice 320,33 eur a okresná prokuratúra KE I 320,32 eur.

**DÔKAZNÉ BREMENO VO VZŤAHU K NEPRIAZNIVÝM MAJETKOVÝM POMEROM
NEÚSPEŠNEJ STRANY SPORU AKO DÔVODU NEPRIZNANIA TROV KONANIA ÚSPEŠNEJ
STRANE**

Strana, ktorá sa domáha aplikovania výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, v zásade musí nielen tvrdiť, ale aj preukazovať, že na jej strane nastali okolnosti hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP).

Dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP), ktoré sa týkajú sociálnych pomerov strany dovolávajúcej sa aplikácie výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, sú mnohokrát pre druhú stranu mimo možnosti jej poznania a okamžitej reakcie, preto informačný deficit úspešnej strany týkajúci sa majetkových pomerov neúspešnej strany je povinná preklenúť tvrdením a zároveň preukázaním takých okolností strana domáhajúca sa aplikácie výnimky. Pravidlo o nespornosti skutkových tvrdení strany nepopretých protistranou (§ 151 ods. 1 CSP) sa pri riešení dotknutej otázky neuplatní, pretože by nútilo protistranu vyvracať negatívnu skutočnosť (bezmajetnosť strany, ktorá ju tvrdí), a teda oproti takému tvrdeniu dokazovať (mimo predmetu sporu vo veci samej) existenciu cudzieho majetku, čím by sa vytvorila nerovnocenná pozícia strán konania a výrazne relativizovala možnosť úspešnej protistrany namietat' a rozporovať existenciu dôvodov na aplikáciu § 257 CSP. *(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 411/2024 z 27. augusta 2024)*

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa A. G., zastúpeného advokátom JUDr. Marcelom Ružarovským, A. Žarnova 11C, Trnava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/3/2023 z 29. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Z obsahu ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

2. Sťažovateľ sa v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 17Csp/42/2020 domáhal zaplatenia sumy 1 310 eur s príslušenstvom od žalovanej spoločnosti BNP

PARIBAS PERSONAL FINANCE SA (ďalej len „žalovaná“) z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.

3. Žaloba sťažovateľa bola rozsudkom okresného súdu z 22. júna 2021 zamietnutá a žalovanej nebola priznaná náhrada trov konania s poukazom na § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

4. Na základe odvolania žalovanej Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 13CoCsp/46/2021-183 z 25. mája 2022 zmenil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania tak, že žalovanej priznal voči sťažovateľovi nárok na plnú náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania.

5. Keďže odvolací súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania vychádzal z nových skutočností a dôkazov prezentovaných až v odvolacom konaní, sťažovateľ napadol rozhodnutie krajského súdu dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP.

6. O dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd tak, že dovolanie uznesením sp. zn. 7Cdo/3/2023 z 29. mája 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) odmietol.

7. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že *«Zo samotnej obsahovej štruktúry bodu 23. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že skutočnosti, na ktoré odvolací súd prihliadal v rozpore s § 366 písm. d) ako aj § 365 ods. 3 CSP, boli len podporným argumentom pre primárne dôvody pre ktoré odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Odvolací súd uviedol, že „V prvom rade odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie pri aplikácii § 257 CSP vychádzal len z tvrdení žalobcu na pojednávaní 22. 6. 2021, pričom tieto tvrdenia žalobcu nijakým spôsobom nepreukázal. Napriek uvedenej skutočnosti však súd prvej inštancie považoval tieto tvrdenia za pravdivé a preukázané, pričom na takýchto záveroch založil potrebu aplikácie § 257 C. s. p. na predmetný prípad, čo však nie je dostačujúce. V druhom rade odvolací súd poukazuje na to, že minimálne finančná situácia žalobcu sa nejaví ako situácia zakladajúca dôvody hodné osobitného zreteľa, pretože napriek tvrdeniam žalobcu o tom, že je nezamestnaný a nemá žiaden príjem, keďže z tvrdení samotného žalobcu vyplýva, že v roku 2019 kúpil motorové vozidlo za sumu 800 eur, ktorého prevádzka a údržba (vzhľadom na to, že ide o 12 – ročné vozidlo podľa tvrdení žalobcu) si vyžaduje určité aj zvýšené finančné náklady a rovnako aj zo samotného vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynulo (bod 10. odôvodnenia, posledná veta), že žalobca nadobudol postúpenú pohľadávku za odplatu vo výške 50 eur, a to na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 21. 03. 2020, t.j. tri mesiace pred podaním žaloby na súd prvej inštancie“. Inak povedané, skutočnosti a dôkazy, na ktoré odvolací súd podporne prihliadal, hoci nesplňali podmienky § 366 písm. d) CSP a boli uplatnené po zákonnej koncentrácii, neboli rozhodujúcimi pre výsledok odvolacieho konania... Aj v prípade, že by odvolací súd na novoty neprihliadol, mal dostatok podkladov pre svoje rozhodnutie o odvolaní žalovanej s rovnakým výsledkom predstavujúcim zmenu napadnutého výroku o náhrade trov konania podľa § 388 CSP. Vzhľadom na uvedené okolnosti prípadu a špecifikum veci, skutočnosť, že odvolací súd pripustil novoty v rozpore s § 366 CSP, ktorými len podporil primárnu právnu argumentáciu, nedosahuje intenzitu spôsobilú porušiť právo dovolateľa na spravodlivý proces. Podľa dovolacieho súdu samotným pochybením, v dôsledku, v dôsledku ktorého odvolací súd podporne prihliadol na nepripustne uplatnené*

novoty, nedošlo k naplneniu podmienky zmätočnosti vady podľa § 420 písm. f) CSP. Tento dôvod sám o sebe nespôsobuje nesprávnosť napadnutého rozhodnutia a nie je spôsobilý vyvolať potrebu jeho zrušenia. Zároveň v napadnutom rozhodnutí bol v podstate eliminovaný možný negatívny následok nesprávneho procesného postupu a to tým, že na základe neprípustných a oneskorených novôt nebola v rozhodujúcom a podstatnom odôvodnená nevyhnutnosť zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolacím súdom. Týmto bolo vylúčené namietané porušenie práva dotknutej strany na spravodlivé súdne konanie, zahrňujúce v tomto prípade aj dovolateľom zdôrazňované právo na rovnosť strán sporu.».

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ je toho názoru, že výklad podaný najvyšším súdom nie je udržateľný, keďže „najvyšší súd konštatoval, že odvolací súd prihliadal na novoty v odvolacom konaní, ktoré neboli prípustné, ale súčasne dodal, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na iných skutočnostiach, než neprípustných novotách“.

9. Sťažovateľ s názorom najvyššieho súdu nesúhlasí, keďže je toho názoru, že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené výlučne na novotách a na vyjadrení sťažovateľa k týmto novotám, ktoré (vyjadrenie) má tiež „kvalitu“ novôt.

10. Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že jeho vyjadrenia o jeho majetkovej situácii na pojednávaní okresného súdu 22. júna 2021 neboli žalovanou popreté (žalovaná na ne nereagovala), a preto ich bolo potrebné považovať za nesporné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdenie, že došlo k porušeniu jeho základných práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa, majúc za to, že neprípustné novoty boli len podporným argumentom pre primárne dôvody, ktoré viedli odvolací súd k zmene rozhodnutia o nároku žalovanej na náhradu trov konania.

12. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu či zásahom všeobecných súdov je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom boli alebo neboli dotknuté chránené práva alebo slobody fyzickej osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, I. ÚS 129/2015).

13. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že najvyšší súd v napadnutom uznesení jasne, logicky a zrozumiteľne uviedol, prečo považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za správne, a to aj napriek pochybeniam, ku ktorým pri rozhodovaní odvolacieho súdu došlo.

14. Z pohľadu ústavného súdu je zrejmé, že najvyšší súd (rovnako ako súd odvolací) považoval za primárne dôvody na rozhodnutie o povinnosti sťažovateľa nahradiť žalovanej trovy konania dve skutočnosti, a to 1) nepreukázanie tvrdení sťažovateľa na pojednávaní konanom na okresnom súde 22. júna 2021 o jeho majetkových a osobných pomeroch, a to aj vzhľadom na ním samotným produkovaný údaj o kúpe motorového vozidla v r. 2019, a 2) fakt, že sťažovateľ nadobudol pohľadávku uplatňovanú v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17Csp/42/2020 odplatne (teda mal finančné prostriedky na jej odkúpenie). Tieto skutočnosti obsahovo vyvracajú tvrdenie o bezmajetnosti sťažovateľa, a to mimo podkladového rozsahu novôt v odvolacom konaní, ktoré mali pre rozhodnutie o kritickej otázke len podporný charakter a aj bez nich bol dôvod na rovnaké rozhodnutie.

15. S názorom sťažovateľa o tom, že pokiaľ žalovaná ním prezentované skutočnosti o jeho majetkových a osobných pomeroch na pojednávaní konanom 22. júna 2021 nerozporovala, nereagovala na ne, a preto ich treba považovať za preukázané, sa ústavný súd nestotožňuje, a to aj nad rámec okolností uvedených v predchádzajúcom bode ako primárnych.

16. Strana, ktorá sa domáha aplikovania výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, v zásade musí nielen tvrdiť, ale aj preukazovať, že na jej strane nastali okolnosti hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP).

17. Vo vzťahu ku konkrétne spornému postupu pri aplikácii označeného ustanovenia platí, že na dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP), ktoré sa týkajú sociálnych pomerov strany dovoľávajúcej sa aplikácie výnimky zo všeobecných pravidiel pri rozhodovaní o trovách konania, sú mnohokrát pre druhú stranu mimo možnosti jej poznania a okamžitej reakcie, preto informačný deficit úspešnej strany (v tomto prípade žalovanej) týkajúci sa majetkových pomerov neúspešnej strany (v tomto prípade sťažovateľa) je povinná preklenúť tvrdením a zároveň preukázaním takých okolností strana domáhajúca sa aplikácie výnimky (v tomto prípade sťažovateľ). Pravidlo o nespornosti skutkových tvrdení strany nepopretých protistranou (§ 151 ods. 1 CSP) sa pri riešení dotknutej otázky neuplatní, pretože by nútilo protistranu vyvracať negatívnu skutočnosť (bezmajetnosť strany, ktorá ju tvrdí), a teda oproti takému tvrdeniu dokazovať (mimo predmetu sporu vo veci samej) existenciu cudzieho majetku, čím by sa vytvorila nerovnocenná pozícia strán konania a výrazne relativizovala možnosť úspešnej protistrany namietat' a rozporovať existenciu dôvodov na aplikáciu § 257 CSP.

18. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené považuje odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, z ktorého je zrejmé, prečo najvyšší súd považoval neprípustné novoty len za podporný argument pre primárne dôvody, ktoré viedli odvolací súd k zmene rozhodnutia o nároku žalovanej na náhradu trov konania, pričom konajúce súdy nepochybili ani pri akceptácii podkladových dôkazných údajov mimo sféry novôt v odvolacom konaní, za ústavne udržiateľné.

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

20. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd neidentifikoval v záveroch formulovaných najvyšším súdom arbitrárnosť ani nedostatok náležitého odôvodnenia, ktoré by mohli signalizovať porušenie sťažovateľom namietaných základných práv podľa ústavy, Listiny základných práv a slobôd a dohovoru, preto musel postupom podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

PODOZRIVÝ V NOVOKONŠTITUOVANEJ PROCESNEJ POZÍCII A ÚSTAVNÁ SŤAŽNOSŤ

Ak Trestný poriadok v novelizovanom znení (§ 33b) profiluje podozrivého ako legálne (§ 10 ods. 25) definovanú osobu s atribútom podozrenia (už bližšie nedefinovaného) zo spáchania trestného činu na základe akýchkoľvek „zistených skutočností“, a to aj bez dôvodnosti takého záveru v zmysle § 206 ods. 1 Trestného poriadku, posúva to podozrivého do pozície subjektu trestného konania (§ 10 ods. 10 Trestného poriadku) a osoby s explicitne priznanými právami a povinnosťami obvineného (okrem výnimiek vyplývajúcich z povahy veci, keďže napr. podozrenie sa nevznáša uznesením ako obvinenie, preto nie je aktuálny sťažnostný režim proti jeho konštituovaniu, resp. okrem zákonom explicitne ustanovených výnimiek z takej pozície). Tým podozrivý nadobúda status osoby brániacej sa proti (aj už, resp. čo i len) potenciálne vznesenému obvineniu, pričom ide o inštitút generovaný zákonom v širokej miere všeobecnosti.

V dôsledku princípu subsidiarity sa tak podozrivý dostáva mimo zorného poľa primárnej ochrany svojich základných práv prostredníctvom ústavného súdu, keďže jeho právomoci predchádza právomoc iných orgánov (činných v trestnom konaní a súdu) a predmetom prieskumu v konaní o ústavnej sťažnosti (okrem výnimiek, akou je obmedzenie osobnej slobody väzbou) je až výsledková spravodlivosť, ak sa dotknutá osoba neochráni prostredníctvom všetkých pre ňu využiteľných prostriedkov v trestnom konaní, a to aj tzv. riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 401/2024 z 27. augusta 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **EURENT s.r.o.**, Panónska cesta 45A, Bratislava, IČO 35 869 992, a sťažovateľa **P. V.**, zastúpených **URBAN & PARTNERS s.r.o.**, advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti príkazu prokurátorky Krajskej prokuratúry Prešov č. k. 20Kv 111/24/7700-17 zo 6. mája 2024, príkazu sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica sp. zn. PK-ŠTS-13-3-2024 zo 14. mája 2024 a postupu vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava 23. mája 2024 pri realizácii príkazu prokurátorky Krajskej prokuratúry Prešov č. k. 20Kv 111/24/7700-17 zo 6. mája 2024 a príkazu sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica sp. zn. PK-ŠTS-13-3-2024 zo 14. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci**

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. júna 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a podľa čl. 10 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 3 ústavy a podľa čl. 10 ods. 3 listiny, základného práva na listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a na ochranu osobných údajov podľa čl. 22 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, práva na súkromie podľa čl. 17 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 14.1 paktu a práva na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a komunikácie podľa čl. 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty príkazom prokurátorky Krajskej prokuratúry Prešov (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. 20Kv 111/24/7700-17 zo 6. mája 2024 (ďalej aj „príkaz krajskej prokuratúry“) a príkazu sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“) sp. zn. PK-ŠTS-13-3-2024 zo 14. mája 2024 (ďalej aj „príkaz Špecializovaného trestného súdu“) a postupu vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava (ďalej len „policajt národnej kriminálnej agentúry“) 23. mája 2024 pri realizácii príkazu krajskej prokuratúry a príkazu Špecializovaného trestného súdu.

2. Z obsahu sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vyšetrovateľ odboru kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave uznesením ČVS: KRP-11/3-VYS-BA-2020 z 15. júna 2021 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie vo veci pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona v znení účinnom v čase skutku. Po postúpení veci policajt národnej kriminálnej agentúry uznesením ČVS: PPZ-289/NKA-BA3-2022 z 13. marca 2023 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie vo veci pre zločin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že v časovom období od 1. januára 2015 do 31. decembra 2018 neznáme osoby konajúce v mene obchodnej spoločnosti Infra Services ako poskytovateľ 19. decembra 2008 uzavreli s Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou, a.s., ako objednávateľom rámcovú zmluvu o poskytnutí služieb – SLA, a jej ďalšie dodatky, na podklade ktorých sa zaviazali poskytovať nájom motorových vozidiel, ktoré zabezpečovali subdodávateľsky priamo od ďalších obchodných spoločností, ktorých ceny mali byť v priemere o 50 % vyššie oproti trhovým cenám, s cieľom vyhnúť sa tak procesu verejného obstarávania podľa príslušných ustanovení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinného v znení do 31. decembra 2019, čím takto mali Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a.s., spôsobiť škodu vo výške najmenej 133 000 eur.

3. V rámci prípravného konania boli vydané dva príkazy, a to príkaz krajskej prokuratúry č. k. 20Kv 111/24/7700-17 zo 6. mája 2024 na uchovanie a vydanie počítačových údajov

podľa § 91 ods. 1 písm. b) a e) a ods. 5 Trestného poriadku a príkaz Špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-ŠTS-13-3-2024 zo 14. mája 2024 na zistenie a oznámenie údajov prenášaných prostredníctvom počítačového systému v spoločnosti EURENT s.r.o., Panónska cesta 45/A, Bratislava, IČO 35 869 992, podľa § 116 ods. 1, 2 a 6 Trestného poriadku, ktoré boli 23. mája 2024 doručené sťažovateľovi P. V. a na podklade ktorých došlo k zaisteniu celého účtovného denníka sťažovateľa P. V. v elektronickom formáte za obdobie rokov 2015 až 2018 a celej elektronickej komunikácie z elektronickej schránky sťažovateľa P. V.

4. Špecializovaný trestný súd pri vydaní príkazu sp. zn. PK-ŠTS-13-3-2024 zo 14. mája 2024 odôvodňoval splnenie podmienky legality zo skutočnosti vedenia trestného stíhania pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona a s trestnou sadzbou sedem rokov až dvanásť rokov a zločin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona spáchaných formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, z čoho je „zrejmé, že sa vedie trestné konanie o takých trestných činov, u ktorých ustanovenie § 116 odsek 1 Trestného poriadku umožňuje vydať príkaz na zistenie a oznámenie údajov o telekomunikačnej prevádzke.“. V ďalšom Špecializovaný trestný súd ozrejmil dosiaľ zistené skutkové a právne okolnosti veci a poukázal na znenie príslušnej právnej úpravy § 116 ods. 1 a 2 Trestného poriadku. Splnenie podmienky legitimacy odôvodňoval obsahovým znením § 119 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého *«Objasňovaním skutočností dôležitej pre trestné konanie je preto potrebné rozumieť dokazovanie predovšetkým skutočností uvedených v ustanovení § 119 odsek 1 Trestného poriadku ale aj ďalších skutočností (čo vyplýva zo slova „najmä“), medzi ktoré nepochybne patrí v prvom rade objasniť konanie páchatel'a a spôsob vykonania činu (miesto, čas, použité prostriedky, spôsob konania páchatel'a) a vypátrať samotného páchatel'a, teda toho, kto skutok spáchal a posúdiť, či tento skutok je trestným činom, ďalej z akého motívu a pohnútok páchatel' konal, následok trestného činu, prospech páchatel'a alebo inej osoby, každú okolnosť prípadu, ktorá má vplyv na právne posúdenie a právnu kvalifikáciu konania, alebo ktorá môže podmieňovať použitie vyššej trestnej sadzby, poľahčujúce okolnosti, priťažujúce okolnosti a ďalšie súvisiace skutočnosti.»*. Nakoniec splnenie podmienky proporcionality odôvodňoval tým, že *„sledovaný účel nemožno dosiahnuť inak, resp. jeho dosiahnutie iným spôsobom by bolo podstatne sťažené je dané predovšetkým tým, že si to vyžaduje komplexné a úplné objasnenie každej okolnosti trestnej činnosti, ktorú bez poskytnutia požadovaných údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke nie je možné náležite preveriť a vyšetriť“*. Vymedzenie časového obdobia od 18. júna 2008 do 31. decembra 2018 na zaistenie údajov prenášaných prostredníctvom počítačového systému sťažovateľa EURENT s.r.o. bolo vymedzené ustanovením Ing. J. P. za štatutára obchodnej spoločnosti Infra Services a obdobím, za ktoré bola vykonaná kontrola mestského kontrolóra hlavného mesta Bratislavy.

5. Krajská prokuratúra pri vydaní príkazu č. k. 20Kv 111/24/7700-17 zo 6. mája 2024 odôvodňovala splnenie podmienky legality taktiež vedením trestného stíhania pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona a s trestnou sadzbou sedem rokov až dvanásť rokov a zločin machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1 a ods. 3 písm. a) Trestného zákona spáchaných formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného

zákona. V ďalšom ozrejmla dosiaľ zistené skutkové a právne okolnosti veci a poukázala na znenie príslušnej právnej úpravy § 91 Trestného poriadku. Splnenie podmienky legitimacy spolu s podmienkou proporcionality odvíjala taktiež od dikcie § 119 Trestného poriadku a objasňovaním skutočností dôležitých pre trestné konanie, teda „z akého dôvodu boli stanovené vyššie ceny prenájmu vozidiel spoločnosťou PP Rent Cars pre spoločnosť Infra Services oproti trhovým cenám, a či spoločnosť PP Rent Cars prenajatými vozidlami disponovala alebo ich tiež prenajímala od tretích osôb, pričom zároveň je potrebné zaistiť účtovníctvo spoločnosti EURENT v elektronickej podobe pre účely trestného konania.“, k splneniu ktorého je „odôvodnený predpoklad, že počítačové systémy a počítačová technika používaná štatutárnymi zástupcami spoločnosti EURENT môže obsahovať skutočnosti významné pre trestné konanie, ktoré môžu prispieť jednak priamo k objasneniu trestného činu a jeho páchatel'a a jednak k identifikácii, vyhľadaniu a zabezpečeniu ďalších dôkazov, ktoré môžu taktiež prispieť k objasneniu trestného činu a jeho páchatel'a“.

6. Realizáciu príkazu krajskej prokuratúry a Špecializovaného trestného súdu vykonal policajt národnej kriminálnej agentúry, ktorý o ich realizácii vyhotovil zápisnicu o uchovaní počítačových údajov pod ČVS: PPZ-289/NKA-BA3-2022 z 23. mája 2023.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti napádajú tak príkaz krajskej prokuratúry, ako aj príkaz Špecializovaného trestného súdu a tvrdia, že v súvislosti s ich vydaním, ako aj pri ich realizácii neboli dodržané ústavné parametre legality, legitimacy a proporcionality, v dôsledku čoho sú nielen nezákonné, ale ich vydaním a následnou realizáciou došlo aj k porušeniu sťažovateľmi označených práv.

8. Sťažovateľ P. V. namietal pri realizácii obidvoch príkazov policajtom národnej kriminálnej agentúry to, že bol k dobrovoľnej spolupráci donútený pod hrozbou odňatia celej účtovnej elektronickej komunikácie a celého počítačového servera, čo by prakticky znamenalo paralyzovanie výkonu podnikateľskej činnosti sťažovateľa EURENT s.r.o. V nadväznosti na takýto postup policajta národnej kriminálnej agentúry sťažovatelia namietajú, že dobrovoľná spolupráca zo strany sťažovateľa P. V. bola „výsledkom jednak (i) absencie poučenia o zákaze sebainkriminácie vo vzťahu k predmetu Príkazu II (poučenie zaznamenané v Zápisnici sa vzťahuje len na počítačové údaje, vrátane prevádzkových údajov, na ktorých zaisťovanie sa vzťahuje Príkaz I) a jednak (ii) absencie advokáta, pritom ESLP vo svojej rozhodovacej súdnej praxi viackrát uviedla, že práve včasný prístup k advokátovi je súčasťou procesných záruk, na ktoré Súdny dvor prihliada najmä pri skúmaní, či postupom zanikla samotná podstata výhrady proti sebaobviňovaniu a tiež, že právo na prítomnosť advokáta môže vzniknúť aj pred vznesením obvinenia, a to napr. aj v prípade realizácie vyhľadávacích a zaisťovacích úkonov“. V rámci postupu policajta národnej kriminálnej agentúry namietajú aj nedoručenie oboch príkazov osobe oprávnenej konať za sťažovateľa EURENT s.r.o., a tento právny nedostatok v postupe policajta zakladá nezákonnosť v jeho postupe a dosiahnutom výsledku z tohto postupu.

9. V rámci splnenia podmienky legality a legitimacy príkazov krajskej prokuratúry a Špecializovaného trestného súdu sťažovateľa rozvinuli svoju argumentáciu do niekoľkých rovín. Poukazujú na to, že (i) vydanie obidvoch príkazov nebolo dostatočne odôvodnené (a v kontexte splnenia aj zákonnej podmienky podmienené) skutkovými okolnosťami, resp. takými skutkovými okolnosťami, ktoré by odôvodňovali nielen v zákonom, ale aj ústavnom rámci vydanie predmetných príkazov, (ii) oba príkazy sú odôvodnené len všeobecne, poukazom na zákonnú dikciu § 119 ods. 1 Trestného poriadku, v dôsledku čoho tak je možné takúto všeobecnú formuláciu použiť „do akéhokolvek odôvodnenia akéhokolvek príkazu“, teda v príkazoch absentujú také skutočnosti, ktoré „by kreovali podozrenie o akejkolvek trestnej činnosti“ sťažovateľov, (iii) oba príkazy sú „široko formulované, vágne“, a v dôsledku takto široko formulovaného odôvodnenia „bolo možné žiadať pri procesnom úkone takmer čokoľvek“, následkom čoho „vágnosť, zmätočnosť a neurčitosť Príkazov má za následok ich nezákonnosť a ústavnú nonkonformnosť“, (iv) príkazu krajskej prokuratúry sťažovateľa vyčítajú aj nedostatočné vymedzenie časového obdobia, za ktoré je potrebné zaistiť a vydať počítačové údaje, keď sa najprv uvádza „za obdobie rokov 2015 – 2018“ a následne sa tu uvádza, že „za obdobie od 01.01.2016 do 31.12.2018“ a v príkaze Špecializovaného trestného súdu sa okrem zaistenia elektronickej komunikácie medzi konkrétnymi vymedzenými fyzickými osobami požaduje aj zaistenie elektronickej komunikácie s „inými fyzickými a právnickými osobami“, čo podľa názoru sťažovateľov *«pripomína tzv. „fishing expedition“ v súťažnom práve, keď sa vykonáva vopred predmetom neobmedzený zásah a potom po vykonaní takéhoto zásahu sa ustáli, čo je predmetom hľadania podľa toho, čo sa našlo.»*, a (v) oba príkazy boli vydané v rozpore s požiadavkou nevyhnutnosti, ktorú sťažovateľa interpretujú tak, že „nevyhnutnosť vydania a vykonania Príkazov nebola daná, ak existovala možnosť miernejšieho zásahu v podobe obvyčajnej výzvy na poskytnutie údajov“.

10. Osobitne sa sťažovateľa venujú splneniu požiadavky proporcionality, ktorej nesplnenie v prípade oboch príkazov vrátane ich následnej realizácie policajtom národnej kriminálnej agentúry odvodzujú od (i) zabezpečenia celej elektronickej komunikácie z elektronickej schránky..., teda nielen tej, ktorá by mohla akokoľvek súvisieť s podnikateľskými aktivitami sťažovateľa EURENT s.r.o. so spoločnosťou Infra Services (teda tej, ktorá by mohla akokoľvek súvisieť s predmetom trestného konania), (ii) príkaz Špecializovaného trestného súdu požaduje zistenie a oznámenie údajov prenášaných prostredníctvom počítačového systému za obdobie od 18. júna 2008 do 31. decembra 2018, avšak trestné stíhanie, vo vzťahu ku ktorému sa vydal, sa vedie pre skutok údajne spáchaný v období od 1. januára 2015 do 31. decembra 2018, v dôsledku čoho údaje prenášané prostredníctvom počítačového systému za obdobie od roku 2008 nie sú nevyhnutné na objasnenie trestnej činnosti, ktorá sa mala uskutočniť pred 10 rokmi, (iii) príkazom krajskej prokuratúry bol zaistený účtovný denník sťažovateľa EURENT s.r.o. za obdobie rokov 2015 až 2018, avšak v predmetnom príkaze sa uvádza, že sa zaisťujú údaje za obdobie od 1. januára 2016 do 31. decembra 2018, v dôsledku čoho nie je pokryté zaistenie účtovného denníka za časové obdobie od 2015 do 2016 predmetným príkazom, (iv) medzi začatím trestného stíhania vo veci v roku 2021 a vydaním a realizáciou predmetných príkazov v roku 2024 je značné časové obdobie, na podklade čoho nemohlo byť nevyhnutné zaisťovať počítačové údaje, resp. zabezpečovať elektronickejšiu komunikáciu od sťažovateľa EURENT s.r.o. v roku 2024, keď nebolo nevyhnutné tieto

zaisťovať predchádzajúce 3 roky, (v) príkaz Špecializovaného trestného súdu sa vzťahuje na zaistenie absolútne všetkej elektronickej komunikácie piatich vymenovaných osôb – P. V., P. V., E. J., J. V., I. K. vo vzťahu k všetkým ďalším osobám, pričom takto široko formulovaný príkaz nemôže spĺňať podmienku nevyhnutnosti zásahu, (vi) príkaz krajskej prokuratúry je vymedzený tak, že sa vzťahuje aj na údaje súvisiace s trestnými činmi, pre ktoré je vedené trestné konanie, pričom táto formulácia je rovnako natoľko neurčitá a všeobjímajúca, že príkaz nemôže spĺňať podmienku nevyhnutnosti zásahu na účel dosiahnutia sledovaného cieľa, (vii) príkaz Špecializovaného trestného súdu je široko formulovaný aj s ohľadom na množstvo aj tam vymenovaných osôb, na ktorých elektronickej komunikácii sa príkaz vzťahuje, v dôsledku čoho ide rovnako pre širokú formuláciu o nesplnenie podmienky nevyhnutnosti zásahu na účel dosiahnutia sledovaného cieľa, (viii) niektoré *„údaje zabezpečované/zaisťované na základe Príkazov už musia byť súčasťou vyšetrovacieho spisu, respektíve, ak doposiaľ nie sú, tak môžu byť zaistené inak, a to napr. od BVS ako verejného obstarávateľa“*, v dôsledku čoho je tak ich zabezpečovanie prostredníctvom predmetných príkazov duplicitnou a neproporcionálnou činnosťou, keďže mohli byť zabezpečované aj menej invazívnymi prostriedkami napríklad od Úradu pre verejné obstarávanie, od správcu dane alebo na podklade výzvy od sťažovateľov na vydanie veci.

11. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti navrhli vydanie dočasného opatrenia uznesením, ktorým by ústavný súd dočasne v trestnom konaní ČVS: PPZ-289/NKA-BA3-2022 zakázal použiť údaje zabezpečené príslušníkom národnej kriminálnej agentúry 23. mája 2024 na základe príkazu Špecializovaného trestného súdu a príkazu krajskej prokuratúry *„stiahnuté na externý hdd SN:NB18D3DH archivované do súboru s názvom..., ako aj akékoľvek kópie týchto zaistených a zabezpečených údajov alebo akékoľvek záznamy, listiny, dokumenty, údaje či dáta získané či zaznamenané či extrahované akoukoľvek formou extrakcie dát z týchto zaistených a zabezpečených údajov, a to až do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o tejto ústavnej sťažnosti vo veci samej“*.

12. Na podklade uvedeného sťažovatelia v petite podanej ústavnej sťažnosti ústavnému súdu navrhli, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie sťažovateľmi označených základných práv a slobôd príkazom krajskej prokuratúry, príkazom Špecializovaného trestného súdu a postupom policajta národnej kriminálnej agentúry pri ich výkone 23. mája 2024, zrušil príkaz krajskej prokuratúry a príkaz Špecializovaného trestného súdu, zakázal krajskej prokuratúre, Špecializovanému trestnému súdu a policajtovi národnej kriminálnej agentúry v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-289/NKA-BA3-2022 pokračovať v ďalšom porušovaní označených základných práv a slobôd, prikázal krajskej prokuratúre, Špecializovanému trestnému súdu a policajtovi národnej kriminálnej agentúry v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-289/NKA-BA3-2022 *„spoločne a nerozdielne zničiť všetky údaje“* získané na podklade príkazu krajskej prokuratúry a príkazu Špecializovaného trestného súdu *„stiahnuté na externý hdd SN:NB18D3DH archivované do súboru s názvom...“* a ďalej im prikázal *„spoločne a nerozdielne zničiť akékoľvek kópie týchto zaistených a zabezpečených údajov“*, ako aj *„akékoľvek záznamy, listiny, dokumenty, údaje či dáta získané či zaznamenané či extrahované akoukoľvek formou extrakcie dát z týchto zaistených a zabezpečených údajov“*, zakázal použiť *„takto zaistené a zabezpečené údaje, akékoľvek ich kópie alebo akékoľvek záznamy, listiny, dokumenty, údaje či dáta získané či zaznamenané či*

extrahované akoukoľvek formou extrakcie dát z týchto zaistených a zabezpečených údajov“, ďalej priznal sťažovateľom od každého z označených porušovateľov primerané finančné zadostučinenie 5 000 eur a „spoločne a nerozdielne“ nahradiť trovy konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľov spočíva v porušení nimi označených základných práv a slobôd príkazom krajskej prokuratúry č. k. 20Kv 111/24/7700-17 zo 6. mája 2024, príkazom Špecializovaného trestného súdu sp. zn. PK-ŠTS-13-3-2024 zo 14. mája 2024 a postupom policajta národnej kriminálnej agentúry 23. mája 2024 pri realizácii predmetných príkazov. Sťažovatelia sa v tejto súvislosti domáhajú vyslovenia v primárnej rovine porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru a v sekundárnej rovine porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a podľa čl. 10 ods. 2 listiny, základného práva na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa čl. 19 ods. 3 ústavy a podľa čl. 10 ods. 3 listiny, základného práva na listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a na ochranu osobných údajov podľa čl. 22 ods. 1 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, práva na súkromie podľa čl. 17 paktu a práva na spravodlivý proces podľa čl. 14.1 paktu a práva na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlika a komunikácie podľa čl. 7 charty a práva na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty.

14. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

16. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatie na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K právomoci ústavného súdu všeobecne:

17. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská

republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

20. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

22. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu del'by moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

III.2. Posúdenie vecí:

23. Ústavný súd v úvode konštatuje, že samotní sťažovatelia vymedzujú svoje postavenie v pozícii osoby podozrivej z trestného činu podľa § 33b ods. 1 Trestného poriadku, čo je vzhľadom na sťažnosť podanú aj obchodnou spoločnosťou v súlade s tým, že podozrivým môže byť podľa § 1 ods. 2 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov aj právnická osoba (použitie Trestného poriadku na trestné konanie proti právnickej osobe). O takom sebadefinovaní sťažovateľov svedčí obsah ústavnej sťažnosti, okrem iného obsahovo markantná pasáž v jej argumentačnej časti v bodoch 94 až 104, samostatne označená ako *„porušovanie práv Sťažovateľa ako osoby podozrivej vyplývajúcich z § 33b Trestného poriadku a práva Európskej únie pri výkone Príkazov“*.

24. Podľa § 33b ods. 1 Trestného poriadku podozrivý má práva a povinnosti obvineného, ako aj právo na obhajobu v plnom rozsahu podľa tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné; tým nie sú dotknuté procesné práva, ktoré podozrivému priznáva medzinárodná zmluva alebo priamo uplatniteľný právne záväzný akt Európskej únie. Podľa § 33b ods. 2 Trestného poriadku práva a povinnosti podľa tohto zákona sa na podozrivého vzťahujú od jeho prvého výsluchu alebo od iného úkonu orgánov činných v trestnom konaní voči nemu alebo v súvislosti s ním alebo v súvislosti s podozreniami, ktoré sa ho týkajú. Podľa § 33b ods. 3 Trestného poriadku v prípade pochybností o rozsahu práv a povinností rozhodne na návrh policajta prokurátor uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť.

25. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú iné orgány, v konečnom dôsledku iné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc iných orgánov, pričom ak je možné obrátiť sa vo vzťahu k rozhodnutiu alebo postupu nesúdneho orgánu ešte na všeobecný súd, aj tento prostriedok je potrebné prednostne použiť.

26. V súvislosti s uplatňovaním princípu subsidiarity ústavný súd pri posudzovaní namietaného porušenia označených práv sťažovateľov v prebiehajúcom trestnom konaní vo svojej judikatúre vychádza z právneho názoru, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09). Ústavný súd teda zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci

svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (III. ÚS 79/02), prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

27. Ústavný súd v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných právnych noriem. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09).

28. Na predostretú, už ustálenú rozhodovaciu prax ústavný súd rekapituloval aj vo svojom náleze sp. zn. IV. ÚS 212/2022 z 28. júna 2022 publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 31/2022, v ktorom opakovane prízvukoval, že „Možné porušenie základného práva na inú právnu ochranu, ktoré patrí obvinenému v predsúdnom trestnom konaní (ako aj porušenie s dotknutým právom ostatných vecne súvisiacich základných práv), je v reťazci subsidiarity preskúmané (okrem samotného predsúdneho konania, kde je jeho garantom prokurátor) prostredníctvom korekčných procesných mechanizmov v súdnom konaní (teda využitím práva na súdnu ochranu), keď k uznaniu viny zo spáchania trestného činu môže dôjsť len súdom. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s určitými výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými (ani v naostatok uvedenom prípade by však prieskum ústavného súdu zásadne nemal zasahovať do podstaty vzneseného obvinenia, o ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. neboli vyčerpané zákonné prostriedky priznané obvinenému zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd). Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (pozri napr. aj uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022). Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého dielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.“.

29. Tejto aktuálnej optike nazerania na obsahový výklad subsidiárnej právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde zodpovedá najnovšie aj zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2024 zo 7. mája 2024, v ktorom ústavný súd vyvodil právne závery aktuálne aplikovateľné aj v právnej veci sťažovateľov z dôvodov, pre ktoré podali ústavnú sťažnosť. Stanovisko objasňuje, že subsidiarita právomoci ústavného súdu sa týka aj ochrany súkromia spojenej s ochranou procesných práv fyzických a právnických osôb (na základe zvýšenia ochranného štandardu),

ako aj okolnosť, že prostriedkami prieskumu meritórnych rozhodnutí v trestnom konaní je možné eliminovať aj nezákonnosť im predchádzajúcich a na rozhodnutia vo veci samej majúci vplyv aktov orgánov činných v trestnom konaní a súdu, ktoré nie sú rozhodnutiami v klasickom ponímaní, teda s možnosťou separátneho opravného mechanizmu (napríklad a typicky príkazy vydávané podľa Trestného poriadku).

30. Aktuálnosť záverov prezentovaných v predchádzajúcich bodoch v ich súhrne na posudzovanú vec je daná tým, že ak Trestný poriadok v novelizovanom znení (§ 33b) profiluje podozrivého ako legálne (§ 10 ods. 25) definovanú osobu s atribútom podozrenia (už bližšie nedefinovaného) zo spáchania trestného činu na základe akýchkoľvek „zistených skutočností“, a to aj bez dôvodnosti takého záveru v zmysle § 206 ods. 1 Trestného poriadku, posúva to podozrivého do pozície subjektu trestného konania (§ 10 ods. 10 Trestného poriadku) a osoby s explicitne priznanými právami a povinnosťami obvineného (okrem výnimiek vyplývajúcich z povahy veci, keďže napr. podozrenie sa nevznáša uznesením ako obvinenie, preto nie je aktuálny sťažnostný režim proti jeho konštituovaniu, resp. okrem zákonom explicitne ustanovených výnimiek z takej pozície). Tým podozrivý nadobúda status osoby brániacej sa proti (aj už, resp. čo i len) potenciálne vznesenému obvineniu, pričom ide o inštitút generovaný zákonom v širokej miere všeobecnosti. V dôsledku princípu subsidiarity sa tak podozrivý dostáva mimo zorného poľa primárnej ochrany svojich základných práv prostredníctvom ústavného súdu, keďže jeho právomoci predchádza právomoc iných orgánov (činných v trestnom konaní a súdu) a predmetom prieskumu v konaní o ústavnej sťažnosti (okrem výnimiek, akou je obmedzenie osobnej slobody väzbou) je až výsledková spravodlivosť, ak sa dotknutá osoba neochráni prostredníctvom všetkých pre ňu využiteľných prostriedkov v trestnom konaní, a to aj tzv. riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Samozrejme, podozrivý sa nemusí dostať do pozície obvineného, v takom prípade je však situácia po nadobudnutí účinnosti nového, statusovo expanzívneho právneho stavu (novelizácii Trestného poriadku) obdobná, ako keď po vznesení obvinenia nedôjde k odsúdeniu (pozri bod 40 označeného zjednocovacieho stanoviska *in fine*), dotknutá osoba teda môže mať ambíciu aj v situácii takého svojho trestnoprocésneho úspechu domáhať sa reparácie eventuálneho nesprávneho úradného postupu, opäť však primárne nie pred ústavným súdom.

31. Na dôvažok (ako už bolo vysvetlené, nie v okolnosti podstatnej pre toto rozhodnutie), v kontexte právneho stavu účinného od 15. marca 2024 a vo vzťahu k príkazu prokuratorky krajskej prokuratúry a postupu policajta národnej kriminálnej agentúry je potrebné upozorniť na § 210 (oboch odsekoch) v kontexte § 33b ods. 1 Trestného poriadku, keď postavenie podozrivého sťažovateľa zásadne tvrdia. To sa týka aj údajov v ústavnej sťažnosti, že policajt národnej kriminálnej agentúry, resp. agentúra samotná, „po novom“ tvrdí, že nie sú podozriví (teda označený postup je zálohou pre prípad, že by sa policajt na podnet sťažovateľov neobrátil na prokurátora podľa § 33b ods. 3 Trestného poriadku). Zákonný režim úpravy vzťahov v rámci sústavy orgánov prokuratúry umožňuje eliminovať (dôkazné aj iné) nedostatky postupu a aktov vo veci činného prokurátora a dozorový trestnoprocésny režim v prípravnom konaní umožňuje to isté vo vzťahu k vo veci činnému policajtovi.

32. Ústavný súd preto nepristúpil k vecnému prieskumu v rozsahu námietok ústavnej sťažnosti proti jej (trojmo vymedzenému) predmetu a odmieta sťažovateľmi podanú ústavnú

sťažnosť ako celok z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, keďže sťažovatelia budú mať možnosť uplatniť iné zákonom im priznané prostriedky na ochranu svojich základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je a nemôže byť mechanicky stavaný do pozície univerzálneho orgánu, od úvodnej fázy zasahujúceho v (tomto prípade trestnom) konaní, nahrádzajúc tak iné orgány s legálnou právomocou predchádzajúcou jeho právomoci, ako to vo svojej judikatúre chronicky zdôrazňuje.

33. Vzhľadom na odmietnutie sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti ako celku z dôvodu jej neprípustnosti ostalo bez právneho významu rozhodovať o ďalších v nej uplatnených návrhoch sťažovateľov vrátane ich návrhu na dočasné opatrenie podľa § 130 zákona o ústavnom súde.

NOVOUSTANOVENÉ ROZHODOVANIE O PRIJATÍ OBŽALOBY A ÚSTAVNÁ SŤAŽNOSŤ

Ani pri rozhodovaní spojenom s prijatím obžaloby súdom podľa Trestného poriadku v znení účinnom od 15. marca 2024 [§ 241 ods. 1 písm. l), § 244 ods. 1 písm. k)] nemožno očakávať vstup ústavného súdu do prebiehajúceho konania, ktorý by nahrádzal orgány tohto konania s právomocou predchádzajúcou právomoci ústavného súdu, preto ústavný súd odmietne proti takému rozhodnutiu podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 452/2024 z 24. septembra 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **E. S.**, zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Miklóssym, Hlavná 1221, Vráble, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 2Tos/51/2024-624 z 19. júna 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci**

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení so základným právom na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s právom na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 2Tos/51/2024-624 z 19. júna 2024.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že mu bolo uznesením vyšetrovateľky Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra, odboru kriminálnej polície (ďalej len „policajtky/policajt“) ČVS: ORP-1236/X-VYS-NR-2023 z 29. októbra 2023 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona. Uznesením prokurátorky Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „prokurátorka“) č. k. 2 Pv 536/23/4403-16 z 21. novembra 2023 bola sťažnosť obvineného (sťažovateľa) podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá. Generálny prokurátor Slovenskej republiky uznesením č. k. IV/1Pz 101/24/1000-10 z 22. marca 2024 podľa § 363 ods. 1, § 364 ods. 2 a 3, § 366 ods. 1 a 2 a § 367 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona v neprospech sťažovateľa ako obvineného v § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v konaní, ktoré mu predchádzalo, a v ďalších referenčných ustanoveniach Trestného poriadku uznesením policajtky ČVS: ORP-1236/X-VYS-NR-2023

z 29. októbra 2023 a uznesením prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-16 z 21. novembra 2023, ktoré zrušil a prokurátorke prikázal, aby o veci znova konala a rozhodla. V ďalšom priebehu konania prokurátorka uznesením č. k. 2 Pv 536/23/4403-64 z 2. apríla 2024 opätovne rozhodla podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku o zamietnutí sťažovateľom podanej sťažnosti proti uzneseniu policajtky ČVS: ORP-1236/X-VYS-NR-2023 z 29. októbra 2023. Generálny prokurátor písomným upovedomením č. k. IV/1Pz 167/24/1000-6 z 3. mája 2024 sťažovateľovmu návrhu na postup podľa § 365 ods. 1 Trestného poriadku proti uzneseniu policajtky ČVS: ORP-1236/X-VYS-NR-2023 z 29. októbra 2023 v spojení s uznesením prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-64 z 2. apríla 2024 nevyhovel.

3. Uznesením policajta ČVS: ORP-1236/1-VYS-NR-2023 z 11. decembra 2023 bolo podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie vo veci a súčasne podľa § 206 ods. 4 Trestného poriadku vznesené obvinenie sťažovateľovi pre zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a 2 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) a § 140 písm. c) Trestného zákona. Policajt uznesením ČVS: ORP-1236/1-VYS-NR-2023 z 12. decembra 2023 postupom podľa § 174 ods. 1 Trestného poriadku (*per analogiam*) s poukazom na § 180 Trestného poriadku opravil znenie skutkovej vety tak, že ju doplnil o presné určenie miesta, kde malo dôjsť k spáchaniu predmetného zločinu. Následne prokurátor Krajskej prokuratúry v Nitre uznesením č. k. 1Kpt 56/24/4400-2 zo 16. februára 2024 podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil uznesenie policajta ČVS: ORP-1236/1-VYS-NR-2023 z 11. decembra 2023, ktorému zároveň uložil, aby znova konal a rozhodol. Policajt uznesením ČVS: ORP-1236/1-VYS-NR-2023 zo 14. marca 2024 podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku začal trestné stíhanie vo veci a súčasne podľa § 206 ods. 4 Trestného poriadku vzniesol sťažovateľovi obvinenie pre zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a 2 písm. a), b) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. d) a § 140 písm. c) Trestného zákona. Uznesením prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-70 z 11. apríla 2024 bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá sťažovateľom podaná sťažnosť proti uzneseniu policajta ČVS: ORP-1236/1-VYS-NR-2023 zo 14. marca 2024 ako nedôvodná, pričom toto uznesenie generálny prokurátor uznesením č. k. IV/1 Pz 207/24/1000-5 z 24. mája 2024 podľa § 363 ods. 1, § 364 ods. 1 písm. a), ods. 3, § 366 ods. 1 a 2 a § 367 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil z dôvodu porušenia zákona v neprospech sťažovateľa v § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v konaní, ktoré mu predchádzalo, vrátane porušenia Trestného poriadku v ďalších referenčných ustanoveniach a prokurátorke prikázal, aby znova konala a rozhodla. Napokon vo veci opätovne rozhodol prokurátor krajskej prokuratúry uznesením č. k. 1Kpt 261/24/4400-2 z 27. mája 2024 tak, že sťažovateľom podanú sťažnosť proti uzneseniu policajta ČVS: ORP-1236/1-VYS-NR-2023 zo 14. marca 2024 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

4. Prípravné konanie vo veci bolo ukončené podaním obžaloby prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-99 z 30. mája 2024 na sťažovateľa pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona a zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona s použitím § 138 písm. d), § 140 písm. c) Trestného zákona. Okresný súd Nitra uznesením sp. zn. 4 T/39/2024 zo 7. júna 2024 rozhodol podľa § 241 ods. 1 písm. j) Trestného poriadku o prijatí obžaloby prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-99 z 30. mája 2024. Krajský súd uznesením č. k. 2Tos/51/2024-624 z 19. júna 2024 podľa § 194

ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 T/39/2024 zo 7. júna 2024 a sám podľa § 241 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku rozhodol o prijatí obžaloby prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-99 z 30. mája 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti podanej prostredníctvom ustanoveného obhajcu opätovne podrobne rekapituluje všetky ním zistené vady prípravného konania, pričom argumentačne nenapáda spôsob vysporiadania sa s nimi v napadnutom uznesení krajského súdu. Sťažovateľ ústavnému súdu predkladá len ním konštatovaný záver o nezákonnom priebehu prípravného konania, pre ktorého vady nemalo dôjsť k prijatiu obžaloby, ale k vráteniu veci do prípravného konania. V tejto súvislosti poukazuje na to, že (i) nebolo rozhodnuté o ním podanej sťažnosti ako o riadnom opravnom prostriedku, ktorú podal proti opravnému uzneseniu policajta ČVS: ORP-1236/1-VYS-NR-2023 z 12. decembra 2023, ktorý postupom podľa § 174 ods. 1 Trestného poriadku (*per analogiam*) s poukazom na § 180 Trestného poriadku opravil znenie skutkovej vety tak, že ju doplnil o presné určenie miesta, kde malo dôjsť k spáchaniu zločinu podľa § 183 ods. 1 a 2 písm. a), b) Trestného poriadku, čo nie je riadny zákonný postup, keďže opravným uznesením nie je možné dopĺňať podstatné náležitosti znenia výrokovej vety, a teda (ii) nerozhodnutím o všetkých obvineným uplatnených opravných prostriedkoch v prípravnom konaní spôsobuje taký stav nezákonnosti, ktorý neumožňuje samotné podanie obžaloby, nie jej prijatie na ďalšie konanie. V ďalšom poukázal na to, že vyšetrovanie nebolo skončené zákonným spôsobom, pretože (iii) pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu 29. mája 2024 bol jemu ako obvinenému a jeho obhajcovi predložený neúplný, nekompletný vyšetrovací spis, ktorý neobsahoval návrh obhajoby na doplnenie dokazovania z 27. mája 2024, návrh obhajoby na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní z 25. mája 2024 a spôsob rozhodnutia o ňom zo strany generálneho prokurátora, taktiež sa v spise nenachádzalo ani uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry č. k. 1Kpt 261/24/4400-2 z 27. mája 2024, v dôsledku čoho vyšetrovací spis nebol úplný a na jeho podklade nebolo možné realizovať zákonné preštudovanie vyšetrovacieho spisu, v dôsledku čoho tak nebolo možné zákonným spôsobom ukončiť prípravné konanie. Navyše, sťažovateľ nemohol argumentačne reagovať na obsah napr. uznesenia prokurátora krajskej prokuratúry č. k. 1Kpt 261/24/4400-2 z 27. mája 2024, nemohol k nemu v rámci preštudovania vyšetrovacieho spisu zaujať obhajobnú stratégiu, čo eliminovalo jeho právo na obhajobu v jeho materiálnom význame. Pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu (iv) sťažovateľ taktiež nedisponoval vedomosťou, akým spôsobom sa policajt vysporiadal s jeho návrhom na doplnenie vyšetrovania, ktorý bol ustanovenému obhajcovi doručený až 4. júna 2024, teda po podaní obžaloby, pričom odpoveď policajta bola/musela byť antedatovaná, keďže bol na písomnej odpovedi uvedený dátum 28. mája 2024, čo je jeden deň pred samotným určením termínu preštudovania vyšetrovacieho spisu, ktoré sa uskutočnilo 29. mája 2024. K podaniu obžaloby (v) 30. mája 2024 došlo aj napriek tomu, že pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu sťažovateľ uplatnil práva vyplývajúce z § 210 ods. 1 a 2 Trestného poriadku a žiadal o preskúmanie postupu policajta a dozorového prokurátora. Vo vzťahu k návrhu na preskúmanie postupu policajta dostal písomnú odpoveď

4. júna 2024, teda po podaní obžaloby, a vo vzťahu k preskúmaniu postupu dozorového prokurátora odpoveď dosiaľ nedostal.

6. Sťažovateľ považuje za podstatnú vadu prípravného konania ďalej to, že je nezákonne trestne stíhaný, keďže samotné obvinenia, ako aj podaná obžaloba sú postavené na nezákonnej a nedostatočnej formulácii skutku/resp. skutkov, ktoré sú mu kladené za vinu. V tomto smere (i) sťažovateľ považuje oba skutky – skutok právne kvalifikovaný ako zločin lúpeže a skutok právne kvalifikovaný ako zločin obmedzovania osobnej slobody za jeden skutok, nie dva skutky, pretože poškodený opisuje len jednu udalosť vo vonkajšom svete, pričom sa skutku právne kvalifikovaného ako zločin obmedzovania osobnej slobody sťažovateľ ani nemohol dopustiť, pretože uzamknúť niekoho v jeho vlastnom byte, a tým ho obmedziť na osobnej slobode nie je možné. Zároveň jednočinný súbeh stíhaných zločinov nie je možný. Navyše popis skutkovej vety oboch stíhaných zločinov je neúplný, vágny, nedostatočný, nepostihuje všetky okolnosti poškodeným udávanej (navyše len jednej) udalosti vo vonkajšom materiálnom svete. Podstatnou nezákonnosťou v prípravnom konaní (ii) bol aj postup prokuratorky, ktorá vo svojom uznesení č. k. 2 Pv 536/23/4403-64 z 2. apríla 2024 upravila znenie skutkovej vety oproti jeho formulácii v uznesení policajta ČVS: ORP1236/X-VYS-NR-2023 z 29. októbra 2023, proti čomu sa sťažovateľ už nemohol brániť, a taký postup je v príkrom rozpore nielen s právami obvineného v trestnom konaní a je v jeho neprospech. Odstraňovať zákonné nedostatky uznesenia o vznesení obvinenia, ktoré sa vyžadujú podľa § 206 ods. 3 Trestného poriadku, je možné len postupom prokurátora v konaní o riadnom opravnom prostriedku, ktorým takéto nezákonné rozhodnutie policajta zruší. Ďalšou nezákonnosťou (iii), na ktorú sťažovateľ poukázal, je nezákonný postup zasahujúcich príslušníkov Policajného zboru pri výkone obhliadky miesta činu na... v byte patriacom M. M., v rámci ktorej bol zadržaný sťažovateľ a boli zaistené aj mobilné telefóny, ktoré boli následne podrobené znaleckému skúmaniu, ktorá nebola vykonaná zákonným spôsobom. Príslušníci Policajného zboru mali postupovať tak, že po otvorení bytu mali zadržať sťažovateľa, potom byt prehľadať a následne zaistiť mobilné telefóny, ktoré boli v ďalšom postupe podrobené znaleckému skúmaniu. Zákonnosť predmetného postupu príslušníkov Policajného zboru nie je možné odvodiť ani od § 154 ods. 1 Trestného poriadku, ani od § 29 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, keďže byt na... v... nebol miestom činu (čo je potvrdené znením skutkových viet stíhaných skutkov) a v danom prípade mal byť aplikovaný postup podľa § 100 Trestného poriadku, k čomu však nedošlo, pričom z obsahu samotnej zápisnice o vykonaní úkonu nie je možné overiť poskytnutie súhlasu svedkyne M. M. s takýmto úkonom, teda súhlasom so vstupom do obydľia. Osobitným procesným nedostatkom (iv) v postupe orgánov činných v trestnom konaní a súdu je prerušenie trestného stíhania sťažovateľa podľa § 228 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku z dôvodu uznesenia ústavného súdu č. k. PL. ÚS 3/2024-112 z 28. februára 2024 zverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 11. marca 2024, ktorým došlo k pozastaveniu účinnosti zákona č. 40/2024 Z. z., ktorým sa zmenil Trestný zákon vrátane zmeny a doplnenia ďalších zákonov.

7. Poslednou skupinou sťažovateľom predložených námietok týkajúcich sa prípravného konania je jeho názorová línia, podľa ktorej vznesené obvinenia a podaná obžaloba sú obsahovo vágne, neurčité, nedostatočne odôvodnené a aprobujú viaceré právne a skutkové

nedostatky vykonaného dokazovania. K porušeniu sťažovateľom označených práv malo dôjsť aj zamietnutím jeho návrhov na doplnenie dokazovania, ktoré orgány činné v trestnom konaní odmietli vykonať.

8. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom rozhodol o vyslovení porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení so základným právom na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie a obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktoré navrhol zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadal o náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v nesúhlase s postupom krajského súdu, ktorý svojím uznesením č. k. 2Tos/51/2024-624 z 19. júna 2024 podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 T/39/2024 zo 7. júna 2024 a sám podľa § 241 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku rozhodol o prijatí obžaloby prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-99 z 30. mája 2024, a to aj napriek sťažovateľom predloženému celému zoznamu pochybení v prípravnom konaní, v ktorých dôsledku malo dôjsť k odmietnutiu obžaloby podanej na sťažovateľa, nie jej prijatiu na ďalšie konanie. Pokiaľ krajský súd napadnutým uznesením rozhodol o prijatí obžaloby podanej na sťažovateľa, porušil ním označené základné práva a slobody.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

12. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.1. K náležitostiam ústavnej sťažnosti:

13. Podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania.

14. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

15. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

16. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

17. Podľa § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať a) označenie toho, kto podľa sťažovateľa porušil jeho základné práva a slobody, b) označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým podľa sťažovateľa boli porušené jeho základné práva a slobody, c) označenie základných práv a slobôd, ktorých porušenie sťažovateľ tvrdí, d) konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

III.2. K právomoci ústavného súdu:

18. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

19. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

20. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

21. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu

rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

23. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

III.3. Posúdenie veci:

24. Podstatná časť námietok sťažovateľa spočíva v nesprávnej právnej kvalifikácii stíhaných skutkov, ktoré mali byť posúdené ako jeden skutok, ich nedostatočnom odôvodnení vrátane podanej obžaloby a rozhodnutia krajského súdu o jej prijatí, v nedostatočne odôvodnenom zamietnutí návrhov na doplnenie dokazovania a pod. (bližšie pozri body 5 až 7), pričom exemplárne ústavný súd poukazuje na tri námietky. Prvou je nezákonnosť postupu príslušníkov Policajného zboru pri výkone obhliadky miesta činu na... v... v byte patriacom M. M., v rámci ktorej bol zadržaný sťažovateľ a boli zaistené aj mobilné telefóny, ktoré boli následne aj podrobené znaleckému skúmaniu, ktorá nebola vykonaná zákonným spôsobom. Druhou je nezákonná modifikácia skutkovej vety zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, ktorá mala byť upravovaná v uznesení prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-16 z 21. novembra 2023 [k čomu sa vyjadril aj generálny prokurátor v upovedomení č. k. IV/1 Pz 167/24/1000-6 z 3. mája 2024 (strany 8 až 9), ako aj krajský súd v napadnutom uznesení (strana 15)]. Treťou je odmietnutie návrhov na doplnenie dokazovania (k čomu sa vyjadril krajský súd v napadnutom uznesení na strane 13 v druhom odseku). K všetkým uvedeným námietkam, ako aj ďalším odvodeným parciálnym námietkam, ako aj celkovo k postupu krajského súdu, ktorý uznesením č. k. 2Tos/51/2024-624 z 19. júna 2024 podľa

§ 241 ods. 1 písm. l) Trestného poriadku rozhodol o prijatí obžaloby prokurátorky č. k. 2 Pv 536/23/4403-99 z 30. mája 2024, ústavný súd v súvislosti so sťažovateľom namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poukazuje na to, že z obsahu týchto práv vyplýva, že sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016, I. ÚS 517/2022), v dôsledku toho je možné právne účinným spôsobom namietat' ich porušenie v konaní pred ústavným súdom až po právoplatnom skončení daného konania, resp. uplatnení všetkých opravných prostriedkov v trestnom konaní vrátane tých pochybení, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (pozri časť III.2 tohto odôvodnenia). V nadväznosti na to ústavný súd stabilne judikuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj vo veci konajúcich súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09, IV. ÚS 166/2010, II. ÚS 425/2017, III. ÚS 156/2021, IV. ÚS 80/2022). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

25. Ústavný súd teda v obdobných prípadoch opakovane zdôraznil, že ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných právnych noriem. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, I. ÚS 314/09).

26. Predostretú, už ustálenú rozhodovaciu prax ústavný súd rekapituloval aj vo svojom náleze sp. zn. IV. ÚS 212/2022 z 28. júna 2022 publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 31/2022, v ktorom opakovane prízvukoval, že „Možné porušenie základného práva na inú právnu ochranu, ktoré patrí obvinenému v predsúdnom trestnom konaní (ako aj porušenie s dotknutým právom ostatných vecne súvisiacich základných práv), je v reťazci subsidiarity preskúmané (okrem samotného predsúdneho konania, kde je jeho garantom prokurátor) prostredníctvom korekčných procesných mechanizmov v súdnom konaní (teda využitím práva na súdnu ochranu), keď k uznaniu viny zo spáchania trestného činu môže dôjsť len súdom. Taká právomoc predchádza právomoci ústavného súdu s určitými výnimkami odňatia osobnej slobody väzbou, prípadne generálneho majetkovo-invazívneho opatrenia (zaistenie majetku obvineného), resp. prieskumu porušenia základných práv rozhodnutiami a opatreniami v trestnom konaní proti osobám, ktoré nie sú v tomto konaní obvinenými (ani v naostatok

uvedenom prípade by však prieskum ústavného súdu zásadne nemal zasahovať do podstaty vzneseného obvinenia, o ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. neboli vyčerpané zákonné prostriedky priznané obvinenému zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd). Ústavný súd totiž v trestnom konaní nenahrádza procesné postavenie prokurátora, sudcu pre prípravné konanie ani všeobecného súdu v trestnoprocesnej inštančnej postupnosti rozhodovania súdov (pozri napr. aj uznesenie ústavného súdu č. k. IV. ÚS 80/2022-16 z 15. februára 2022). Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) pritom vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého dielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku.“.

27. Tieto závery sa plne vzťahujú aj na subsidiaritu právomoci ústavného súdu vo vzťahu k touto ústavnou sťažnosťou namietanému porušeniu základných práv postupom sťažnostného súdu, keďže nejde o rozhodnutie o veci samej a v súdnom konaní platí, že nedostatky skorších štádií konania sa odstraňujú v jeho neskoršom priebehu, keď okrem obhajoby sťažovateľa v konaní pred súdom prvého stupňa bude v prípade potreby možné z jeho strany využiť opravné prostriedky proti rozsudku s primárnym (nie výlučným) poukazom na § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a na obsah úpravy ďalších písmen označeného ustanovenia (vrátane skutkových a kvalifikačných otázok) bez už označovania prípadne následne dostupných dôvodov dovolania, či už v rovine spravodlivého procesu vrátane zákonnosti použitých dôkazov, alebo v kvalifikačnej (hmotnoprávnej) rovine (s len nadrámcovou poznámkou, že neodstránenie relevantných odstrániteľných väd prípravného konania pri predbežnom prejednaní obžaloby nie je *ex post* na ujmu sťažovateľa, ale pri ich konštatácii v neskorších štádiách konania a vzhľadom na nemožnosť vrátiť následne vec do prípravného konania to môže, naopak, znamenať jeho už nezvratný meritórny úspech, samozrejme, len ak sú námietky opodstatnené) .

28. Znamená to, že v prípade sťažovateľa, keď ústavnou sťažnosťou uplatnené námietky nedostatkov v postupe orgánov činných v trestnom konaní nepovažoval za dôvodné krajský súd v napadnutom uznesení (so zohľadnením štádia konania), bude sa nimi musieť v zákonom mu umožnenom rozsahu riadne zaoberať vo veci konajúci okresný súd ako súd prvostupňový, resp. následne oproti vzneseným námietkam inštančne nadriadený súd. Sťažovateľ teda uplatnením svojho práva na obhajobu v priebehu trestného konania vedeného proti nemu priamo pred okresným súdom v rámci konania o veci samej (o vine) a následne zákonom upraveným spôsobom aj prostredníctvom využitia opravných prostriedkov v trestnom konaní, a to formálno-procesne aj reálne (v materiálnej rovine) má, resp. bude mať možnosť právne účinným spôsobom namietat porušenie svojich základných práv a slobôd pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 236/2016, I. ÚS 517/2022, IV. ÚS 407/2024).

29. Už predostreté východiská (v kontexte aj sťažovateľom uplatnenej námietky o nezákonnom postupe príslušníkov Policajného zboru pri výkone obhliadky miesta činu na... v...) ústavný súd opätovne zdôraznil aj vo svojom zjednocujúcom stanovisku pléna č. k. PLz. ÚS 1/2024-9 zo 7. mája 2024, keď z jeho záverov vyplýva, že «ak prichádza v konkrétnej veci do úvahy trestnoprocesná obrana proti nelegálne zabezpečenému alebo

vykonanému dôkazu, je dotknutá osoba ako subjekt základných práv a slobôd a zároveň subjekt trestného konania (v konaní pred súdom strana) povinná vyčerpať dostupné prostriedky nápravy priznané jej zákonom v rámci trestného konania, ústavnú sťažnosť teda môže podať až následne. Nerešpektovanie takto vyjadreného princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu je sankcionované odmietnutím ústavnej sťažnosti, resp. v nej obsiahnutej námietky pre neprípustnosť [§ 56 ods. 2 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Pozícia ústavného súdu až na konci reťazca subsidiarity je sprevádzaná aj tým, že rozhodnutie vydané vo vzťahu k dokazovaniu v priebehu trestného konania v jeho predsúdnej fáze, aj keď je právoplatné alebo vyvoláva s ním spojené účinky bez nadobudnutia právoplatnosti (príkaz, súhlas), nebráni súdu rozhodujúcemu v súdnom konaní (po podaní obžaloby alebo návrhu na schválenie dohody o vine a treste) považovať na základe takého rozhodnutia zabezpečený dôkaz za neprípustný, ak zistí (primárne *ex officio*) porušenie zákona, a to aj keď bolo rozhodnutie vydané sudcom pre prípravné konanie alebo sudcom pri postupe podľa zákona č. 166/2003 Z. z. o ochrane súkromia pred neoprávneným použitím informačno-technických prostriedkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o ochrane pred odpočúvaním) v znení neskorších predpisov, a napriek tomu, že príslušný súd prvého stupňa nemá možnosť také rozhodnutie zrušiť. Obdobne to platí pre nadriadený súd pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch, a to aj keď ide o procesné rozhodnutie (týkajúce sa dokazovania) súdu nižšieho stupňa vydané v súdnom konaní, keďže nadriadený súd preskúmava nielen predmetným opravným prostriedkom napadnuté (finálne, resp. meritórne) rozhodnutie, ale aj postup predchádzajúci jeho vydaniu.».

30. V sekundárnej, resp. subsidiárnej rovine ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, pôsobí vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu nedostatočne, pretože jej chýba relevantné odôvodnenie [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], čo predstavuje nedostatok zakladajúci dôvod na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom (podobne III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018, IV. ÚS 343/2020). Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je v tomto konkrétnom prípade teda podstatná najmä požiadavka plynúca z § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, a to požiadavka relevantnej ústavnoprávnej argumentácie namietaného porušenia práv. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti len v rovine všeobecnej argumentácie nesúhlasí so závermi napadnutého uznesenia krajského súdu a opakuje zoznam nedostatkov z prípravného konania, ktoré predložil aj okresnému súdu a následne krajskému súdu na posúdenie, pričom ale nenapáda konkrétny spôsob vysporiadania sa s nimi krajským súdom. Teda sťažovateľ na jednej strane tvrdí, že napadnuté uznesenie krajského súdu je arbitrárne, ale jeho právne závery nijako nerozporuje, namiesto toho predkladá ústavnému súdu na opätovné právne posúdenie zoznam nedostatkov zistených v postupe a rozhodovacej činnosti orgánov činných v prípravnom trestnom konaní, pravdepodobne sa domnievajú, že ich ústavný súd bude nanovo a izolovane od záverov krajského súdu, proti ktorého rozhodnutiu ústavná sťažnosť

smeruje, vyhodnocovať. Konanie o ústavnej sťažnosti nemá charakter nesporového konania a nie je ovládané vyhľadávacou zásadou, ale striktne prejednacou zásadou, v dôsledku čoho ústavný súd sám iniciatívne neprehodnocuje arbitrárnosť rozhodnutia orgánu verejnej moci, ale postupuje výlučne na podklade obsahového návrhu (námietok v ňom obsiahnutých) na začatie konania, ktorý je mu predložený sťažovateľom, ktorý musí byť zastúpený právnym zástupcom.

31. Možno dodať, že v podanej ústavnej sťažnosti boli zaznamenané aj také námietky proti postupu orgánov činných v trestnom konaní, ktoré už boli odstránené v jeho priebehu alebo sú vo vývoji konania neaktuálne, čo však ústavný súd nebude rozvíjať, keďže, ako bolo povedané, nenahrádza a nepredbieha právomoc iných kompetentných orgánov, v tomto prípade súdu, resp. v inštančnej postupnosti konajúcich súdov.

32. Výsledne nemožno teda naďalej ani pri rozhodovaní spojenom s prijímaním obžaloby súdom očakávať vstup ústavného súdu do prebiehajúceho konania, ktorý by nahradzal orgány tohto konania s právomocou predchádzajúcou právomoci ústavného súdu, a preto ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v prvej (a relevantnej z hľadiska podstaty rozhodnutia) rovine z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde a v sekundárnej (doplnkovej) rovine z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

VÄZBA MLADISTVÉHO A JEJ NAHRADENIE

Výkon väzby nemá (nielen) u mladistvého plniť výchovnú ani prevenčnú funkciu s prvkom odstrašenia, keďže väzba nie je trestom, ale len prostriedkom zaistenia osoby obvineného na účely trestného konania, ktorého realizácia je sprevádzaná prezumpciou nevinoty osoby podrobenej väzbe. Práve naopak, vzatie (najmä) mladistvého obvineného do väzby v situácii, keď bolo možné jeho väzbu nahradiť primeranými obmedzeniami, v skutočnosti zvyšuje riziko jeho budúceho konfliktu so zákonom ako nežiaduci kriminogénny faktor.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 334/2024 z 27. augusta 2024)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditsa a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o prijatej ústavnej sťažnosti **D. B.**, zastúpeného advokátom Mgr. Paskalom Milatom, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5Tpo/15/2024 z 3. apríla 2024 a jeho postupu v označenom konaní takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5Tpo/15/2024 z 3. apríla 2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5Tpo/15/2024 z 3. apríla 2024 **z r u š u j e**.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 500 eur**.
4. Krajský súd **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 070,97 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci**

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 334/2024-15 z 2. júla 2024 prijal na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského

súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5Tpo/15/2024 z 3. apríla 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a jeho postupom v označenom konaní. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť odmietnutá. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, prikázať jeho bezodkladné prepustenie z väzby na slobodu a priznať mu finančné zadost'učinenie 5 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

3. Uznesením Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 11Tp/19/2024 z 10. marca 2024 (ďalej len „uznesenie o vzatí do väzby“) bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s tým, že jeho väzba začala plynúť 6. marca 2024 o 14.25 h. Okresný súd ďalej neprijal písomný sľub sťažovateľa a jeho väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Napadnutým uznesením krajského súdu bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že napadnuté uznesenia nie sú dostatočne odôvodnené, a to obzvlášť s ohľadom na skutočnosť, že je mladistvá osoba.

6. Vo vzťahu k existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažovateľ zdôrazňuje, že je bezúhonný a dosiaľ netrestaný, a to ani len za priestupok. Okresný súd a krajský súd neprihliadali na jeho tvrdenie, že medzi ním a poškodenou došlo k sexuálnemu styku na základe obojstrannej dobrovoľnosti. V danom prípade absentovalo akékoľvek násilie z jeho strany, čo malo byť preukázané aj lekárskou správou. V nadväznosti na uvedené sa taktiež domnieva, že došlo k nadkvalifikácii jeho konania (zo sexuálneho zneužívania na znásilnenie, pozn.).

7. Ďalej sťažovateľ namieta, že okresný súd a krajský súd sa nedostatočným spôsobom vysporiadali s možnosťou nahradenia jeho väzby. Na nahradenie jeho väzby totiž nebolo potrebné preukázať existenciu výnimočných okolností. V tomto smere poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/39/2012 zo 6. decembra 2012, v zmysle ktorého § 339 Trestného poriadku ako osobitné ustanovenie (*lex specialis*) eliminuje v konaní proti mladistvým obmedzenia náhrady väzby uvedené v § 80 ods. 2 tretej vete a § 81 ods. 1 druhej vete Trestného poriadku. Ak možno účel väzby dosiahnuť jej nahradením, je súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie povinný použiť zákonom ustanovenú garanciu aj v prípade, ak je obvinený stíhaný ako mladistvý pre obzvlášť závažný zločin. V nadväznosti na uvedené zdôrazňuje, že je stíhaný za zločin, a preto bolo povinnosťou okresného súdu a krajského súdu nielen odčitovať zákonné ustanovenia, ale reálne sa zaoberať možnosťou nahradenia jeho väzby. Sťažovateľ sám pri svojom výsluchu uviedol, že je ochotný rešpektovať a dodržiavať obmedzenia a povinnosti uložené súdom.

8. Sťažovateľ napokon namieta, že na výsluchu pred okresným súdom mal byť prítomný jeho zákonný zástupca a orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, replika sťažovateľa a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd vo svojom vyjadrení odkázal na závery napadnutého uznesenia, ktorého odôvodnenie považuje za dostatočne presvedčivé. Vzhľadom na uvedené navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

III.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike poukázal na skutočnosť, že jeho väzba mohla byť nahradená, čo vyplýva z uznesenia okresného súdu sp. zn. 18T/61/2024 z 25. júla 2024 (ďalej len „uznesenie o prepustení na slobodu“), ktorým bol prepustený z väzby na slobodu s tým, že nad ním nariadil dohľad probačného a mediačného úradníka a uložil mu viaceré obmedzenia vrátane zákazu styku, kontaktu a priblíženia sa k poškodenej a zdržiavania sa v blízkosti jej obydli. Sťažovateľ aj príslušná prokurátorka sa vzdali práva na podanie sťažnosti proti označenému uzneseniu. Sťažovateľ zdôrazňuje, že nespochybňuje inštitút väzby, avšak trvá na tom, že súdy musia zohľadniť vek obvineného a skutočnosť, že mladistvý môže byť vzatý do väzby iba v prípade, ak nemožno účel väzby dosiahnuť inak. Samotný okresný súd v označenom uznesení akceptoval, že účel väzby možno v jeho prípade dosiahnuť inak, a to jej nahradením so súčasným uložením primeraných povinností.

III.3. K ústnemu pojednávaniu:

11. Ústavný súd v danom prípade na základe § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je posúdenie namietaného zásahu do práv sťažovateľa napadnutým uznesením a súvisiacim postupom krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby.

13. Ústavný súd už judikoval, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (*mutatis mutandis* III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (I. ÚS 187/09, rozsudok vo veci Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85, bod 67).

14. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotliviec

pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľný s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07).

15. Súd rozhodujúci o väzbe má skúmať významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

16. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí dať odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybniť existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody (pozri rozsudok vo veci Iljiov proti Bulharsku z 26. 7. 2001, sťažnosť č. 33977/96, bod 94).

17. Pri riziku z pokračovania v trestnej činnosti ako dôvodu väzby musí byť toto riziko hodnoverné a prijaté opatrenia primerané, to všetko s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu (porov. rozsudok vo veci Clooth proti Belgicku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 12718/87, bod 40; I. ÚS 409/2021). Zároveň je potrebné uviesť, že zo strany všeobecných súdov sa nevyžaduje preukázanie absolútnej istoty o naplnení dôvodu tzv. preventívnej väzby, ale preukázanie existencie dôvodnej obavy, resp. reálnej hrozby (II. ÚS 348/2016, I. ÚS 347/2022).

18. Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že väzbu mladistvého je potrebné vnímať ako celkom výnimočný prostriedok na dosiahnutie sledovaného cieľa (rozsudok vo veci Nart proti Turecku zo 6. 5. 2008, sťažnosť č. 20817/04, bod 31).

19. Skutočnosť, že väzba mladistvého predstavuje takýto celkom výnimočný prostriedok, znamená, že má byť využitá iba ako posledná z dostupných možností (pričom východiskovým stavom je vždy osobná sloboda), na čo najkratší čas, a iba po dôkladnom zvážení všetkých okolností prípadu [porov. rozsudok vo veci Korneykova proti Ukrajine z 19. 1. 2012, sťažnosť č. 39884/05, bod 46; tiež Kovrov a ďalší proti Rusku zo 16. 11. 2021, sťažnosti č. 1327/16, č. 14206/16, č. 42296/09, č. 71805/11 a č. 75089/13, bod 94; tiež čl. 37 písm. b) Dohovoru o právach dieťaťa]. Zo strany všeobecných súdov pri rozhodovaní o väzbe mladistvého je preto nevyhnutné zaoberať sa alternatívnymi prostriedkami k väzbe (rozsudok vo veci Agit Demir proti Turecku z 27. 2. 2018, sťažnosť č. 36475/10, body 44 a 45). Pri zvažovaní, či zabrániť ďalšej trestnej činnosti vzatím mladistvého do väzby, majú príslušné súdy vykonať celkové posúdenie rizika na základe komplexných a spoľahlivých informácií o osobnosti a sociálnych pomeroch dotknutého mladistvého [odporúčanie Výboru ministrov Rec(2003)20 týkajúce sa nových spôsobov riešenia kriminality mladistvých a úlohy justície mladistvých z 24. 9. 2003, body 17 a 18; tiež už citovaný Nart, bod 17 a nasl.].

20. Pokiaľ ide o zákonnú úpravu, § 339 Trestného poriadku ako osobitné ustanovenie (*lex specialis*) eliminuje v konaní proti mladistvým obmedzenia náhrady väzby uvedené v § 80 ods. 2 tretej vete a § 81 ods. 1 druhej vete Trestného poriadku. Ak možno účel väzby dosiahnuť jej nahradením, je súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie povinný použiť zákonom ustanovenú garanciu aj v prípade, ak je obvinený stíhaný ako mladistvý

pre obzvlášť závažný zločin (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/39/2012 zo 6. decembra 2012).

21. V zmysle už uvedených východísk ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie a dospel k záveru, že ústavná sťažnosť je sčasti dôvodná.

22. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o právnej kvalifikácii (nadkvalifikácii) jeho konania ústavný súd v krátkosti konštatuje, že uvedené bude predmetom ďalšieho konania v jeho trestnej veci, v rámci ktorého má sťažovateľ možnosť vzniesť túto svoju námietku a v prípade jej dôvodnosti dosiahnuť nápravu. Zo strany ústavného súdu postačí konštatovanie, že sťažovateľom údajne spáchaný skutok mohol byť v danej fáze trestného konania kvalifikovaný tak, ako to bolo uvedené v uznesení o vznesení obvinenia, resp. v uznesení okresného súdu a napadnutom uznesení.

23. Pokiaľ ide odôvodnenie samotnej existencie väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, krajský súd (s. 4) akceptoval obranu sťažovateľa spočívajúcu v jeho bezúhonnosti. V nadväznosti na uvedené však poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ sa mal skutku dopustiť na chránenej osobe (dieťať), pričom sťažovateľ si predmetné okolnosti musel sám uvedomovať a napriek uvedenému zneužil bezbrannosť poškodenej. Okresný súd, na závery ktorého krajský súd v napadnutom uznesení odkázal, bližšie uviedol (s. 6), že sťažovateľ vedel o tom, že poškodená je žiačkou základnej školy, a ani uvedené pre neho nepredstavovalo prekážku, aby s ňou vykonal pohlavný styk. Doplnil tiež, že sám sťažovateľ vypovedal o tom, že mal mať s poškodenou pohlavný styk opakovane (dvakrát), a nie iba raz, ako to tvrdí poškodená.

24. Ústavný súd, zohľadňujúc osobitné okolnosti danej trestnej veci vrátane štádia trestného konania, proti sťažovateľovi konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia vo vzťahu k existencii väzobného dôvodu možno považovať za dostatočne presvedčivé, a teda aj ústavnoprávne akceptovateľné. Z citovanej časti napadnutého uznesenia vyplýva, že okresný súd a aj krajský súd v skutočnosti zohľadnili bezúhonnosť sťažovateľa, avšak s ohľadom na už opísané okolnosti prípadu (vedomosť sťažovateľa a o veku poškodenej a tvrdený opakovaný pohlavný styk) dospeli k záveru, že u sťažovateľa je dostatočným spôsobom preukázaná dôvodná obava z pokračovania v trestnej činnosti.

25. Pokiaľ ide o možnosť nahradenia väzby sťažovateľa, krajský súd v napadnutom uznesení (s. 5) uviedol, že samotné okolnosti prípadu neodôvodňujú nahradenie väzby sťažovateľa, keďže skutku sa mal dopustiť na obzvlášť zraniteľnej osobe (11-ročnej poškodenej). Z uvedeného vyvodil, že sťažovateľ „*sa javí byť potenciálne nebezpečný páchatel*“. Navyše, žiadne výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by opodstatňovali nahradenie väzby sťažovateľa, neboli zo strany krajského súdu zistené. Krajský súd síce prihliadal aj na § 339 Trestného poriadku, avšak faktické okolnosti danej veci nahradenie väzby sťažovateľa podľa jeho názoru neumožňovali.

26. Ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia k možnosti nahradenia väzby sťažovateľa pôsobí príliš lakonicky a v dôsledku uvedeného aj nedostatočne presvedčivo. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nevyplýva, že by sa krajský súd skutočne zaoberal možnosťou nahradenia väzby sťažovateľa s ohľadom na konkrétne okolnosti daného

prípadu, a teda zvážil nielen okolnosti vzťahujúce sa na údajne spáchaný skutok, ale aj okolnosti na strane sťažovateľa ako údajného páchatel'a. Práve naopak, z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že okolnostiam na strane sťažovateľa nielen nebola venovaná dostatočná pozornosť, tieto okolnosti dokonca ani len neboli náležitým spôsobom preskúmané (predovšetkým osobné, rodinné a sociálne pomery sťažovateľa). Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nevyplýva ani len základná informácia o tom, aké má sťažovateľ rodinné zázemie, alebo napríklad to, či si plní školskú dochádzku. V nadväznosti na uvedené ústavný súd nadobudol presvedčenie, že nahradenie väzby sťažovateľa primeranými obmedzeniami pri vzatí sťažovateľa do väzby bolo posudzované iba v rovine teórie (porov. bod 10 tohto nálezu k uzneseniu o prepustení sťažovateľa). Čo je podstatné, vo vzťahu k náhrade väzby, ktorá je u mladistvého podľa § 339 Trestného poriadku pravidlom, pôsobí kontroverzne konštatácia o nezistení výnimočných okolností prípadu, ktoré by opodstatňovali nahradenie väzby sťažovateľa (ktorý nie je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, preto by inštitút výnimočných okolností prípadu nebol relevantný, ani ak by nešlo o mladistvého).

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na jeho osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

28. Ako *obiter dictum* ústavný súd považuje za potrebné reagovať na záver okresného súdu v uznesení o prepustení sťažovateľa na slobodu (pozri bod 10 tohto nálezu) spočívajúci v tom, že po vykonaní 4 mesiacov väzby by uložené obmedzenia mali sťažovateľa odradiť od páchania trestnej činnosti proti poškodenej. Zdôrazňuje, že výkon väzby nemá u mladistvého plniť výchovnú funkciu, prípadne funkciu jeho odstrašenia od možného páchania ďalšej trestnej činnosti. Takýto prístup nie je v súlade s účelom väzby a ani s ústavou garantovanou prezumpciou neviny (k sociálnym aspektom pozri van den Brink, Y. (2019). Young, Accused and Detained; Awful, But Lawful? Pre-Trial Detention and Children's Rights Protection in Contemporary Western Societies. *Youth Justice*, 19(3), 238-261. <https://doi.org/10.1177/1473225419884658>). Vzatie mladistvého obvineného do väzby v situácii, keď bolo možné jeho väzbu nahradiť primeranými obmedzeniami, v skutočnosti zvyšuje riziko jeho budúceho konfliktu so zákonom [Megan Stevenson, Breaking Bad: Mechanisms of Social Influence and the Path to Criminality in Juvenile Jails, 99(5) REV. ECON. & STAT. 824, 830 (2017); podobne E. Jason Baron, Brian Jacob, Joseph Ryan, Pretrial juvenile detention, *Journal of Public Economics*, Volume 217, 2023, <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2022.104798>].

29. Napokon, pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že na výsluchu pred okresným súdom mal byť prítomný jeho zákonný zástupca a orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, z predložených dokumentov nevyplýva, že by ju sťažovateľ, ktorý bol v konaní pred okresným súdom a krajským súdom kvalifikovane právne zastúpený obhajkyňou, pred krajským súdom uplatnil. V dôsledku uvedeného bolo potrebné tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovieť.

30. Podobne ústavný súd nevyhovel ani časti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti postupu krajského súdu v predmetnom konaní, keďže ústavnoprávne relevantné pochybenia v jeho postupe neboli identifikované.

31. Nevyhovieť ústavný súd musel aj časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia práva sťažovateľa na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, keďže porušenie záruk vyplývajúcich z označeného článku (pozbavenie slobody na účel predvedenia pred sudcu pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu) nebolo vo veci sťažovateľa preukázané.

32. V nadväznosti na záver o porušení práv sťažovateľa ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde napadnuté uznesenie zrušil (bod 2 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ bol medzičasom prepustený z väzby na slobodu a že o väzbe možno rozhodovať len do budúcnosti (*pro futuro*), ústavný súd už vec krajskému súdu na ďalšie konanie nevrátil (II. ÚS 200/2019).

33. Pokiaľ ide o sťažovateľov návrh na vydanie príkazu na jeho prepustenie z väzby na slobodu, rozhodovanie o ňom už po faktickom prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu stratilo svoje opodstatnenie.

34. Sťažovateľ navrhol, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'účinenie 5 000 eur. Výšku finančného zadost'účinenia odôvodnil nezákonnosťou a neústavnosťou zásahu do jeho osobnej slobody, ktorý znáša veľmi ťažko, a to predovšetkým vzhľadom na odlúčenie od jeho rodiny, kamarátov a spolužiakov. Tiež poukázal na skutočnosť, že kvôli výkonu väzby nemohol pokračovať v riadnom vzdelávaní a príprave na povolanie.

35. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

36. Ústavný súd dospel k záveru, že v okolnostiach tejto veci je priznanie finančného zadost'účinenia potrebné. Sťažovateľ bol vzatý do väzby bez náležitého zistenia všetkých na spravodlivé rozhodnutie potrebných skutočností, pričom možnosť nahradenia jeho väzby bola zo strany všeobecných súdov posudzovaná v podstate iba formálne. Zotrval vo väzbe 4 mesiace. Ústavný súd akceptuje, že výkon väzby má na mladistvú osobu obzvlášť negatívny dopad, keď ju odlučuje jednak od jej rodiny, a rovnako tak aj od spoločnosti a blízkosti jej priateľov a rovesníkov. Vzhľadom na uvedené priznal sťažovateľovi finančné zadost'účinenie 2 500 eur (pozri bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadost'účinenia nevyhovel (pozri bod 5 tohto nálezu).

V.

Trovy konania

37. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 070,97 eur.

38. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

39. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, replika k vyjadreniu krajského súdu).

40. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Spracovanie a jazyková korektúra:

Bc. Gadušová Beáta, PaedDr. Ondrejková Marta, Mgr. Maďarošová Žofia, Mgr. Bokorová Marcela
(vyjadrenia účastníkov konania neprechádzajú jazykovou korektúrou)

Právna spolupráca: JUDr. Babják Miloslav

© Ústavný súd Slovenskej republiky Košice 2024

ISSN 2989-372